— παραλαβόντες καί τόν πρόεδρον της Δημογεροντίας Χριστ. Σασνόν, προσωρμίσθημεν εἰς Ἀρμενιστιών, ὑφόρμιον τοῦ Γ.ου Δωρίου Περιφερείας.(130) Ἀποβιβασθέντες, ἀνήλθομεν διά μέσου των πευκώνων εἰς Χριστόν Ραχών, δύσβατον τοῦ νησίου.

Την ἐπιούσαν, 26ην Κυριακήν, ἐλειτουργήθημεν ἐν τῇ φερωνύμῳ ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ. Περί ὥραν δέ 10ην π.μ. προσῆλθε [illegible] μοί καί ἐκ τῶν [illegible] χωρίων εἰς τόν [illegible] τοῦ Χαρτείου, ὅπου ἦσαν μέχρι της Διοικητικῆς Επιτροπείας. Καί οὕτω [illegible] εἰς τόν [illegible] τά [illegible] της [illegible] ἀνελθών ἐπί των βαθμίδων, [illegible] διά μακρών, ἐξορκίσας [illegible] ἄνευ του [illegible], [illegible] τοῦ προσώπου [illegible] εἰς τόν Χριστόν Ραχών, ὅπου [illegible] ἡ [illegible] διά της ἐνδόξου [illegible] φρουράς.

Εἶτα ἐπεξέτεινα τόν λόγον ἐπί τοῦ χαρακτῆρος της Διοικήσεως, ἡ ὁποία περί πάντων ἐμερίμνησεν, ἐν τῷ μέτρῳ των δυνάμεων, αὐτῆς, ἔτι μέσων. Παρενέβησαν δέ τινα περί τύχης παραπόνων, ἀλλά ἐπιχαίρεις τινές καί σήμερον [illegible] τινων δε [illegible] ἀντιπροσωπευτικοί [illegible] περιστάσεων. Τέλος συνεβούλευσα πειθαρχίαν καί ὁμόνοιαν ἵνα μή προκληθῶσι πράγματα ἀπευκταῖα εἰς τήν πατρίδα, διά την ἀποδοχήν [illegible] των [illegible] νόμοι ἐργάζονται ἐν τε τῇ Ικαρία καί ἐν Ἀθήναις. Πάντες ἀπεδέχθησαν [illegible] οἱ ἀπόστολοι δε καί εἰς τά μετέπειτα [illegible] ἐμείναμεν σταθεροί, καί προσκείμενοι εἰς τήν Διοίκησιν; [illegible] της [illegible], [illegible] περιφέρεια αἱ [illegible] του Μαλαχίδου, καί ὁ [illegible] κατηγορίαν [illegible], περί τῶν μεσημβρίαν, ἀνεχωρήσαμεν ἔφιπποι, καί διελθόντες διά τῆς "Παναγίας τοῦ Μουντέ" καί τῆς "ὁδοῦ Φρουλιόσκης" κατήλθομεν εἰς Εὔδηλον, ὅπου ἐγένετο ἐξέτασις διαφόρων ζητημάτων καί ἔλεγχος τοῦ Τελωνείου.

Τήν ἐπιοῦσαν περί τήν μεσημβρίαν ἐπεβιβάσθημεν εἰς Καραβοστάσιον, διά τοῦ αὐτοῦ σκάφους, περί δέ τήν 5ην μ.μ. ἀπεβιβάσθημεν εἰς Ἅγιον Κήρυκον.

Ἐκ τῆς περιοδείας ταύτης πολλά τά κενά ἐφάνησαν διά τήν Διοικητικήν Ἐπιτροπείαν, ἥτις ἀντελήφθη καί ἐκ τοῦ συνεγγύς [illegible] τινα διά τό μέλλον, τά δ' ἐπί μέρους τῶν κατοίκων Εὐδήλου

Διοικητικαί μεταβολαί.

Δι' ἀποφάσεως τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπείας αἱ μέχρι τοῦδε λειτουργοῦσαι κοινότητες τῶν τριῶν δήμων τῆς νήσου, ὑπό τό ὄνομα "Δημογεροντίαι" μετωνομάσθησαν "Δημαρχίαι". ἀλλ' εἶχον τήν αὐτήν δικαιοδοσίαν, ἥν καί πρότερον. Εἰς αὐτάς ἀφέθη καί ἡ διοίκησις τῶν Σχολείων, ἐκκλησιῶν καί τῶν ἀγρῶν ὁδῶν, ὡς καί πρότερον (Ψήφισμα 50ον τῆς 30ῆς Αὐγούστου).

Τά τῆς παιδείας ἡ ~~Διοικητική Ἐπιτροπεία συνελθοῦσα τήν 21ην Σεπτεμβρίου~~ 1912 ἀνέθεσεν εἰς ἐμέ διά τοῦ ψηφίσματος 74ου. Ἡ Διοικητική Ἐπιτροπεία συνελθοῦσα τήν 21ην Σεπτεμβρίου 1912, καί διασκεφθεῖσα περί τῆς ἐκπαιδεύσεως καί τῆς διοργανώσεως τῶν Σχολείων ἀποφασίζει τά ἑξῆς "Ἀναθέτει, συμφώνως τῷ ὑπ' ἀριθ. 50 τῆς 30ῆς Αὐγούστου τήν ἀνωτέραν ἐποπτείαν καί διοργάνωσιν τῶν Σχολείων, εἰς τόν Σύμβουλον αὐτῆς κ. Κωνστ. Ι. Μαλιαρδόπουλον, εἰς ὅν ἀναθέτει ἐπίσης καί τό ἐθνικόν κήρυγμα."

Μὴν Σεπτέμβριος

Τὴν 5/18 7βρίου – Τετάρτην, περὶ τὴν 10ην πρωϊνήν, κατέπλευσε τὸ «Αἰγαῖον» τοῦ ὁποίου ἐπέβαινεν ὁ Σοφούλης, ὅστις ἀπεβιβάσθη εἰς Ἄκρον Καρβοῦνον, διὰ τὸ Σαμιακὸν κίνημα [τὰ περὶ τούτου ὡς αὐτόπτης μάρτυς ἐξ ἧς ποτε συνεργός, θὰ ἐκθέσω ἐν τέλει εἰς ἰδιαίτερον παράρτημα.]

Ἡ αἰφνιδία ἐπέλευσις αὐτοῦ μὲν ἐνεθάρρυνε τοὺς Ἰκαρίους, διὰ τοὺς ὁποίους ἡ Σάμος ἦτο φυσικὸν προπύργιον ὡς πρὸς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Οἱ δὲ ἁρμόδιοι εὗρον ἀμφοτέρας ἐπικαίρους δι' ἀνωτέρους σκοπούς. Οὕτω ἐπικειμένου τοῦ Ἑλληνοτουρκικοῦ πολέμου, ὁ Ἰ. Δραγούμης μοὶ ἔγραφεν ἀπὸ 23ης Σεπτεμβρίου τὰ ἑξῆς:

«Πιθανὸν ἡ Ἰκαρία καὶ ἡ Σάμος νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ὡς ἀποθῆκαι ὅπλων καὶ ἐφοδίων ἐν γένει καὶ διὰ τὰς ἄλλας νήσους, καὶ ὡς ὁρμητήρια " [illegible] δὲ ἐπίσης, ~~γνωστοποιήσατε~~ ἀνακοινώσατέ μοι,

ὅτι παρηγγέλθη τηλεβόλον εἰδικοῦ συστήματος διὰ προφύλαξιν τῆς Ἰκαρίας, ἠρώτα ποῖον ἦτο τὸ προσφορώτερον μέρος πρὸς τοποθέτησιν αὐτοῦ. Πρὸς τοῦτο σχεδιάσας χάρτην τῆς νήσου ἀπέστειλα, σημειώσας ἐπ' αὐτὸν τὸν τόπον. Καταλληλότερον ἐπέδειξα τὸν περὶ τὴν «Κεφάλαν», ἀφ' ἧς ἤδη ἐπροστατεύετο ἡ νῆσος ἀπὸ [illegible] σημείου τοῦ ὁρίζοντος. Β. Α. [illegible].

Τινὲς τῶν Ἰκαρίων καὶ τὰ Ψαρὰ πρότερον μέν, ἀλλ' ἤδη νομίζοντες ἑαυτοὺς πλέον ἀσφαλεῖς, συνέλαβον τὴν παράτολμον ἰδέαν ὅπως ἐλευθερώσωσι τὰ Ψαρά. Ἀνέμενον δὲ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ κινήματος τῆς Σάμου, καὶ τὴν γνώμην τῶν ἁρμοδίων. Ἐφρόντιζον δὲ πρὸς τοῦτο ἐκ συμπαθείας πρὸς τοὺς ὑποδούλους ἀδελφούς, τοὺς ὁποίους ἤθελον οὕτω νὰ ἀπαλλάξουν τῆς τουρκικῆς δουλείας. Εὗρον δὲ συμφώνους καί τινας ἐκ τῶν πέριξ νήσων καὶ τῶν παραλίων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, οἵτινες εἶχον καταφύγει εἰς Ἰκαρίαν. Ἦσαν δὲ οὗτοι γενναῖοι ἢ παράτολμοι. Τούτων τινὲς πρότερον μετερχόμενοι τὸ λαθρεμπόριον καὶ ἰδίᾳ τοῦ καπνοῦ, ἀνθίσταντο πεισμόνως καὶ εἰς τὰ περιπτερεῖα τὰ [illegible] τοῦ Μονοπωλίου (τῆς Régie). Τὸ σχέδιον δὲ ἦτο νὰ ἐπανέλθωσι [illegible] χωρὶς [illegible] νὰ μετέχωσιν ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς, ἀλλὰ νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ὁδηγοί. Καὶ πρῶτον ἐπυρπόλησαν τὴν μικρὰν ἀλλ' ἱστορικὴν νῆσον τῶν Ψαρῶν, ὡς ἐγγυτέραν πρὸς τὰς [illegible], ἵνα εἶτα καταστήσωσιν ὁρμητήριον κατὰ τῆς Χίου [illegible]. Ἡ σύγκρουσις αὕτη ἐγκριθεῖσα [illegible] δὲ ἐξετελέσθη μετὰ τὸ Σαμιακὸν ὅπου δὲ ἀπέτυχον καὶ ἐπειδὴ [illegible] τὴν 10ην Σεπτεμβρίου [illegible] Ἰκαρίαν ἐκ Σάμου, [illegible] ἀνεκοίνωσαν ταύτην εἰς τὸν Ἀντ. Σαχτούρην πρόξενον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ [illegible] καὶ ἀρχὴν [illegible], [illegible] νεῦμα μετ' ἄλλων [illegible] [illegible], [illegible] ὁ στόλος. Ἀλλ' ὅτε [illegible] [illegible], ὅτε [illegible] τὸν ἑλληνοτουρκικὸν πόλεμον δὲν ἐνεθαρρύνθησαν [illegible].

— Τὰ δὲ Ψαρὰ [illegible] [illegible] καὶ στόχου διὰ τοῦ [illegible] ἡ πρᾶξις τὴν 22αν Ὀκτωβρίου 1912 — Δευτέρα —

Κεφάλαιον ΚΒον.

Μὴν Ὀκτώβριος 1912.

Ἡ κήρυξις τοῦ Ἑλληνο-Τουρκικοῦ ἢ Βαλκανικοῦ πολέμου

Ἤδη ἤρξατο ἡ πρᾶξις ἄλλου δράματος, σπουδαιοτέρου τοῦ αου, ἤτοι τοῦ Ἑλληνο-Τουρκικοῦ. Διότι λίαν χαρακτηριστικὴ ὑπῆρξεν ἡ ἔκφρασις τοῦ Μεγάλου Βεζύρου εἰπόντος: «Συνήψαμεν εἰρήνην πρὸς ἕνα ἐχθρόν, τὴν Ἰταλίαν, καὶ ταυτοχρόνως ἀνοίγομεν πόλεμον πρὸς τέσσαρας, Ἑλλάδα, Βουλγαρίαν, Σερβίαν καὶ Μαυροβούνιον!»

Ἀρχομένου Ὀκτωβρίου ἐκηρύχθη ὁ Βαλκανικὸς πόλεμος ὑπὸ [illegible] [illegible] δηλ. τὰ τέσσαρα χριστιανικὰ κράτη, ὧν οἱ στρατοὶ προελαύνουσι νικηφόροι. Ἰδίᾳ ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς ὑπὸ τὸν Διάδοχον Κωνσταντῖνον, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα κατέστη ἐθνικὸν σύμβολον. Ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος διέβλεπε τὸν ἐκδικητὴν τοῦ [illegible] καὶ ἐλπίδας ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων.

ἡρωϊκῶς πεσόντος, ἐπιγόνου Αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου.

Διὰ τοῦ σημείου τούτου ἐνισχύοντο καὶ αἱ ἐλπίδες τοῦ Γένους, περὶ ἀποπληρώσεως τῆς Μεγάλης Ἰδέας, ἤτοι τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἀποκαταστάσεως, ἐκ τῆς ἐθνικῆς κληρονομίας διὰ τῆς καταλήψεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπου δὲ πάλιν θὰ ἐπανήλθαμεν καὶ ὁ ἐπὶ αἰώνας γαλουχήσας τὸ δοῦλον Γένος, παρήγορος καὶ ἐλπιδοφόρος στίχος·

« Πάλαι με χρόνια με καιρούς,
πάλι δικά μας θάναι!

Τὸ πανελλήνιον ἐπανηγύρισε μετ' ἀκράτου χαρᾶς, καὶ ἐν ἐξάλλῳ ἐνθουσιασμῷ ἐχαιρέτισε τὴν ὡραίαν νίκην τοῦ ἐλευθέρου κράτους. Θέαμα δὲ ἀπεριγράπτου φιλοπατρίας παρέχον, συνέδραμε τὸν διεξαγόμενον ἀγῶνα δι' αἵματος καὶ διὰ χρήματος. Αἱ περιφανεῖς νῖκαι τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ πανταχοῦ ~~[illegible]~~ ἐπανηγυρίσθησαν ἐνθουσιωδῶς. Πανταχόθεν ἐστάλησαν συγχαρητήρια πρὸς τὸν Βασιλέα, πρὸς τὸν Διάδοχον, τὸν πρωθυπουργὸν Ἐλευθέριον Βενιζέλον.

στρ
οπλ
η φ
γνησι
πιστι
Λαέ! Ο [illegible] μας θέλουσιν ἐνισχύση ἡμᾶς κατὰ τὰς παρούσας περιστάσεις καὶ νικηφόρως θὰ ἀντεπεξέλθωμεν εἰς πᾶσαν ἐχθρικὴν ἐπιδρομήν. Οἱ δὲ γενναῖοι τῆς Ἰκαρίας μαχηταὶ θὰ δείξωσι σήμερον ὅτι εἶνε γνήσιοι Ἕλληνες καὶ δικαίως ἡ πατρὶς στηρίζει ἐπ' αὐτῶν τὰς γλυκυτάτας αὐτῆς ἐλπίδας. Ὁπλῖται! Ἡ Κυβέρνησις προσκαλεῖ ἡμᾶς κατ' ἀνωτέραν διαταγὴν ὅπως καθ' ἑκάστην προσερχόμενοι εἰς τὰ ὡρισμένα ὑπὸ τοῦ φρουραρχείου κέντρα πρὸς ἐκγύμνασιν γυμναζώμεθα ὑπὸ τῶν ὡρισμένων πρὸς τοῦτο ἐκγυμναστῶν. Συνιστᾶ δ' εἰς ἡμᾶς ὄχι μόνον μεγάλην φειδὼ εἰς τὰ φυσίγγια, ἅτινα ἐν καταλλήλῳ τόπῳ καὶ χρόνῳ θὰ χρησιμοποιηθῶσι, καὶ οὐχὶ ἀσκόπως ὡς μέχρι τοῦδε συμβαίνει, ἀλλὰ καὶ στρατιωτικὴν πειθαρχίαν εἰς τοὺς ἀνωτέρους σας. Οἱ δειλοὶ καὶ ἄνανδροι εἶνε ἐχθροὶ τῆς πατρίδος καθὼς καὶ ἐκεῖνοι οἵτινες εἰς τὰς παρούσας στιγμὰς ὑποθάλπουσι κομματικὰς διαμάχας καὶ ἐνσπείρουσι παρὰ τῷ λαῷ ζιζάνια, οἱ τοιοῦτοι δὲ θὰ τιμωρηθῶσιν αὐστηρῶς παρὰ τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς.

Λαέ! Οἱ ἀπόγονοι τοῦ Μιαούλη καὶ τοῦ Κανάρη ὑπερηφάνως διαπλέουσι σήμερον τὸ Αἰγαῖον καὶ ἡ κυανόλευκος ἡμῶν σημαία κυριαρχεῖ τῆς Μεσογείου. Ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ὑπὸ τὸν Ναύαρχον Π. Κουντουριώτην ἀπέκλεισε τὸν Τουρκικὸν ἐντὸς τῶν στενῶν καὶ ἀνυπομόνως ἀναμένει τὴν ἔξοδον αὐτοῦ ἵνα ἐπιπέσῃ καὶ πυρπολήσῃ αὐτόν. Οὐδεὶς φόβος ὑπάρχει ἐκ τοῦ Τουρκικοῦ στόλου, ἀλλ' ἡμεῖς καθῆκον ἔχομεν να εἴμεθα πάντοτε ἄγρυπνοι καὶ τὸ ὅπλον παρὰ τὸ πλευρὸν ἔχοντες νὰ ἀναμένωμεν τὸ ἐγερτήριον σάλπισμα καὶ ἐν μιᾷ στιγμῇ εὑρεθῶμεν ἕτοιμοι εἰς τὸ σημεῖον [illegible] ταχθῶμεν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῆς συγκεντρώσεως [illegible] ἀντεπεξέλθωμεν καὶ

τῶν
τῶν
Τοῦ
μι

9-10-12

Ἐλευθέρα Πολιτεία Ἰκαρίας

Ἡ Διοίκησις Αὐτῆς
Πρός
τόν Λαόν τῆς Ἰκαρίας.

Λαέ!

Ὁ περί τῶν ὅλων κύβος ἐρρίφθη· νικηφόρα τά Ἑλληνικά στρατεύματα βαδίζουσιν ἐναντίον τῆς Κωνσταντινουπόλεως· τό πάτριον ἀνακτῶνται ἔδαφος μετά τοσούτων αἰώνων δουλείαν. Ἡ στιγμή εἶναι κρίσιμος καί ἡ πατρίς καλεῖ πάντας τούς δυναμένους νά φέρωσιν ὅπλα εἰς ἐπιφυλακήν. Ἡ αἱματηρά προσευχή ἔφθασεν ἤδη καί ἡ φωνή τῆς μεγάλης πατρίδος καλεῖ ἡμᾶς ὑπό τά ὅπλα ἵνα ὡς γνήσιοι ἀπόγονοι τῶν προπατόρων μας ἀγωνισθῶμεν τόν ὑπέρ πίστεως καί πατρίδος ἔνδοξον ἀγῶνα.

Λαέ! Ὁ Θεός τοῦ ἔθνους καί τό δίκαιόν μας θέλουσιν ἐνισχύσει ἡμᾶς κατά τάς παρούσας περιστάσεις καί νικηφόρως θά ἀντεπεξέλθωμεν εἰς πᾶσαν ἐχθρικήν ἐπιδρομήν. Οἱ γενναῖοι τῆς Ἰκαρίας μαχηταί θά δείξωσι σήμερον ὅτι εἶναι γνήσιοι Ἕλληνες καί δικαίως ἡ πατρίς στηρίζει ἐπ' αὐτῶν τάς γλυκυτάτας αὐτῆς ἐλπίδας. Ὁπλῖται! Ἡ Κυβέρνησις προσκαλεῖ ἡμᾶς κατ' ἀνωτέραν διαταγήν ὅπως καθ' ἑκάστην προσερχόμενοι εἰς τά ὡρισμένα ὑπό τοῦ φρουραρχείου κέντρα πρός ἐκγύμνασιν γυμναζόμεθα ὑπό τῶν ὡρισμένων πρός τοῦτο ἐκγυμναστῶν. Συνιστᾶ δ' εἰς ἡμᾶς ὄχι μόνον μεγάλην φειδώ εἰς τά φυσίγγια, ἅτινα ἐν καταλλήλῳ τόπῳ καί χρόνῳ θά χρησιμοποιηθῶσι καί οὐχί ἀσκόπως ὡς μέχρι τοῦδε συνέβαινεν, ἀλλά καί στρατιωτικήν πειθαρχίαν εἰς τούς ἀνωτέρους σας. Οἱ δειλοί καί ἄνανδροι εἶναι ἐχθροί τῆς πατρίδος καθώς καί ἐκεῖνοι οἵτινες εἰς τάς παρούσας στιγμάς ὑποθάλπουσι κομματικάς διαμάχας καί ἐνσπείρουσι παρά τῷ λαῷ ζιζάνια, ὡς τοιοῦτοι δέ θά τιμωρηθῶσιν αὐστηρῶς παρά τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς.

Λαέ! Οἱ ἀπόγονοι τοῦ Μιαούλη καί τοῦ Κανάρη ὑπερηφάνως διαπλέουσι σήμερον τό Αἰγαῖον καί ἡ κυανόλευκος ἡμῶν σημαία κυριαρχεῖ τῆς Μεσογείου. Ὁ Ἑλληνικός στόλος ὑπό τόν Ναύαρχον Π. Κουντουριώτην ἀπέκλεισε τόν Τουρκικόν ἐντός τῶν στενῶν καί ἀνυπομόνως ἀναμένει τήν ἔξοδον αὐτοῦ ἵνα ἐπιπέσῃ καί πυρπολήσῃ αὐτόν. Οὐδείς φόβος ὑπάρχει ἐκ τοῦ Τουρκικοῦ στόλου, ἀλλ' ἡμεῖς καθῆκον ἔχομεν νά εἴμεθα πάντοτε ἄγρυπνοι καί τό ὅπλον παρά τό πλευρόν ἔχοντες νά ἀναμένωμεν τό ἐγερτήριον σάλπισμα καί ἐν μιᾷ στιγμῇ εὑρεθῶμεν ἕτοιμοι εἰς τό σημεῖον τῆς συγκεντρώσεως καί ταχθῶμεν ὑπό τάς διαταγάς τῶν ἀξιωματικῶν ἵνα νικηφόρως ἀντεπεξέλθωμεν καί τάς ἐπιδρομάς.

Τοῦτο πράττοντες τό ὕψιστον πρός τήν πατρίδα ἐπιτελοῦμεν καθῆκον καί τόν Θεόν νά ἔχωμεν βοηθόν.

Ἐν Ἰκαρίᾳ 9/X 1912

Ὁ Πρόεδρος τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς

Ι. Μαλαχίας

τοῦτο ἔπραξε καὶ ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπεία Ἰμβρίας, ἥτις ἐφρόντισε καὶ εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς ἑξῆς ἐπικαίρου προκηρύξεως πρὸς τὸν Ἰμβριακὸν λαὸν τὴν 9ην Ὀκτωβρίου.

Ὁ [illegible] οὕτω ζῶν τῇ μικρᾷ νήσῳ Ἴμβρῳ αἱ νῖκαι τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ πανηγυρίσθησαν διὰ δοξολογιῶν. Τὴν 14 Ὀκτωβρίου Κυριακὴν τῶν ἀρχῶν πάντων, περὶ ὥραν 3ην μ.μ. προσελθόντων τῶν ἱερέων καὶ πολλοῦ κόσμου ἐκ τῶν χωρίων εἰς τὴν [illegible]-κα-ρόνιον, ἐτελέσθη δοξολογία, καὶ ἀνεπέμφθησαν δεήσεις πρὸς ἐπίκλησιν τῆς [illegible], καὶ πολυχρονισμοὶ ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως, τοῦ Διαδόχου, καὶ τοῦ στρατοῦ. Καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἀπηγγέλθη λόγος πανηγυρικός, μνησθεὶς ἐπικαίρως καὶ τοῦ ποθουμένου [illegible] τὴν ἕνωσιν τῶν Βορειοηπειρωτῶν πρωτομαρτύρων τῆς ἑλληνικῆς ἐλευθερίας, Ῥήγα τοῦ Φεραίου, καὶ τῶν συντρόφων αὐτοῦ.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ἀπὸ [illegible] τὰ [illegible] [illegible] ὅλοι μία ψυχή!

Αἱ τοιαῦται τελεταί, τὰ μέγιστα συγκινοῦσαι τὸν Ἠπειρωτικὸν λαόν, ἐνέβαλλον εἰς αὐτὸν φρόνημα ὑψηλόν, καὶ ἐδείκνυον ~~αὐτοῦ~~ πάντοτε πρὸς ἐπιτέλεσιν ἔργων ἀρετῆς. Τοῦτο κατανοήσασα ἡ Ὀθωμανικὴ ἐξουσία, ἀνέστειλε, ὡς εἶπον ἀνωτέρω, σὺν τῇ ἀποστολῇ τῶν σχολείων καὶ τὸ ἐθνικὸν κήρυγμα ὡς σχετιζόμενον μετὰ τοιούτων τελετῶν.

Τὸ τοιοῦτον ἔπραττον καὶ οἱ κάτοικοι τῶν ἀπομεμονωμένων χωρίων, καὶ δὴ ~~οἱ~~ γέροντες καὶ ~~τὰ~~ γυναικόπαιδα, ὁπόταν ηὐτύχησαν ἵνα παραστῶσιν εἰς τὰς τελετάς, ἵνα ἐνσταλάξωσι βαθύτερον εἰς τὴν ψυχὴν αὐτῶν, καὶ ἐν τῇ ὑπαίθρῳ τὰ ὑπαίθρια τὰ ἐκδιδόμενα ὅτι ἔθνος ~~[illegible]~~ ἐποίησεν [illegible] πατριωτικοῦ καθήκοντος ἐν τῇ πατρίδι αὐτῶν, ἐξ ἧς ἐδιώχθη ὁ τύραννος δυνάστης, πρὸς δὲ καὶ ὅτι ἡ Μήτηρ Ἑλλὰς ἐπήρχετο τοῦ ἀπέχειν ὅπως ἐλευθερώσῃ τὰς ἄλλας ὑποδούλους χώρας.

Τοῦτο ἐλέχθη ὡς πρόγραμμα πρὸς ἐφαρμογήν, καὶ δι᾽ αὐτὸ ἐπὶ τῇ ἀνακοινώσει νέων νικῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ.

πρῶτοι ἐτίμησαν τοῦτο οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου "Περδικκίου" εἰς τὰ ΒΑ τοῦ ὄρους Φαναρίου ἐκ τῶν "ἐξ Ἀνάγρου" χωρίων, ἐπὶ τῶν βορείων, ἀπέχον τοῦ Ἀρὰ κειμένου περὶ τὴν μίαν ἢ ἡμίσειαν ὥραν, δι᾽ ἀνωφερικῆς ὁδοῦ.

Οἱ γυναῖκες Περδικκιῶται, ἐν τῷ ὁρμῶν μονωθέντες εἰς τὸ κίνημα, προεξαρχόντων τῶν ἐν εἴδει ~~δύο διδασκάλων~~ διδασκ. Καλαφατίου. Κ. Σαφοῦ, προσκολλήθησαν εἰς τὸ ~~κίνημα~~, ἐπιδείξαντες ἐγκαρδιότητα, δόξαν, γυναικεῖα, στεφάνια καὶ ἀνθοδέσμας, καὶ παραμείναντες μέχρι τέλους ἐπὶ πλατείας καὶ ἀφοσιωμένοι εἰς τὸ πρὸς τὴν πατρίδα καθῆκον.

Ἐκτὸς τῶν Περδικκιωτῶν, ὧν σημειοῦμεν τὰ ὀνόματα προηγουμένως ἀνέγραψα, καὶ ἄλλων τινῶν οἵτινες ὡς τοιοῦτοι ἀπεγράφησαν, ὡς καὶ δι᾽ ἄλλα χωρία, μετέσχον τοῦ κινήματος τῇ 17ῃ Ἰουλίου, καὶ οἱ ἑξῆς στρατιῶται ἐκ Περδικκίου

1 Ἠλίας Ν. Πλάκης
2 Ἰωάννης Γ. Πλάκης
3 Φίλιππος Μαλαγιάς
4 Κωνσταντῖνος Καφούτης
5 Βασίλειος Χατζιτάκης
6 Νικόλαος Κουτσογρίδης.

κατά ταῦτα, διακηρυγμένης καὶ τῆς ἑορτῆς τῆς ἐπισημοτάτης Περδικκίου — τῆς ὁσίας Μαρώνης — τὴν 20ὴν Ὀκτωβρίου — ἐξέβαλλον, ἐπίκαιρον ἀφορμὴν ὅπως συνεορτάσω. Οἱ δ' ἐπιτόπιοι [illegible] τὸ κίνημα τῆς [illegible] ἱκανοὺς τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ· ὑψοῦντες εἰς τὴν [illegible] τῶν ἀφθόνων [illegible], καὶ τὸ καθήκοντα, ἀνῆλθον εἰς Περδίκκιον. Μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐγένετο [illegible] καὶ δέησις ὑπὲρ τῶν Βασιλέων, τοῦ ἔθνους κ. τοῦ στρατοῦ, ὑπὲρ τῶν ἐθνομαρτυρησάντων, καὶ ἀκολουθήσαν ἐπίκαιρος χορὸς [illegible]. Μετὰ δὲ ταῦτα τὸ γεῦμα τῶν ἐν [illegible] [illegible]. Οἱ [illegible] — [illegible], χοροὶ καὶ κλέφτικα· ἐπὶ τῇ [illegible] ἐψάλη, κατὰ [illegible] τοῦ ἀναφερομένου εἰς τὸν ἡρωϊσμὸν [illegible] παρὰ τοῦ [illegible] οἱ [illegible] Ἀθανάσιον [illegible], καὶ τὸ ἑξῆς τρίστιχον·

— "Τρία πουλάκια κάθονται στῆς Νικαριᾶς τὸ βράχο
τό 'να τηρᾷ Πυρκαδερά, καὶ τ' ἄλλο τ' Ἀστερίχου,
τὸ τρίτο, τὸ κακύτερο, τὸ τρομερό Περδίκι"!

Εἷς τῶν [illegible] ἐπρόκειτο τοῦτο γ' [illegible] ὅμοιά ἄλλα ἐθνικὰ ᾄσματα.

πάντες δὲ γέροντες, παιδιὰ καὶ γυναῖκες ἀνεχώρουν εἰς [illegible] χαρᾶς.

Κατὰ τοιοῦτον τρόπον ἐώρτασαν οἱ Περ-ρικανοὶ [illegible] τὴν [illegible], μετὰ ἀθρόου τόσων αἰώνων σκληρᾶς δουλείας, καὶ ἐξεδήλωσαν τὰ κατέχοντα τὴν ψυχὴν αὐτοῦ πατριωτικὰ αἰσθήματα. Συγκινούμενος, ἀποστόλων, ὁπλαρχηγῶν καὶ ἀγωνιστῶν τοῦ ὑψηλοῦ τοῦ κινήματος, μεθ' ὧν ἠγωνίσθη, εἶδε τὸ φῶς τῆς ἐλευθερίας, καὶ ἀνέμενε τὴν ποθητὴν ἕνωσιν μετὰ τῆς Μητρὸς Ἑλλάδος.

Μετὰ τὴν ἑλληνικὴν κατοχήν, τῇ ἐνεργείᾳ μου ἐν Ἀθήναις, ἐστέλλοντο εἰς [illegible] τὰ "Πάτρια" τὰ ὁποῖα διενέμοντο δωρεὰν εἰς τὰ κοινότητα τῶν διδασκάλων.

Ἡ συμμετοχὴ τῶν Ἰκαρίων εἰς τὴν κατάληψιν τῆς Χίου

Οἱ Ἰκάριοι τοιοῦτον ἔχοντες τὸ φρόνημα καὶ τὴν ἀντίληψιν τοῦ καθήκοντος πρὸς τὴν μεγάλην πατρίδα, ἔσπευσαν ὅπως βοηθήσωσι καὶ εἰς τὴν κατάληψιν τῆς Χίου ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ (11. Νοεμβρίου μέχρι 21ης Δεκεμβρίου). Οἱ μεταβάντες εἰς Χίον ἀνήρχοντο εἰς 42 μετὰ 5 ὁπλαρχηγῶν, καὶ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Εὐστρατίου Κουκουδέα.

Ἐπειδὴ δὲ Τοῦρκοι, ὀχυρωθέντες ἐπὶ τοῦ ὄρους Αἶπος, ἀντέστησαν, φονεύσαντες καί τινας τῶν ἡμετέρων, οἱ Ἰκάριοι πρὸς ἐκδίκησιν, μετά τινων Κρητῶν, 85 ἐν συνόλῳ, λαβόντες 421 Τούρκους στρατιώτας αἰχμαλώτους, ἠνάγκασαν αὐτοὺς ἵνα διέλθωσιν ὑπὸ τὸν ζυγόν· ἔστησαν τὰ ὅπλα ὑπὸ σχῆμα τοῦ ψηφίου Π, καὶ οἱ Τοῦρκοι διῆλθον κάτωθεν. Οὕτω ἐφήρμοσαν οἱ Ἰκάριοι ὅ,τι ποτὲ ὁ στρατηγὸς τῶν Σαμνιτῶν Πόντιος Τελεσῖνος (321 π.Χ.) ἐξηνάγκασε τοὺς αἰχμαλωτισθέντας Ρωμαίους ἵνα διέλθωσιν ὑπὸ τὰ Καυδιανὰ δίκρανα.

Καινοτομίαι ἐν τῇ Διοικήσει

Ἀπαρχαὶ δυσαρεσκειῶν· ἐκδηλώσεις ἀπειθαρχίας, καὶ μεμψιμοιρίαι κατὰ τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς. Ἀθέτησις τοπικῶν διατάξεων.

Ἡ διοίκησις τῆς ἐλευθέρας πολιτείας τῆς Ἰκαρίας, ἐφ' ὅσον αἱ περιστάσεις ἐπέτρεπον, μέχρι τινὸς ἔβαινεν καλῶς. Ἀλλ' ἐφ' ὅσον ἀφ' ἑνὸς ἀνεμίχθησαν πρόσωπα τῶν ὁποίων αἱ ἄκαιροι ~~σφαλεραί~~, εἰ μὴ καὶ ἐπιζήμιοι, γνῶμαι, ἐγένοντο ἀποδεκταί, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰ ἐκ τῶν βορείων τμημάτων μέλη τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς, μὴ μετέχοντα τακτικῶς τῶν συνεδριῶν, ἐδείκνυον τοπικὰς διαθέσεις, καὶ διασπαστικὰς τάσεις, ἡ Διοίκησις τῆς Ἰκαρίας δὲν ἔβαινεν εὐρύθμως. Οὕτω, ἄκαιροι καινοτομίαι τινές, τὰς ὁποίας ἀπεπειράθη νὰ ἐφαρμόσῃ, δὲ ἐδυσχέραινον τὸ ἔργον τῆς Διοικήσεως. Αὗται προεκλήθησαν ὑπὸ τῶν γεγονότων.

Δικαστήρια

πρώτη καινοτομία ἐγένετο διὰ τὰ δικαστήρια. Διὰ ταῦτα ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπεία ἐξέλεξε προσωρινὴν ἐπιτροπείαν ἐκ ~~αὐτῶν~~ δικηγόρων, ἤτοι τοῦ Μιχαὴλ Ζαχιώτη (Χίου, δικηγόρου ἐν Σύρῳ, ἐλθόντος τότε ἐπίτηδες εἰς Ἰκαρίαν) Χαρ. Παμφίλη, Ζαχ. Μαυρίλου, Λεωνίδα Σπανοῦ, καὶ ἐμοῦ, ὅπως συντάξωσιν ὀργανικὸν χάρτην τῶν δικαστηρίων ἀνάλογον πρὸς τὰς τότε περιστάσεις τῆς Ἰκαριακῆς πολιτείας

πρακτ. 49 τῆς 29ης Αὐγούστου).

Οὐδὲν ὅμως ἐγένετο. Ἐπομένως οὔτε περὶ ἱδρύσεως δευτέρου πρωτοδικείου ἐν Εὐδήλῳ, ὡς ἀπεφάσισεν ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπεία, οὔτε καὶ περὶ τρίτου ἐν Περαμερίᾳ, διὰ νεωτέρας ἀποφάσεως. Μικρὸν ὕστερον ἤτοι τὴν 6ην Σεπτεμβρίου (πρακτικὸν 60) ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπεία ἐνδίδουσα εἰς τὰς ἀπαιτήσεις Ἰκαρίων δικηγόρων "ἀπεφάσισε, προσωρινῶς μέχρις ὅτου ἀναγνωριζομένου τοῦ ὀργανικοῦ πολιτικοῦ χάρτου ὑπὸ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων

σύμφωνα μὲ τὸν ὁποῖον θὰ πολιτευόμεθα, τὰ ἑξῆς, ἅτινα καὶ ἐπέχουσι θέσιν νόμου προσωρινοῦ ἐν τῇ Ἰκαριακῇ πολιτείᾳ, καὶ ἅτινα ἐὰν ὁ λαὸς διὰ τῆς ψήφου αὐτοῦ ἐπιβάλῃ μόνιμον καὶ σταθερὰν καθιέρωσιν, δύνανται νὰ μεταβληθῶσιν ἢ τροποποιηθῶσι". Συνεπείᾳ τῆς τοιαύτης ἀποφάσεως, ὁ εἰσηγητὴς συνέταξε σχέδιον ἐξ 11 ἄρθρων. Διὰ τούτου ἐπετρέπετο ἡ ἐν Ἑλλάδι ἰσχύουσα νομοθεσία, καὶ ἱδρύοντο τρία δικαστήρια, ὡς τὰ δύο πρωτοβάθμια ἐπὶ τῆς πρωτευούσης τῶν δύο δήμων, καὶ ἓν δευτεροβάθμιον ἐν Ἁγίῳ Κηρύκῳ, προεδρεῦον δὲ ὑπὸ Ἐφέτου ἢ Πρωτοδικείου καὶ κατέληξε. Τὰ τοιαῦτα ἀπεψηφίσθησαν ὅμως, οὐδέποτε ἐφαρμοσθέντα. Διὸ καὶ ὁ εἰσηγητής ἐπανῆλθεν εἰς τὴν προτέραν ἀπόφασιν, ἡ δὲ Διοικητικὴ Ἐπιτροπεία ἀπεφάσισε τὴν ἵδρυσιν τριῶν εἰρηνοδικείων ἀνεξαρτήτων τῶν τριῶν δήμων τῆς νήσου, καὶ ἓν πρωτοδικεῖον ἐν τῇ πρωτευούσῃ Ἁγιοκηρύκῳ, εἰς ὃν ὑπήγοντο καὶ τὰ Κορσεῖα (πρακτ. 64 τῆς 19ης Σεπτεμβρίου). Ἀλλ' οὐδὲν ἐπράχθη, καὶ διὰ ταῦτα ἐφαρμόσθη.

Διοικητικά

Ὡς πρός ταῦτα ἡ Διοικητική Ἐπιτροπεία προβαίνει ἔτι περαιτέρω. Οὕτω κατά τήν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 19 Σεπτεμβρίου (πρακτ. 67) διώρισεν ἀντιπρόεδρον αὐτῆς τόν Χαρ. Παμφίλην, ὅστις θα ἀνεπλήρου τόν πρόεδρον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ αὐτοῦ.

~~[illegible]~~ Κατά δε τήν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 21ης Σεπτεμβρίου (πρακτ. 72) καταργεῖ τό δικαίωμα τῆς προσελεύσεως τῶν ὑπαλλήλων εἰς τόν Πρόεδρον, μέχρις ὅτου ἡ ἐκλεγομένη τριμελής Ἐπιμελητική Ἐπιτροπεία, ἀναλάβει τά καθήκοντά της.

Τήν 20ην 7βρίου ἡ Διοικητική Ἐπιτροπεία λαμβάνει ὑπ᾽ ὄψιν αἴτησιν τοῦ ἰδίου Χαρ. Παμφίλη περί ἐκδόσεως ἑβδομαδιαίας ἐφημερίδος ὑπό τό ὄνομα «Ἴμερος» ἤ «Νέα Δημοκρατία», ἐπέτρεψε δε τοῦτο χορηγήσασα καί τά προνόμια, ὡς [illegible] [illegible] τῶν ἐξόδων, τυπογραφείου - χάρτου, ἐπίσης (πρακτ. 72.)

Αἱ τοιαῦται καινοτομίαι, ὑπέρ [illegible] ~~[illegible]~~ ὧν μέλλουσαι νά ἐξυπηρετήσουσι μᾶλλον προσωπικά καί τοπικά συμφέροντα τῶν νοτίων, ἅπερ ἐφρόνουν οἱ βόρειοι, οἵτινες ἀπό πολλοῦ ἄλλα εἶχον ἐν νῷ περί τούτων.

Εἰς ταῦτα ἤδη προσετέθησαν καί γενικά παράπονα, εἰς τήν καθόλου διοίκησιν ἀναφερόμενα. Τά τοιαῦτα ὅμως ὑπῆρχον καί πρότερον. Οὕτω ὁ ἐν Καΐρῳ πρόεδρος τοῦ [illegible] Ἐμ. Πυργιώτης, γράφει πρός τόν πρόεδρον Ι. Μαλαχιάν ἀπό 16/29 Αὐγούστου [illegible] ὅτι [illegible] αὐτοῦ [illegible] τά ἑξῆς:

1. Ἀστυνομικοί ἐπίορκοι προκαλοῦντες τήν ἀγανάκτησιν τῶν πολιτῶν.

2ον Καταπιέσεις πρός εὐπορίαν χρημάτων

3ον Κατάχρησις ἐξουσίας πρός καταπιέσεις καί [illegible] πολιτῶν, εἰς οὕς ἀνετέθη ἐπί τῇ εὐκαιρίᾳ αὕτη ἡ ἐξουσία.

4ον Ἄλογος οἰκονομική διαχείρισις

5ον Πλημμελής καί ἐλαττωματική ὀργάνωσις τῆς [illegible] χωροφυλακῆς ἐκ τῶν περιστάσεων συνέβαινον καὶ ἄτοπά τινα, τότε ἦσαν ἀναπόφευκτα καὶ δὴ ἐν ἀρχῇ, ὁπότε τὰ πράγματα ἦσαν ἀνώριμα. Τὰ δὲ παράπονα ἔφθανον μέχρι τὸ ἀψίκορον καὶ μεμψίμοιρον καὶ αὐτόγνωμον [illegible] μέχρι χθὲς καὶ τοὺς [illegible] ὑποστηρίζοντας.

Πλὴν τούτων, τινὲς ἐν ἀπογνώσει, καὶ ἄλλοι ἐξ ἀγνοίας, κατέκριναν τὴν Διοικητικὴν Ἐπιτροπείαν διὰ τὴν διάθεσιν τοῦ ἔξωθεν σταλέντος χρήματος.

Ἀληθῶς, πρὸς τὴν διαχείρισιν ἡ Δ. Ἐπιτροπεία ἦτο ἄψογος, καὶ πρὸ πάντων ὁ Πρόεδρος αὐτῆς Ι. Μαλαχίας, ὅστις καὶ ζημίαν ὑφίστατο, ἀσχολούμενος ἐπὶ τὰ τῆς Διοικήσεως, ἢ εἰς τὴν ταλαιπωρίαν. Ὁ [illegible] ἀνεγνώριζεν ὅτι ὁ Μαλαχίας εἶχε πάντοτε καθαρὰς τὰς χεῖρας· ἀλλὰ συνάμα καὶ παρετήρει, ὅτι ἄλλου τὰ σφάλματα καὶ πρότερον καὶ ὕστερον ἐπ' αὐτῶν διελέγχει. Οἱ μεμψίμοιροι ζητοῦντες τὴν ἀποστολὴν σίτου, καὶ τὴν σύστασιν τῆς α' [illegible], ἠξίουν

νὰ γνωρίζωσι, καὶ πόθεν ταῦτα ἐστέλλοντο καὶ ποῦ ἐξωδεύοντο τὰ χρήματα, ἐν ἄλλοις λόγοις ἤθελον ὅπως τὰ ἀπόρρητα καταστῶσι κοινά. Ταῦτα πάντα περιήρχοντο εἰς τὰς ἀκοὰς τῶν ἐφημερίδων, διὸ καὶ ὁ Ι. Θρησούμης γράφων μοι τὴν 23. 7βρίου, ἀπὸ [illegible], μοὶ λέγει καὶ τὰ ἑξῆς: "Περὶ τῆς διαθέσεως τῶν χρημάτων, ἅτινα ἐλάβομεν ἐξ Ἀλεξανδρείας, εἴπατε εἰς τὸν κ. Μαλαχίαν νὰ δημοσιεύσῃ εἰς τοὺς παραπονουμένους ὅτι θὰ λογοδοτήσῃ ἡ ἡμετέρα Κυβέρνησις, ὥστε νὰ μὴν ἀνησυχῶσι" Ἐστάλησαν ἡμῖν καὶ ἐξ Ἀμερικῆς (ἐκ Πιττσβούργης) 10,000 χρ. δραχ. περίπου. Πῶς θέλετε νὰ διανεμηθῶσι; Δὲν ἠξεύρω ἂν προωρίσθησαν ὑπὸ τῶν ἐκεῖ Κυπρίων, διὰ δημόσια ἔργα, ἢ ἄλλας τῆς Κυπριακῆς πατρίδος ἀνάγκας. Γράψατέ μου δύο λέξεις περὶ τούτων. Ἀναμένω καὶ πληρεξούσιον ἢ ἐντολοδόχον τινὰ ἀπὸ Κυπρίας, διὰ προφορικὴν συνεννόησιν περὶ τῆς νήσου".

Συνῳδὰ τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ἀπεστάλη εἰς Ἀθήνας ὁ Χαρ. Πολυμερίδης ἀπὸ τῆς 27. 7βρίου πρὸς ἀγορὰν σπόρων καὶ σίτου.

ὁ χαρ. Πομφίλης μολονότι εἰς τό ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν ἐξέθεσε τήν ἐν Ἰκαρίᾳ καθόλου κατάστασιν. Ἐπειδή δέ ὡς φαίνεται τό αὐτονομικόν κίνημα μικρά ἐπέτυχε, γράφων πρός τήν Διοικητικήν Ἐπιτροπείαν ἀπό 7ης Ὀκτωβρίου, ἔγραφε καί τά ἑξῆς· “Φρονῶ δή ὁ κυβερνήτης τῆς Ἰκαρίας, δέον νά ἀποχαιρετίσῃ τόν κ. Μαριανθόπουλον, ὅπως δι' ὀλίγας ἡμέρας ἔλθῃ εἰς Ἀθήνας· ἡ συνεργασία του θά μοί εἶναι ὠφέλιμος, ὅπως οἰκονομικῶς ὠφεληθῇ ἡ πτωχή μας πατρίς”.

Οὕτω ἐνῶ οἱ ἐν Ἀθήναις ἁρμόδιοι [illegible] πάντοτε περί τά Ἰκαριακά, τινές τῶν Ἰκαριωτῶν, ἐνόμιζον ὅτι μεγάλα θά ἐπέτυχον ἄν ἤλεγχον τήν Διοίκησιν [illegible] Ζ. [illegible], καί δή πρότερον ἐν [illegible], συνῆλθον ἐν τῷ ἐξοχικῷ Ἁγίου Κηρύκου καί ὑπό τήν προεδρείαν μέλους τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπείας, ἐψήφισαν [illegible] περί τῶν ἀποσπασθέντων χρημάτων, οἰκονομικῆς καί καταχρήσεως. Τοῦτον ἀπεκρούσαν ἄλλοι ἀποδείξαντες τό σφαλερόν καί ἀσύστατον

καί ἀσύστατον τῶν ὑπονοιῶν αὐτῶν.

Τήν 11ην τοῦ μηνός τρεῖς ἐκ τούτων, οἱ πρωτοστατήσαντες, ἐνεφανίσθησαν εἰς τό Διοικητήριον καί ἔδωκαν ἐξηγήσεις, ζητήσαντες καί συγγνώμην, διότι ἐξ ἀγνοίας κατηγόρησαν πρόσωπα καί πράγματα.

Μετά ταῦτα ἐγνώσθη ὅτι ὑποκινητής τῶν τοιούτων ζητημάτων καί ἰδίᾳ συνεχῶς, ἦτο ἄλλος τις πονηρός, καί ἀπό χαρακτῆρος ἀείποτε [illegible] πράγματα, καί ὅστις τήν ἡμέραν ἐκείνην ἔτυχε νά ἦτο ἀπών.

Ἡ πρόνοια τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν.

Ἕνεκα τοῦ Ἑλληνο-Τουρκικοῦ πολέμου, καί τῶν καταγγελθέντων εἰς Ἀθήνας ὑπό τοῦ χαρ. Πομφίλη, τό ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν, ἔσπευσε νά γράψῃ δίς ἐπανειλημμένως πρός τήν Διοικητικήν Ἐπιτροπείαν Ἰκαρίας, τήν 5ην καί 10 Ὀκτωβρίου 1912, συνιστῶσα τά δέοντα ὡς ἑξῆς:

Ὑπουργεῖον Ἐξωτερικῶν
Γενική Διεύθυνσις
Πολιτικῶν Ὑποθέσεων
Βον Πολιτικόν Τμῆμα
Ἀνατολικόν
Ἀριθ. πρωτοκόλλου
31,079

Ἀθῆναι τῇ 5η Ὀκτωβρίου
1912

Πρός τήν
Διοικητικήν Ἐπιτροπήν
τῆς Ἰκαριακῆς Πολιτείας.

"Μέχρι τῆς ἐπελεύσεως τοῦ κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν πολέμου ἡμῶν πρὸς τὴν ὁριστικὴν ἀπελευθέρωσιν, συνιστῶ ὑμῖν ὅπως τηρῆτε στάσιν αὐστηρῶς ἐπιφυλακτικήν, μεριμνῶντες μόνον, τοῦτο μὲν περὶ τῆς [illegible] [illegible] διοργανώσεως ἁπασῶν τῶν ὑπηρεσιῶν τῆς καθ᾽ ὑμᾶς Ἐλευθέρας Πολιτείας, φροντίζοντες ἵνα μὴ ἡ διοίκησις τῆς νήσου ἐπιβάλλῃ δαπάνας ὑπερβαινούσας τοὺς πόρους αὐτῆς, οὔτε ἐν τούτοις δὲ κατορθώσωσι νὰ αὐξήσωσι διὰ δικαίας κατανομῆς καὶ αὐστηρᾶς εἰσπράξεως τῶν φόρων, τοῦτο δὲ περὶ τῆς ἀποστολῆς ἁπάντων τῶν δυναμένων νὰ φέρωσιν ὅπλα εἰς τὴν [illegible] τάχιστα. Ἡ χωροφυλακὴ τῆς νήσου, ἡ ἤδη ἐνδημοῦσα προσφέρουσα τὰς ὑπηρεσίας αὐτῆς πρὸς διαφύλαξιν τῆς τάξεως, δέον νὰ περιορισθῇ εἰς τριάκοντα μόνον ἄνδρας, οὓς θεωροῦμεν ἐπαρκοῦντας πρὸς διατήρησιν τῆς δημοσίας ἀσφαλείας. Οἱ δὲ λοιποὶ ὁπλοφόροι δέον νὰ καταρτισθῶσιν εἰς πολιτοφυλακήν, δωρεὰν δυναμένην

νὰ παρέχῃ τὰς ὑπηρεσίας αὐτῆς, ὅπου ἐνδέχεται ἀντεπεξέλθῃ ἡ νῆσος κατὰ πάσης ξενικῆς ἐπιβουλῆς. Παρακαλῶ ὑμᾶς ἐν τέλει ὅπως ἀποστείλητέ μοι τακτικὸν προϋπολογισμὸν τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τῆς διοικήσεως τῆς Ἐλευθέρας Πολιτείας."

Ὁ Ὑπουργὸς
Λ. Κορομηλᾶς.

Ὑπουργεῖον Ἐξωτερικῶν
Κ.Τ.Δ.
Ἀριθ. πρωτ. 31,471

Ἀθῆναι 10 Ὀκτωβρίου 1912
Πρὸς
τὴν Διοικητικὴν Ἐπιτροπὴν
τῆς Ἰκαριακῆς Πολιτείας.

"Κατόπιν τοῦ ἀπὸ 5 τρέχοντος ὑπ᾽ ἀριθ. 31079 ἐγγράφου μου, πληροφορηθεὶς ἐξ ἀναφορᾶς τοῦ ἐνταῦθα ἐπισήμου ἀντιπροσώπου τῆς Ἰκαριακῆς Πολιτείας, ὅτι μερίς τις τοῦ λαοῦ μελετᾷ τὴν ἐνέργειαν ἐκλογῶν πρὸς ἐγκατάστασιν νέας κυβερνήσεως, ἀνακοινῶ ὑμῖν ὅτι ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις διατάσσει ἵνα ὁ Ἰκαριακὸς λαὸς [illegible] [illegible] μικροφιλονικιῶν

-μικροφιλαρχικῶν, καί ἐξυπηρετούντων προσωπικῶν μικροφιλοτιμιῶν καί φιλοδοξιῶν, ἐπιδοθῇ κατά τάς παρούσας κρισίμους διά τό ἔθνος στιγμάς, εἰς τά διά τοῦ προμνησθέντος ἐγγράφου μου ὑποδειχθέντα, ἀφίσῃ δέ τήν ὑφεστῶσαν Κυβέρνησιν τῆς νήσου καλῶς συνεστημένην, νά ἐξακολουθήσῃ ἀνενοχλήτως τήν ἐξάσκησιν τῶν καθηκόντων αὐτῆς μέχρις οὗ σαφῶς καθορισθῇ ἡ διεθνής θέσις τῆς Ἐλευθέρας Ἰκαριακῆς Πολιτείας."

ὁ ὑπουργός

Λ. Κορομηλάς.

Καί ταῦτα μέν συνίστων αἱ δύο τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν ἐπιστολαί. Αὗται ὅμως διήγειραν καί τήν κοινήν περιέργειαν καί ἐν πολλοῖς καί δυσαρέσκειαν κατά τῶν ὑπουργῶν· ὁ λαός ἀπ' ἀρχῆς ἀνέμενεν αἰσιώτερον μέλλον τῆς νήσου. Ἄλλως δέ φαίνεται, καί δή ἐκ τῶν ἐγγράφων, ὅτι οἱ ἐπιμένοντες ἀρχήν τοῦ παρόντος

καθεστῶτος τῆς νήσου. Οὗτοι δέ ἐπέρριπτον τήν εὐθύνην, οἱ μέν ἐπί τῶν δέ· ἤτοι οἱ νότιοι ἐπί τῶν βορείων, καί τἀνάπαλιν, καί μάλιστα ἐπί τοῦ [illegible] γνωστοποιήσαντα ταῦτα. Καί οἱ μέν βόρειοι καί ἰδίᾳ οἱ ἐν Εὐδήλῳ, ἀποβλέποντες μᾶλλον εἰς τό μέλημα τῆς πρωτευούσης, ἤλπιζον ὅτι τοῦτο θά ἐπετυγχάνετο ἐάν ἐπισυνεψήφιζον τά δύο τμήματα, μικρᾶς προσοχῆς πρᾶγμα δέ ~~καί~~ ἐπετύχετο καί ἡ ἕνωσις τῆς νήσου μετά τῆς μητρός Ἑλλάδος. Διό καί ἐφαίνοντο ὡς ἡσυχάζοντες, καί ἀπέχοντες καί τῶν συνεδριῶν τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπείας τῆς νήσου. Οἱ δέ νότιοι, ἤτοι οἱ ἐν Ἁγίῳ Κηρύκῳ, τά αὐτά μέν ἤλπιζον ὡς πρός τήν ἕνωσιν, ἀλλά καί διά τό ἀσθενές τῆς Αὐτονομίας τῆς Ἰκαρίας καί τῶν γειτονικῶν νήσων, προσέβησαν καί ἀπεχώρησαν· εἰς τήν σύνταξιν διοικητικῆς, Ὀργανικοῦ Συνταγματίου τῆς Κυβερνητικῆς Πολιτείας, ὡς ἐνόμιζαν τοῦτο, καθὼς καὶ Ἐσωτερικοῦ Κανονισμοῦ τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπείας, τὰ ὁποῖα ὑποβαλλόμενα ὑπὸ τὴν ἐπιψήφισιν καὶ ἐπικύρωσιν τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπείας, καὶ ψηφιζόμενα ὑπὸ τῶν δύο τρίτων αὐτῆς, θὰ ἐλάμβανον ἰσχὺν νόμου, καὶ θὰ ἐτίθεντο εὐθὺς εἰς ἐφαρμογήν.

Καὶ ταῦτα μὲν εἶχον καθορισθῇ πρότερον.

Ἐπανελθόντος δὲ ἤδη ἐξ Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Χαρ. Πωμιφάκη, ὅστις ἐπεκύρωσε καὶ ὁ κύριος τούτων κανονισμός, ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπεία δι' ἀποφάσεως αὐτῆς τῆς 15ης Ὀκτωβρίου. (Παραρτ. 75) ἐξέλεξε πενταμελῆ Ἐπιτροπείαν, εἰς ἣν ἀνέθηκε τὴν σύνταξιν τῶν ἀνωτέρω. Ἡ Ἐπιτροπεία αὕτη ἀπετελεῖτο ἐκ τῶν δύο Ἀντιπροσώπων τοῦ Δήμου Φαναρίου, ἤτοι τοῦ Χαρ. Πωμιφάκη, καὶ Ζαχ.

Μαυράκη, ἐκ δύο προσώπων τοῦ Δήμου Μεσαρίας-Εὐδήλου, ἤτοι τοῦ Ἠλία Χουλτριάδου καὶ Σκαρτάλου Κέδρου, καὶ ἐμοῦ. Καὶ οἱ μὲν δύο ἐκ Μεσαρίας, ἄνθρωποι κοινῆς παιδείας, οὔτε ἴσως ἀφοσιωθέντες πολύ, ὁμοφωνοῦντες δι' ἀντ' αὐτῶν, ἠδύναντο νὰ ἐπηρεάσωσιν ἀντιπροσώπους ἐξ Εὐδήλου· τέλος δὲ ἐπέτυχον, διότι ἔφερον διὰ τὰ ἴδια ὅλα ἄλλα ἀφόρητα καὶ ἀνεφάρμοστα+ ἐπὶ τῶν γνώμην ἐπιθυμοῦσα καὶ τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν πρὸς ἐπιτάξῃ καὶ ἀντίγραφον πρὸς ἐπικύρωσιν καὶ οὕτω ἔμενον καὶ τὰ γράμματα κενά, διότι μετ' ὀλίγας ἡμέρας, ἐγένετο ἡ κατάληψις τῆς Ἰκαρίας ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου, καὶ οὕτως ἐτέθη τέρμα εἰς τὴν ἔκρυθμον τῆς νήσου κατάστασιν.

+. Ὁ τέλος ἐπὶ τούτου εἶχον ἀναθέσει τὴν ἐπιστασίαν Ἀντιχαρίων, καὶ τὸ ἐθνικὸν κήρυγμα ἠσχολούμην αὐτὰ καὶ περὶ τὴν σύνταξιν ἐπιστολῆς τῆς Ἰκαρίας, ἥτις καὶ ἐστάλη παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν.

Διὰ τὸν καταστατικὸν χάρτην τῆς Ἰκαρίας τῆς Πολιτείας εἰργάσθη κυρίως ὁ Χαρ. Παπαφίλης, μετέχοντος ἐνίοτε καὶ τοῦ Ζαχ. Μπαρζίλη. Ἀλλὰ καὶ οἱ λοιποὶ ἀμφέβαλλον ἂν θὰ ἐφηρμόζετο ποτὲ ὁ τοιοῦτος χάρτης.

Ἐπειδὴ δὲ ἄλλα ἐφαντάζοντο, ὡς ποθητὴν Αὐτονομίαν τῆς Δωδεκανήσου, τῆς ὁποίας αἱ βόρειοι νῆσοι θὰ ἤνουντο μετὰ τῆς Ἰκαρίας ὡς πρωτευούσης, προέβλεψαν ἐν τῷ Αῳ ἄρθρῳ τῆς Ἐλευθέρας Πολιτείας Ἰκαρίας, ὅτι «αὐτὴν θὰ ἀποτελοῦν ἡ Ἰκαρία καὶ αἱ Κορσεῖαι, καθὼς καὶ ἄλλαι νῆσοι τοῦ Αἰγαίου, ὅσαι ἤθελον ἐπιτύχει τὴν ἀπελευθέρωσιν αὐτῶν».

Τὸ σχέδιον τοῦ καταστατικοῦ χάρτου τῆς Ἰκαρίας ἀπετελεῖτο ἐξ 24 ἄρθρων. Τοῦτο δὲ ἐνεγράφη ἐν ὑπομνηματογραφίᾳ τῆς Ἐλευθέρας Πολιτείας. Οὗτος ὥριζεν ὕπατον Ἁρμοστὴν διοριζόμενον ὑπὸ τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ πενταετίαν, τρεῖς ὑπουργοὺς καὶ Βουλήν. Τὸ δὲ τελευταῖον ἄρθρον

τὸ 24ον ὥριζε τὰ ἑξῆς: «Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ὀργανικοῦ χάρτου, ἐπαφίεται εἰς τὴν φιλοπατρίαν τῶν Ἰκαρίων, ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων».

Ἐν τῷ Διοικητηρίῳ μεγάρῳ Ἰκαρίας
τῇ 23 Ὀκτωβρίου 1912.
Ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπή.

(ὑπογραφαί) Ι. Λ. Μαλαχίας
Ζαχ. Μπαρζίλης
Ἀγ. Τσαντές
Ἐμ. Παπαφίλης
Χαρ. Παπαφίλης

Ὡς ἐμφαίνονται ἐκ τῶν ἄνω ὑπογραφῶν, μόνον τὰ μέλη τοῦ [illegible] Φαναρίου ὑπέγραψαν τὸν τοιοῦτον ὀργανικὸν χάρτην. Καὶ τότε ἡ διαφωνία τῶν μελῶν τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπείας ἐκ τῶν ἄλλων χωρίων τῆς νήσου, ἦτο προφανής.

Οἱ δὲ συντάξαντες τὸν τοιοῦτον χάρτην ἐποίησαν τοῦτον αὐθαιρέτως, καθότι ὑπουργοὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὡρίσθησαν διὰ τῆς ἐξουσιοδοτήσεως τοῦ προέδρου.

Διοίκησις
Ἐλευθέρας-Πολιτείας   ἐν Ἰκαρίᾳ τῇ 23. 8βρίου 1912.
Ἰκαρίας.

Πρὸς τὴν Α. Ἐξοχότητα
τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐξοχώτατε,

ἐλήφθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 31,079, καὶ 31,471 διαταγὴ τῆς ὑμ. ἐξοχότητος πρὸς τὴν Προσωρινὴν Κυβέρνησιν τῆς Ἐλευθέρας Πολιτείας Ἰκαρίας, καὶ ἐχαιρετίσθη χαρμοσύνως ὑπό τε τῶν Διοικητικῶν καὶ Δημοτικῶν Συμβουλίων, καὶ ὑπὸ πάντων τῶν φρουρίων. Ἡ πρώτη ἐπίσημος ἀλληλογραφία τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως πρὸς ἡμᾶς, ἔδωκε τὸ θάρρος καὶ τὴν ἐλπίδα ὅτι ὅσον οὔπω θὰ ἑορτάσωμεν μεθ' ὑμῶν τὴν ἕνωσιν τῆς μικρᾶς Ἰκαρίας, μετὰ τῆς Μητρὸς Ἑλλάδος, καὶ θὰ ἐκπληρωθῇ οὕτω ὁ μόνος προαιώνιος πόθος τοῦ λαοῦ τῆς Ἰκάρου.

Ἐξοχώτατε. ἡ χωροφυλακὴ τῆς Ἰκαρίας μετὰ τῶν [illegible] ἀποτελεῖται ἐκ 43 ἀτόμων,

μετὰ δὲ τῶν ἀστυνόμων καὶ ὑπαξιωματικῶν ἀνέρχεται εἰς 50. ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποβιβασθῇ ὁ ἀριθμὸς οὗτος καθότι ὁ ἀρχαῖος συνοικισμὸς τῆς Ἰκάρου ἀποτελούμενος ἐκ 46 χωρίων, καὶ τὰ πολλαπλᾶ καθήκοντα τῶν ἀστυφυλάκων, μᾶς ἀναγκάζουσι νὰ κρατήσωμεν τόσον ἀριθμόν, καθότι οἱ ἴδιοι χρησιμεύουσι καὶ ὡς τελωνοφύλακες καὶ ὡς ἀγροφύλακες, καὶ ἐπὶ πλέον ὡς κλητῆρες καὶ εἰσπράκτορες, ἐπὶ πλέον δὲ καὶ ὡς συμμετάρχαι τῶν φρουρῶν τῆς πολιτείας.

Ἡ δὲ στρατιωτικὴ δύναμις τῆς Ἰκαρίας μετὰ τῶν [illegible], ἀποτελεῖται ἐκ 50 χωροφυλάκων μισθοδοτουμένων ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, ἀπὸ 120 ἀγροφύλακας τοὺς ὁποίους συντηροῦσι τὰ διάφορα χωρία ἀναλόγως τῶν τάξεων, καὶ τρίτον ἀπὸ τοὺς ἐφέδρους, οἵτινες εἶναι πολυπληθέστεροι, καὶ ἐκγυμνάζονται τρὶς τῆς ἑβδομάδος, εἰς ἓξ διάφορα σημεῖα, καὶ οὕτω αὐτοὶ εἶναι ἕτοιμοι, ὄχι μόνον ξενικὴν ἐπιβουλὴν νὰ ἀποκρούσωσιν, ἀλλὰ καὶ νὰ δώσωσι χεῖρα βοηθείας εἰς τοὺς γείτονας νησιώτας —

ὅτι προσέτι ὅτι ἡ ὀργάνωσις τῶν διαφόρων κλάδων τῆς πολιτείας βαίνει βελτιουμένη [illegible]· περὶ ἑκάστου δ' ἰδιαιτέρως ἐν ἄλλῳ κεφαλαίῳ καὶ ἐκτενέστερον θὰ ἐκθέσω· ὅτι ὑπεβλήθη ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ ἔτους 1912–13, ἀλλ' ὅτι ὁ τῶν ἐσόδων δὲν δύναται νὰ εἶναι ἀκριβής, διότι αἱ ἐκ [illegible] εἰσπράξεις δὲν εἶναι γνωσταὶ μέχρι τέλους τοῦ ἔτους, ὁποῖαι δὲ εἶναι, διότι πρώτην φορὰν ἀναλαμβάνομεν τοιοῦτον εἰσόδημα· ὅτι τὸ δασμολόγιον εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς, ὡρίσθη βάσει 11% καὶ τοῦτο ἐκ τῶν ἐκτάκτων δαπανῶν· καὶ τέλος ὅτι μόνον ὁ ἀπολογισμὸς τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τῶν [illegible] μηνῶν — [illegible] τῆς ἐπαναστάσεως — εἶναι ἀκριβής, διότι στηρίζεται ἐπὶ τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τῶν παρελθόντων ἐτῶν. (καὶ προσέθετε· ἔπρεπε δὲ νὰ ἐλέγχετο καὶ λογιστικῶς πρὸς ὁδηγίαν τῶν διαφόρων γραφείων)

Ἀποστέλλομεν ὑμῖν τὸ πρόσχεδιον τοῦ ὀργανικοῦ χάρτου τῆς ἐλευθέρας πολιτείας τῆς Ἰκαρίας, καὶ παρακαλοῦμεν, τῇ ὑμετέρᾳ ἐγκρίσει καὶ προστασίᾳ νὰ ἀποσταλῇ ὑμῖν διὰ σχετικῆς διαταγῆς, ἵνα τεθῇ εἰς ἐφαρμογήν, μέχρις οὗ, ἐὰν δὲν ἐπιτευχθῇ ἡ ποθουμένη ἕνωσις, καθορισθῇ ἡ διεθνὴς θέσις τῆς Ἰκαριακῆς πολιτείας. οὕτω [illegible] [illegible] αἱ μικροφιλοτιμίαι καὶ αἱ τοπικαὶ διαιρέσεις τῶν δήμων, αἵτινες [illegible] δυστυχῶς διὰ μέσου τῆς [illegible] ὁ Ι. Πα. [illegible] ἐζήτησαν νὰ διαιρέσωσι τὴν Ἴκαρον εἰς δύο ἀνεξάρτητα [illegible] τμήματα, διότι ἐθεώρησαν εἰς τὸ μέσον [illegible] τῆς μεταφορᾶς τῆς ἕδρας τῆς διοικήσεως (πρωτευούσης) καὶ παρουσιάζονται [illegible] ὡς [illegible] τῶν δήμων [illegible] ἐὰν ὅπως ἅπαξ καθορισθῇ ἡ θέσις τῆς πρωτευούσης, καὶ ἐγκρίσει τοῦ ὀργανικοῦ χάρτου οὐχὶ ἀπὸ τοῦ λαοῦ, ἀλλ' ἀπὸ αὐτῆς τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, αἴρονται ἐκ τοῦ μέσου αἱ διαιροῦσαι τοὺς δήμους αἰτίαι, καὶ

καὶ ἀποφύγῃ εἰς τὸ μέλλον τοιαύτην προστριβήν. Ἀναμένοντες τὰς νεωτέρας διαταγάς, καὶ ὄντες πρόθυμοι νὰ συντελέσωμεν εἰς τὸ ἐθνικὸν ἔργον

Διατελοῦμεν
μετὰ τῆς προσηκούσης ὑπολήψεως
ὁ πρόεδρος (ὑπογρ.) Ι. Μαλαχίας.

Κεφάλαιον ΚϚ΄

Αἱ διχοστασίαι τῶν δήμων
Ζήτημα τοπικὸν τῆς πρωτευούσης.

Ἐν τῇ ἀνωτέρω ἐπιστολῇ τοῦ προέδρου πρὸς τὸ ὑπουργεῖον ἐξάγεται ὅτι ὑπῆρχον αἴτια τοπικῶν ἢ προσωπικῶν ἀντιθέσεων. Ἤδη δὲ καὶ ἤρξαντο ἐπικρατοῦντες πρῶτοι ἀνταγωνισμοί, οἵτινες ἐφαίνοντο διὰ τῶν ἐπιστολῶν ἀντεγκλήσεων ἢ ὑπομνημάτων. Καὶ οὕτω οἱ ἀπὸ [illegible] προερχόμενοι σκοποὶ ἢ ἀντιζηλίαι [illegible], ἐμφανέστερον ἢ ἐπιπολαιότερον

ὁσημέραι ἐξεδηλοῦντο· καὶ προσώπων μέχρι τινὰ τῆς διοικητικῆς ἐπιτροπείας ἐν τῷ δήμῳ Μεσαρίας ἢ Περαμεριάς, ὄχι μόνον δὲ προσήρχοντο εἰς τὸ συνέδριον, ἀλλὰ καὶ κατεφέροντο κατὰ τῶν λοιπῶν μελῶν τοῦ δήμου Φαναρίου, καὶ μάλιστα κατὰ τοῦ προέδρου Ι. Μαλαχίου, ὃν ἐπεμέμφοντο ὡς παρασυρόμενον ὑπὸ τοῦ γραμματέως αὐτοῦ [illegible], διὰ τὰς ἐν τῇ διοικήσει καινοτομίας. Ἄλλοι δέ, καὶ δὴ πρότερον φίλοι, ἤρχισαν ἐξ ἀντιζήλου πρὸς τὸν πρόεδρον, καθότι πρότερον ἐζήτει τὸ ἴδιον ἀξίωμα ἢ τὴν προσωπικὴν αὐτοῦ ἐξυπηρέτησιν· καὶ τοῦτο διότι ἐπιθυμοῦντο ἀνένδοτοι εἰς τινας ἀπαιτήσεις. Καὶ ταῦτα μὲν ἀφορῶν ἀτομικῶς πρόσωπα. Ἀλλ' ἐν τούτοις ὑφίστατο ἀπὸ πολλοῦ ζήτημα λίαν σοβαρὸν τὸ τῆς πρωτευούσης. Τοῦτο ἤδη καὶ πάλιν ἀνεφάνη, καὶ δὴ ἐν κρισίμῳ περιστάσει τῆς νήσου τῆς [illegible] δὲν εἶχεν εἰσέτι καθορισθῆ τὸ μέρος. Ἀλλ' οἱ [illegible] ἔμειναν ἐπ' ἀόριστον τὸν χρόνον ὅπως ἐπιτύχωσι τοῦ ποθουμένου σκοποῦ. Τούτους δὲ ἠκολούθησαν καὶ ἤδη ὁ Δῆμος Μεσαρίας, ὡς καὶ τὰ χωρία τοῦ δήμου Περαμερίας, τῶν ὁποίων τὰ προϊόντα ἐξήγοντο διὰ τοῦ λιμένος τοῦ Εὐδήλου. Χάριν τοῦ κοινοῦ συμφέροντος ἐκινήθησαν καὶ οἱ ἄλλοι ἀντίθετοι ἐν Εὐδήλῳ. Ὁ δὲ τὰ πάντα ἰθύνων ἦτο ὁ ἰατρὸς Ἰωάννης Πουλιανός, κοινῶς δὲ Γιατρογιάννης ἐπικαλούμενος, ὅστις ἐθεωρεῖτο ὡς λίαν ἐπιτήδειος περὶ τὰ τοιαῦτα. Προσέλαβον δὲ καὶ συνεπίκουρον τὸν πρόεδρον τοῦ δήμου Περαμερίας Θεόδωρον Σπανόν, καὶ τοῦτον ἀπὸ χαρακτῆρος ἐπιτήδειον διὰ τὰ τοιαῦτα.

Τὸ περὶ Εὐδήλου ζήτημα, ὅπως γίνῃ πρωτεύουσα τῆς Ἰκαρίας, παρείχετο ἀπὸ παλαιοῦ. Πολλοὶ τῶν βορείων ἤθελον τοῦτο, διότι ὡς ἐν τῷ κεντρικῷ βορεια τοῦ θέσεως, ἐθεωρεῖτο ὁ πρῶτος ἐξαγωγικὸς λιμήν, καὶ δὴ ὡς ἐγγύτερον κείμενος πρὸς
χίον

ἐκ τῶν ἐπικοινωνιῶν ὑπῆρχε ἡ εὐκαιρία καὶ

πρὸς τὴν Χίον, μεθ' ἧς διεξήγετο συνήθως ἐμπορίαν, ἐξάγοντες, ~~οἶνον~~ ἰδίᾳ σταφίδα. Εἶχε δὲ ληφθῆ πρόνοια καὶ περὶ κατασκευῆς λιμένος — ὅστις ἤδη συντελεῖται. Οἱ δύο βόρειοι δῆμοι, Μεσαρίας ἢ Περαμερίας, εἶναι φύσει γεωργικοί, διὸ καὶ οἱ κάτοικοι προσκολλῶνται μᾶλλον εἰς τὸ πάτριον ἔδαφος, ἀποβαίνοντες οὕτω χρήσιμοι παράγοντες εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας καὶ τῆς ναυτιλίας ἐν τῇ νήσῳ. Οἱ νότιοι ἐκπατριζόμενοι δέ, ὡς οἱ λοιποί, ἐμμένουσι ὀλιγώτερον εἰς τὰ πάτρια, ἤθη ἔθιμα ἢ τὴν γλῶσσαν. Κατὰ ταῦτα ἡ φύσις τῶν πραγμάτων θὰ συνετέλει ὥστε ὁ Εὔδηλος νὰ ἀποβαίνῃ ὁ κύριος ἐξαγωγικὸς λιμὴν τῆς νήσου καὶ ἑπομένως αὐτῆς πρωτεύουσα. Ἀφ' ἑτέρου οἱ νότιοι, τοῦ δήμου Φαναρίου ἐνέμενον εἰς τὸ καθεστώς, ἤτοι νὰ παραμείνῃ ἡ πρωτεύουσα τῆς νήσου, ἡ μέχρι τοῦδε, δηλαδὴ ὁ Ἅγιος Κήρυκος (ΝΑ) ἐγγύτερον τῆς Σάμου, ἔχων ὅρμον, δι' ὃν ἐπίσης εἶχε ληφθῆ πρόνοια περὶ κατασκευῆς λιμένος.

Ἡ περιοχὴ τοῦ δήμου Φαναρίου κατέχουσα

τὸ ἀνατολικὸν τῆς νήσου, εἶναι μᾶλλον ὀρεινόν· παράγει δὲ ἐλαίας, οἶνον, ἔλαιον, σταφίδα καὶ ὀπώρας. Οἱ κάτοικοι ὄντες [illegible], εἶχον ῥοπὴν πρὸς μετανάστευσιν ἰδίᾳ εἰς Ἀμερικήν, ἐξ ἧς πολλὰ μὲν [illegible], ἀλλὰ καὶ [illegible] κατὰ [illegible]χοντο. Ἐν Ἁγίῳ Κηρύκῳ — τῇ πρωτευούσῃ, ὑπὸ τὸ Διοικητήριον (ἐν Εὐδήλῳ δὲ τὸ Δικαστήριον.) ἱδρυθὲν τῷ 1903 δαπάναις τοῦ [illegible] Φαναρίου. Ἐν αὐτῷ δὲ καὶ τὸ Ἀνώτερον Σχολεῖον — προαχθὲν ἤδη εἰς Γυμνάσιον (1923). Ὁ Ἅγιος Κήρυκος, ὡς τοιοῦτος λέγεται ἡ [illegible] πρωτεύουσα.

Ὡς πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν συγκοινωνίαν, ἔχει τὸ [illegible] [illegible], ἐνῷ τὸ [illegible] τὸ ὁποῖον δὲ προσορμίζει εἰς Ἅγιον Κήρυκον καὶ [illegible]. Ὡς πρὸς τὰ Δικαστήρια, δὲ ὑπάρχουν δύο ἢ τρία εἰρηνοδικεῖα. Διὰ δὲ τὸ πρωτοδικεῖον, διὰ τὸ ὁποῖον προσφεύγουσιν οἱ

Βόρειοι

οἱ Βόρειοι, εἶχε [illegible] πρόνοια. Ἰδίως πρὸ μεταβολῆς τοῦ καθεστῶτος διὰ συνεκομίζετο τὰ ξύλα καὶ μείζονα ποσότητα παρὰ τῶν πλοίων τοῦ [illegible] Φαναρίου. [illegible] τὰ ἀτμόπλοια Εὔδηλον καὶ Ἅγιον Κήρυκον, εἶχον τὰ [illegible] αὐτῶν πρὸς [illegible] εἰς ἀγαθὰ [illegible] τῆς νήσου. Ἀφ᾿ [illegible] τὰ δημοσιογραφηθῇ ζήτημα πρωτευούσης, τὸ ὁποῖον [illegible] [illegible], [illegible] καὶ τὸ Ἰκαριακὸν ἔργον [illegible], καὶ τῶν πρὸς τοὺς Ἰκαρίους [illegible] [illegible], καὶ ἰδίᾳ τῶν ἐν Ἀθήναις ἀποδήμων, ἐγένοντο. Ἀφ᾿ ἑνὸς τούτου προσῆλθε καὶ ἡ [illegible] κατάληψις τῆς Ἰκαρίας ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου, καὶ [illegible] [illegible] [illegible].

Τὸ ζήτημα δὲ Εὐδήλου ὡς πρωτευούσης ὑπάρχει ἀφότερον, ἐγερθὲν ἐπὶ τῆς [illegible] πολιτικῆς [illegible], πλὴν ὅμως δὲν ἐξεδηλοῦτο ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς. Κρύφα ὅμως [illegible], καὶ μόνον ὁ [illegible] [illegible] ἐφαίνετο, πρὸς τὴν λύσιν αὐτοῦ.

οὕτω τά ἐκ τῶν βορείων δήμων μέλη τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀπό τινος χρόνου δέν προσήρχοντο τακτικά εἰς τάς συνεδρίας, προφασιζόμενα τήν μακράν ἀπόστασιν μέχρις Ἁγίου Κηρύκου+

Καί οὐ μόνον τοῦτο ἀλλά καθυστέρουν καί ὡς πρός τήν καταβολήν τῶν δημοτικῶν προσόδων διά τάς ἀνάγκας τῆς ἐλευθέρας πολιτείας. Τέλος δέ τά ὑποκείμενα τῶν βορείων δήμων ἠρνοῦντο νά ἀποστείλωσιν εἰς τό ἐν Ἁγίῳ Κηρύκῳ κεντρικόν ταμεῖον τά παρ' αὐτῶν εἰσπραττόμενα, καί τοῦτο, ἐπειδή ἐφρόνουν ἤ προέβαλλον ὅτι προσεχῶς σα θά ἦτο ὁ [illegible], καί ὡς ἐκ τούτου δέν ἐπρ

+ Ἡ τελευταία κοινή συνεδρία ἐγένετο τήν 19ην Σεπτεμβρίου 1912. Διά δέ τοῦ 84ου πρακτικοῦ τό ὁποῖον ὑπό [illegible] [illegible], ὡρίσθη ἡ ἀμοιβή τῶν [illegible] τῶν [illegible] γραφείων ἐκ τῶν γραμματοσήμων πρός 10% ἐφ' ὅλου τοῦ [illegible] καθόλου. Ἔφερε δέ τοῦτο τάς ὑπογραφάς τοῦ Προέδρου Ἰ. Μαλαχίου καί τῶν μελῶν· Ζαχ. Μαυραΐτου (ἐκ [illegible]). Παπᾶ Κωνσταντίνου Κουζουπία καί Ἰ. Ν. Μαλαχίου (ἐκ [illegible]). [illegible] [illegible] (ἐκ Καρκινα.) καί τοῦ Χαραλάμπους Σ[illegible] - [illegible].

νά ἐξήγετο ἐπειδή τό χρῆμα.

Ἐκ τοῦ γενικοῦ ἀπολογισμοῦ τῆς ἐλευθέρας Πολιτείας Ἰκαρίας — ἀπό 18ης Ἰουλίου μέχρι 3 Νοεμβρίου 1912 φαίνεται ὅτι εἰσεπράχθη ὁλικόν ποσόν — 42,373,42 δραχμῶν, καί ἐδαπανήθη τό ποσόν 42,299,40 δραχμῶν.

Περί τούτου ὁ τότε γραμματεύς τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς, Γ. Δαρδαβέσσας, ἐσημείωσεν ὅτι: «ὁ ἀπολογισμός οὗτος τῆς ἐλευθέρας Ἰκαριακῆς πολιτείας, τῆς χρονικῆς ἀπό 18 Ἰουλίου μέχρι 3 Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 1912, δύναται μᾶλλον νά ὀνομασθῇ ἀπολογισμός τοῦ Δήμου Φαναρίου, καί οὐχί τῆς ὅλης Ἰκαριακῆς πολιτείας, διότι ἐν αὐτῷ, μόνον τά ἐκ τοῦ Δήμου Φαναρίου ἔσοδα καί ἔξοδα ἀναφαίνονται». ~~προσθέτει~~ Γράφει δέ καί ἀλλαχοῦ ἀπόδειξιν ὅτι οἱ βόρειοι δῆμοι καθυστέρουν, καί τοῦτο δέν ἠρνοῦντο οἱ ἐν ἐσωτερικῷ.

Ἀλλ' ἤδη τά πράγματα ἐν ἐσωτερικῷ ἐπέβαινον δεινότερα· τινές τῶν μελῶν, σχεδόν δέ ἀνεγνώριζον τήν Διοικητικήν Ἐπιτροπήν, ἐναντίον τῆς ὁποίας καί ἀναφανδόν κατεφέροντο, καί μάλιστα κατά τοῦ προέδρου αὐτῆς, μετά τοῦ ὁποίου ἄλλοτε τόσα τά ἐπεδίωξαν, καί ὕστερον συνηγωνίσθησαν πρός ἀπελευθέρωσιν τῆς πατρίδος.

Αλλά και αι ἐπανειλημμέναι την τάξιν και προσπάθειαι των κατοίκων, φαίνεται ότι δεν ἐτήρησαν την προσήκουσαν [illegible]. διότι κατηγγέλλοντο ἐνίοτε αὐθαιρεσίαι και ὑπερβασίαι τινων καὶ δὴ ἐξ Εὐδήλου, ὅθεν δὲ καὶ διάφοροι φῆμαι διεδίδοντο περὶ δῆθεν μελετωμένου κινήματος. εἰς τοῦτο συνετέλεσε καὶ το ἑξῆς. Την 24ην Ὀκτωβρίου, ἔφθασεν εἰς Ἅγιον Κήρυκον ἐκ των νησίδων Κορσεών, ο Αστυνόμος Ισίδωρος Γιάκας, και κατήγγειλεν ἔνοπλον ἀντίστασιν τῶν στρατιωτῶν κατά της εξουσίας· τινὲς ἀπέδωκαν τοῦτο εἰς προσωπικούς λόγους, κατά του Αστυνόμου, ὄντος δὲ ἐκεῖ ἐξωθύμου, οἱ δὲ καὶ εἰς ὑποκίνησιν των ἐν Εὐδήλῳ. Αλλ' ὁπωσδήποτε λόγον ἔλαβε ὁ ἔλεγχ. Κοινοποιήσας μετά ὀκτὼ χωροφυλάκων εἰς Κορσίας, ὁπόθεν ἀπήγαγε τους καταγγελθέντας εἰς Ἅγιον Κήρυκον. Και ο μεν Πρόεδρος Ι. Μαλαχίας, ἦτο γνώμης να ἐτιμωροῦντο, καὶ δὴ αὐστηρῶς, πρὸς παραδειγματισμόν, ὑποδίκων φαίνεται συνεννοήσεις μετά των βορείων ἄλλ' ὁ λαός τοὐναντίον, διά προσφυγῆς

ἐφρόνουν ὅτι ἔπρεπε να ἐκρίνοντο ἐπιεικῶς. τοῦτο και ἔπραξα, και ἀφοῦ ἐπετίμησα αὐστηρῶς αὐτούς, ἀπέδειξα το καθῆκον πρὸς τὴν πατρίδα, και μάλιστα κατά τας αὐτὰς περιστάσεις, ὁπότε ἡμεῖς ἀναμένομεν πλήρη ἐλευθερίαν, οἱ δὲ ἀδελφοί ἡμῶν πολεμοῦσι πρὸς ἀπελευθέρωσιν και ἄλλων ἀδελφῶν. Οἱ στρατιῶται ἐκδηλώσαντες μεταμέλειαν και ζητήσαντες συγγνώμην ἀπεστάλησαν πάλιν εἰς Κορσίας. Μετά τινας ἡμέρας, ἐπὶ τῇ ἐκ τοῦ χαρακτῆρος του Αστυνόμου, οἱ χωροφύλακες ὑπέπεσαν καὶ εἰς δεύτερον σφάλμα, ὁ δὲ Πρόεδρος ἀγγέλλων μοι τοῦτο διαμένων εἰς Αθήνας, ἔγραφε πρὸς τους ἄλλους "Ιδού το ἀποτέλεσμα της προσωποποιημένης φιλανθρωπίας σου! Αλλά και ὁ ἴδιος ἠναγκάσθη να στείλῃ τον Αστυνόμον Γιάκαν εἰς Ράχας και ἐκ Φούρνων Κορσεών οὐδέν προέκυψεν, ἀλλά τα πάντα ἐξ Εὐδήλου, και κατά πρόθεσιν, και κατά σύμπτωσιν ὡς ἑξῆς. Την 27 Οκτωβρίου ἡμέρα Σάββατον ἔφθασεν ἐν σπουδῇ ἐξ Εὐδήλου εἰς Ἅγιον Κήρυκον ὁ ταχυδρόμος, ὅστις ἀνήγγειλε περιχαρὴς τὴν κατάληψιν τῆς Θεσσαλονίκης ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ· τοῦτο προυκάλεσε τὴν γενικὴν χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν. Ἀλλὰ συγχρόνως ὁ ταχυδρόμος ἀνεκοίνωσε καὶ τὰ ἑξῆς: ὅτι τὴν πρωΐαν διῆλθεν τῆς Εὐδήλου ἐπίτακτον πλοῖον – ἦτο δὲ ἡ «Ἀθηνᾶ» τοῦ Ζήν – · τοῦτο ἐπέβαινον διοικητικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ διὰ τὰς βορείους νήσους, Ψαρά, Λῆμνον, Ἴμβρον καὶ Σαμοθράκην· καὶ ὅτι τινὲς ἐξ αὐτῶν ἀποβιβασθέντες εἰς Εὔδηλον, καὶ ἐκδηλοῦντες τὴν συμπάθειαν καὶ τὴν ἀγάπην αὐτῶν πρὸς τὴν Ἰκαρίαν, ἐχειροκρότησαν ὑπὲρ τῆς ἑνώσεως αὐτῆς μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος. Οἱ κάτοικοι ἀντελήφθησαν τὰ αὐτά, καὶ καταληφθέντες ἀπὸ μεγάλου ἐνθουσιασμοῦ, ἔρριψαν ἀπείρους πυροβολισμούς, ταυτοχρόνως δὲ ὕψωσαν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν. Ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἐπίκαιρον ηὗρον ὅπως κηρύξωσι τὴν ἕνωσιν, συνυφαίνοντες καὶ τὸ θέλημα τῆς πρωτευούσης. Πρὸς τοῦτο λίαν δραστηρίως ἐνεργήσαντες

προσεκάλεσαν πολλοὺς ἐκ τῶν χωρίων τῆς Μεσαριᾶς καὶ τινῶν τῆς Περαμεριᾶς, καὶ τὴν ἐπιοῦσαν 28 Ὀκτωβρίου, ἥτις συνέπεσε νὰ ἦτο Κυριακή, προσῆλθον πολλοί. Τελεσθείσης δὲ δοξολογίας, ὡμίλησαν τινὲς τῶν προκρίτων, καὶ εἶτα ἐκηρύχθη ἡ ἕνωσις τῆς Ἰκαρίας μετὰ τῆς Μητρὸς Ἑλλάδος, ἡ ἀνακήρυξις τοῦ Εὐδήλου ὡς πρωτευούσης τῆς νήσου, καὶ ἡ κατάργησις τῆς μέχρι τοῦδε ἐν Ἁγίῳ Κηρύκῳ Διοικητικῆς Ἐπιτροπείας, τῆς Ἐλευθέρας Πολιτείας Ἰκαρίας. Ἐπὶ τούτῳ ἀνεγνώσθη καὶ ἐπεδοκιμάσθη διὰ βοῆς καὶ τὸ ἑξῆς ψήφισμα, τὸ ὁποῖον καὶ διεβιβάσθη πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν.

Τὸ ψήφισμα τῶν ἐν Εὐδήλῳ

«Ὁ λαὸς τῆς νήσου Ἰκαρίας, καταλύσας τῇ θείᾳ συνάρσει τὰς Τουρκικὰς Ἀρχὰς διὰ τῶν ὅπλων κατὰ τὴν 17 Ἰουλίου, καὶ αὐτοκυβερνηθεὶς μέχρις ὅτου ἐπέστη ἡ κατάλληλος στιγμὴ τῆς ἀνακηρύξεως τῆς ἑνώσεως τῆς νήσου μετὰ τῆς Μητρὸς Ἑλλάδος, κατενθουσιασθεὶς διὰ τὰς νίκας τὰς ὁποίας ἤρατο ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς πρός ἀποχαιρετήσωσι τῶν δεινῶν ἀδελφῶν μετὰ τῶν συμμάχων, κεκλημένος ὑπὸ ἠρεθισμένα τὸ ἐν τέλει γένος τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, τῆς θριαμβευτικῆς πορείας καὶ ἀκαταμαχήτου ἰσχύος τῆς σημαίας τοῦ Σταυροῦ, πεποιθὼς δὲ ὅτι ἐπέστη πλέον ἡ κατάλληλος στιγμή, συνῆλθεν αὐθορμήτως σήμερον τὴν 28ην Ὀκτωβρίου 1912 ἐν τῷ κεντρικωτέρῳ μέρει τῆς νήσου, ἐν τῇ κωμοπόλει "Εὔδηλος" καὶ μετὰ τὴν δοξολογίαν ἐν μέσῳ ἀκρατήτου ἐνθουσιασμοῦ ψηφίζει καὶ ἀνακηρύσσει ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ, τὴν ἕνωσιν τῆς νήσου μετὰ τῆς Μητρὸς Ἑλλάδος, ἀνυψοῖ τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν, ἀνακηρύττει ὡς πρωτεύουσαν τῆς νήσου τὴν ἐν τῷ κέντρῳ αὐτῆς κειμένην κωμόπολιν "Εὔδηλον" καὶ καταργεῖ τὴν διοικητικὴν ἐπιτροπήν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναθέτει μετὰ τῶν δημάρχων προσωρινῶς τὴν διοίκησιν τῆς νήσου, ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων. Ἐπικαλεῖται δὲ τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα τῶν Ἑλλήνων

καὶ τὴν Σεβαστὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ὅπως καταλάβῃ τὸ ταχύτερον τὴν νῆσον, καὶ ἀποστείλῃ ἐν τῇ πρωτευούσῃ Εὐδήλῳ τὰς ἁρμοδίους Ἀρχὰς πρὸς διοίκησιν αὐτῆς.

Ἐν Εὐδήλῳ Κυριακῇ τῇ 28 Ὀκτωβρίου 1912.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐν Εὐδήλῳ ἐγένοντο.

Ἐν δὲ τῷ Ἁγίῳ Κηρύκῳ, ἐπειδὴ ὁ ταχυδρόμος εἶπε τὴν προτεραίαν, ὅτι ὡς ἤκουσεν ἐν Εὐδήλῳ, θὰ συνετελεῖτο ἡ ἕνωσις, καὶ ὅτι μίαν προσεχῶς θὰ ἐπέρχοντο καὶ πολεμικοὶ ὑπάρχηγοι, ἅπαντες ἐχάρησαν καὶ πολλοὶ πυροβολισμοὶ ἠκούσθησαν. Συνέβη δὲ καὶ τὸ ἑξῆς: Νέος τις ἐκ Χριστολακέδων, κρατῶν χεῖρά του γυμνὸν ἢ τρισούρας, ἔτρεχε νὰ κατέρχεται ἐκ τοῦ χωρίου ~~Περδικίου~~ (ΒΑ) ὅπου φαίνεται ἤκουσε θὰ τῆς ὑψώσεως τῆς σημαίας ἐν Εὐδήλῳ, ἢ τοὺς πυροβολισμοὺς ἐν Ἁγίῳ Κηρύκῳ. Μετέβη δὲ εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ λαβὼν περίστροφον, κατῆλθε δρομαῖος εἰς Ἅγιον Κήρυκον, καὶ ἀπομακρὰν ἀνῆλθεν εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ διοικητηρίου, οἱονεὶ παρακαλῶν, καὶ εἶχεν ὅπλα τὰ ὅπλα. Οὗτος εἶχεν ἐγκλεισθῆ τὸν ἴδιον ὡς ἐπιχείρησις νὰ ὑποστείλῃ τὴν σημαίαν τῆς Αὐτονομίας. Οἱ ἀπεσταλμένοι χωροφύλακες [illegible] αὐτόν, ὅστις θεωρήσας ἑαυτὸν προσβαλλόμενον οὕτω, ἀπεπειράθη νὰ πυροβολήσῃ, ἀλλὰ τὸ περίστροφον ἦτο ἀσφαλισμένον. Οἱ χωροφύλακες προσπαθήσαντες ἠπίῳ τῷ τρόπῳ νὰ καθησυχάσωσιν αὐτόν, τὸν ὡδήγησαν εἰς τὸ Διοικητήριον. Ἐκεῖ [illegible] [illegible] εἰς [illegible] εἰπὼν ὅτι ἔπραξεν οὕτω ἐξ ἐνθουσιασμοῦ, διότι, ὡς ἤκουσεν, ὑψώθη ἡ ἑλληνικὴ σημαία ἐν [illegible].

Ἐν τῷ μεταξύ, [illegible] ἤδη [illegible] προσῆλθον πολλοὶ εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Διοικητηρίου, διερωτῶντες περὶ τῶν γινομένων, χαίροντες διὰ τὴν ὕψωσιν τῆς σημαίας ἐν [illegible], διό τινες ἤρξαντο πυροβολοῦντες. [illegible] μέχρι τοῦ Διοικητοῦ [illegible] συνέστησεν ἡσυχίαν, ἕως ἀφιχθῶσι σαφέστεραι εἰδήσεις, ἢ καὶ ὁδηγίαι παρὰ τῶν ἁρμοδίων ἐξ Ἀθηνῶν.

Τὰ ἐν [illegible] γεγονότα, [illegible]

[illegible] καὶ ἀνεκοινοῦντο ταῦτα ἀμέσως εἴς τε τὸν πρόεδρον / Μαλαχίαν ὁ [illegible] [illegible]. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀρχηγὸς τῆς χωροφυλακῆς [illegible], ὅστις [illegible] [illegible], [illegible] δὲ ὁ [illegible] [illegible] [illegible], ὅτι [illegible] ἀπόσπασμα.

Τὴν νύκτα τῆς 28ης Ὀκτωβρίου [illegible] ἀπεσταλμένος τοῦ Ελ. [illegible] [illegible] [illegible] προέδρου / Μαλαχίαν, διὰ τῆς ὁποίας ἐζήτει νὰ γνωρίσῃ τὴν [illegible] ἐν [illegible], ἐπίσης δὲ καὶ ἀντίγραφον τοῦ ψηφίσματος. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ οἱ ἄνδρες τοῦ ἐν [illegible] ἀπεσταλμένοι προσεπάθουν, [illegible], νὰ [illegible] τὰ βόρεια χωρία τοῦ [illegible] — ὡς τὸ [illegible], τὰ τρία χωρία [illegible], ἵνα προσχωρήσωσι καὶ ταῦτα [illegible] μετὰ τοῦ [illegible], [illegible] τῆς νήσου. [illegible] τῶν [illegible], ὁ πρόεδρος [illegible] [illegible] [illegible] τὰ πράγματα, ἤτοι δι' [illegible] πρὸς τοῦτο ἠγέρθη· πρὸς τοῦτο ἐπείσθησαν καὶ οἱ ἐπιτ. Κουκουσδῆν — ὅτε καὶ παρεξηγήθη ἀπεκρίνατο, ἀλλὰ καὶ οὗτος οὐδὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἐπιτύχῃ. Οἱ δὲ ἐν Σουλίνῳ Ἕλληνες μαθόντες τὴν πρᾶξιν τοῦ προέδρου ὡς ἀσχημίαν, ἔτι μᾶλλον ἀνέτεινον τὰς ἐνεργείας αὐτῶν, καὶ ἀντὶ πάσης ἀποκρίσεως ἠκούοντο ὕβρεις καὶ ἀπειλαί. Φημίζεται δὲ [illegible] τῆς Σουλίνης ἠκούσθη ὅτι εἰς ἄγριον κυκεῶνα, συνεκέρασαν τοὺς πάντας, καὶ ἰδίᾳ τὰ μέλη τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπείας. Οὕτω ἐγένετο ὅτι δὲν ἤρχοντο πλέον ἔνοχοι τῆς Σουλίνης, καὶ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς κηρύξεως τῆς ἑνώσεως, δὲ ἐπιτεθέντες τὸ Διοικητήριον, καὶ διαρπάσαντες τὸ ταμεῖον καὶ τὰ ἀρχεῖα, μετέφερον ταῦτα εἰς Σουλίνην.

Πρὸ τούτων ἐλέχθη ὅτι οἱ ἄνδρες θὰ ἀνετίνασσον τὸ Διοικητήριον διὰ δυναμίτιδος! Τὸ τοιοῦτον ἀναγράφω, διότι, τότε διηγήθησαν τὸ [illegible], ἀλλ' ἀνήγγειλάν μοι τοῦτο, ἐβεβαίωσαν ὅτι ἐλέχθη τοῦτο ἐν Σουλίνῳ, ὅπου ἐσὲν ἐργοστασιάρχης γυναικὸς ἐπισκόπου προσφίλου αὐτοῦ: Ἰατρὸν ἐκ Φαναρίου.

Αἱ διάφοροι φῆμαι ἐπεβεβαιοῦντο καὶ διὰ ἐπισήμων ἐπιστολῶν. Οὕτω, πρὸ ἄλλων, ὁ ἐν Σουλίνῳ ἰατρὸς κ. Πουλιανός, ἀνὴρ ἠπίου καὶ ἐντίμου χαρακτῆρος, φίλος δὲ τοῦ κ. Μαλαχίου, καὶ συγγενὴς τοῦ χαρ. Τσιμεφίδη, ἀποστέλλων ἐπίτηδες τὸν Ἀστυνόμον Σταμπουργιέβην ὅστις ἐκόμισε πρὸς αὐτοὺς ἐπιστολήν, διὰ τῆς ὁποίας ἐγνώριζεν αὐτοῖς τὴν ἔξαψιν τῶν πνευμάτων ἐν Σουλίνῳ, τὰς συσκέψεις τῶν κατοίκων, καὶ θρόον τινὰ κινδύνου αὐτῶν, συνίστα πᾶσαν ὑποχώρησιν. Ὁ πρόεδρος κ. Μαλαχίας, ἐκ τῶν τοιούτων ἀγγελμάτων λίαν ἐταράχθη καὶ ἐφοβήθη, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον, καθόσον εἰς τὰ ὅλα ἐπρωτοστάτουν ἐκεῖνοι μεθ' ὧν κατὰ τὸ κίνημα λαμπρὰ ἐπετέλεσαν, καὶ συνέφερον τοιαῦτα δεινὰ κατ' αὐτοῦ καὶ τῆς νήσου ἐμελέτων. Μετὰ διάσκεψιν ἡμῶν ἀπεφασίσθη ὅπως ἐκτεθῶσι τὰ συμβαίνοντα πρὸς τὸ ὑπουργεῖον, τοῦ ὁποίου δὲ ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀντίληψιν πρὸς πρόληψιν παντὸς ἀπευκταίου.

ἦτο ἡ 30ή Ὀκτωβρίου — Τρίτη — περί τήν ἑσπέραν κατέφθασεν εἰς Ἅγιον Κήρυκον καί ὁ Παπακωνσταντῖνος κουρεύς, ὅστις μαθών ἐν Παραμυθίᾳ τάς προθέσεις τῶν ἐν Εὐδήλῳ, ἔσπευσε νά ἀπαγγείλῃ ταύτας πρός ἡμᾶς. Εὗρε δέ ἀμφοτέρους ἐν τῷ οἴκῳ συνεργαζομένους περί τῶν ἐκθέσεων πρός τό ὑπουργεῖον. Ἡ τοιαύτη συνάντησις τῶν δύο πρωταγωνιστῶν, ἐν τῷ οἴκῳ ἐκείνῳ καί ὑπό τοιαύτας δυσχερεῖς περιστάσεις, προξενήσασα δέ δάκρυα ἡμῖν, διότι ἐφάνη τινα βάσκανος μοῖρα ἐπενόησε ταῦτα, ὅπως ἀμαυρώσῃ τον ἁγνόν καί ἔνδοξον ἀγῶνα τῆς Ἰκαριακῆς ἀνεξαρτησίας! Ἐν τῷ ἱστορικῷ ἐκείνῳ οἴκῳ — ὅπου διεμένομεν, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐγίνοντο συσκέψεις, περί τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνος τῆς Ἰκαρίας, καί ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξῆλθον τόσα ἱστορικά ἔγγραφα, ἐν αὐτῷ ἔμελλε νά ὑπογραφῇ ἐπιστολή πρός τό Ἑλληνικόν ὑπουργεῖον,

διά τῆς ὁποίας, νά ἠγγέλλοντο δοξολογίαι καί ἔριδες, ἤ καί ἐμφύλιοι σπαραγμοί διά τό ζήτημα τῆς πρωτευούσης!

Ἤδη εἶχε παρέλθει ἱκανή ὥρα τῆς νυκτός, ὅτε τό καταπλεῦσαν «Αἰγαῖον» ἤρξατο συρίζον διά τόν ἀπόπλουν. Ἀνέμενε δέ μόνον τό ταχυδρομεῖον καί ἰδίᾳ τήν πρός τό ὑπουργεῖον ἔκθεσιν τοῦ προέδρου+. Ἐν τῷ μεταξύ ἄλλα πρόσωπα ἐλθόντα ἐν καιρῷ νυκτός ἀνήγγειλαν ἀπαισιώτερα ἐξ Εὐδήλου. Ἐπί τῷ ἀκούσματι τούτῳ ὁ Πρόεδρος ἔτι μᾶλλον ἐταράχθη, καί εἰς τοιοῦτο σημεῖον ὥστε νά φοβηθῶμεν μήπως θά ἀσθενήσῃ, ὡς καί ἐν ἀρχῇ τοῦ κινήματος ἐξ ἐκτάκτων συγκινήσεων καί τῆς ὑπερκοπώσεως. Οὕτως ἔχων, μέ παρεκάλεσε μετά τοῦ Παπᾶ κουρέα ὅπως μεταβαίνων ὁ ἴδιος εἰς Ἀθήνας κομίζων τάς ἐπιστολάς πρός τό ὑπουργεῖον καί ἐκθέτων τά γεγονότα, νά προκαλέσουν ὅτι τάχιστα πᾶσαν σωτήριον ἀπόφασιν.

+ Ἰδιοχείρως ἔγραψα ἐγώ ὁ ἴδιος πρῶτον
ὡς Γεν. Γραμματεύς.

Τοῦτο καὶ ἐγένετο ἐν σπουδῇ, καίτοι προέβλεπον ὅτι πολλὰ θὰ ἔπασχον κατὰ τὸν πλοῦν. Τὴν νύκτα ἐκείνην ἐπεκράτει τοιαύτη τρικυμία, ὥστε ἐπεβιβάσθημεν οὐχὶ διὰ τῆς συνήθους ἀποβάθρας (ΝΑ) ἀλλ' ἀπό τινων βράχων εἰς τὰ ΝΔ τοῦ ὅρμου ἐν Ἁγίῳ Κηρύκῳ.

Ἀποπλεύσαντες, περὶ μέσας νύκτας ἀνήχθημεν εἰς τὸ Ἰκάριον πέλαγος πρὸς τὴν Σύρον, δεινῶς ταλαιπωρηθέντες ὑπὸ τῆς τρικυμίας καὶ τῆς ναυτίας. Τὴν δ' ἐπιοῦσαν περὶ τὴν ἑσπέραν, ἀφίχθημεν εἰς Πειραιᾶ. Σπεύσας ἀνῆλθον εἰς Ἀθήνας καὶ μεταβὰς εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν, ἐπέδωκα τὰς ἐπιστολάς, καὶ ἐξέθηκα καὶ διὰ ζώσης τὰ συμβαίνοντα.

Τὸ ὑπουργεῖον κατενόησε μὲν τὰ τοιαῦτα, ἀλλ' ὡς [illegible] τὰ πράγματα, ἡ μόνη διέξοδος ἦτο σχεδὸν ἡ κατάληψις τῆς Ἰκαρίας.

κατὰ τὴν νύκτα τῆς 30ης πρὸς τὴν 31ην Ὀκτωβρίου.

Περὶ μέσας νύκτας ὁ πρόεδρος Ι. Μαλαχίας καὶ ὁ Παπακωνσταντῖνος Κουγουμίας, ἐκάλεσαν εἰς τὸ Διοικητήριον, τὰ [illegible] λοιπὰ μέχρι τῆς Διοικητικῆς ἐπικρατείας, ὡς καὶ πολλοὺς προκρίτους τοῦ Ἁγίου Κηρύκου καὶ τῶν πέριξ χωρίων, πρὸς σύσκεψιν περὶ τοῦ πρακτέου. Ἀπεφασίσθησαν δὲ καὶ ἐξετελέσθησαν τὰ ἑξῆς, τὰ ὁποῖα, φαίνεται, εἶχον τὸ προσυνεννοημένον ἀποτέλεσμα.

Οὕτω ὁ μὲν Ἀστυνόμος Ἰσίδωρος Γιάκας ἐστάλη εἰς Ῥάχας-Περαμεριάς, ἵνα μετὰ τῶν ἐκεῖ Μαλαχιάδων καὶ λοιπῶν φίλων αὐτοῦ, καὶ τοῦ Παπακουγουμία, ἐπιτεθῶσιν ἐκ τῶν νώτων κατὰ τῶν ἐν Εὐδήλῳ, ἐν περιπτώσει ἐπιθέσεως αὐτῶν κατὰ τοῦ Ἁγίου Κηρύκου.

Ὁ δὲ Φρούραρχος Γεώργιος Φουρλούγκης ἔντιμος καὶ πιστὸς ἐκτελεστὴς τοῦ καθήκοντος, —καίτοι τὸ χωρίον αὐτοῦ Καραβόσταμον, προσεχώρησε πρὸς τὸν ἐχθρὸν Εὔδηλον— διέσπειρε τὴν φρουρὰν εἰς ἅπαντα κ τά χωρία τοῦ δήμου Φαναρίου, πρός υποκίνησιν πάντων τῶν δυσαρεστημένων ἵνα φέρωσιν ὅπλα, ὅπως ἐξοπλισθῶσιν ἤ κατέλθωσιν εἰς Ἅγιον Κήρυκον. Κατά τήν δοξήν, γενική κινητοποιουσία, ἀνεστάτωσε τά χωρία Φαναρίου. Ἦτο τό σύνθημα τῆς καθόδου τῶν ὁπλιτῶν· ἑκατοντάδες τούτων ἐφώρμησαν εἰς Ἅγιον Κήρυκον, ὅστις οὕτω παρεῖχεν ὄψιν πολεμικήν. Ἰσχυραί φρουραί ἐτάχθησαν πέριξ τοῦ διοικητηρίου. Ἤδη ταῦτα πάντα ἐγνώσθησαν εἰς Εὔδηλον, καί ὑπό ἄλλων μέν, ἀλλά καί ὑπό τοῦ ἐν Ἁγίῳ Κηρύκῳ ἰατροῦ Γεωργίου Κράτσα, ὅστις διά νυκτός μετέβη εἰς Εὔδηλον, χάριν εἰρηνεύσεως τῶν πραγμάτων, διότι ἦτο πρότερον ἐκεῖ εἶχεν πολλούς φίλους. Ἐπίσης καί ὑπό τοῦ ἐν Εὐδήλῳ Δημάρχου Λεωνίδου Σπανοῦ, ὅστις ἐπιστρέφων ἐκ Σάμου, κατεβιβάσθη εἰς Ἅγιον Κήρυκον, ὅπου ἔμαθε τήν προπαρασκευήν τῶν Φαναριτῶν πρός ἀντίστασιν.

Ἡ τοιαύτη ἔνοπλος στάσις τῶν κατοίκων Φαναρίου ἔσχεν ὅμως μεγάλην ἐπιρροήν ἐπί τῶν σκέψεων τῶν ἐν Εὐδήλῳ, καί δή τῶν ἡγετῶν, οἵτινες ἔγραψαν εἰς Ἅγιον Κήρυκον, διαμαρτυρόμενοι ὅτι ἀπεδόθησαν αὐτοῖς τοιαῦται προθέσεις, καί ὅτι ἄν θά ἤρχοντο πρός ἀνύψωσιν τῆς σημαίας, δέν θά μετήρχοντο βίαν, ἀλλ' ὡς ἔγραφον, δέν θά ἤρχοντο [illegible]. Οὕτω ἐπῆλθεν ἠρεμία τις, καί ἐξέλιπε πᾶς φόβος περί μελλούσης συγκρούσεως τῶν ἑκατέρωθεν ὁπλιτῶν.

Καί ὁ τότε πρόεδρος Ἰ. Μαλαχίας, γράφων μοι τήν 3ην Νοεμβρίου συνιστᾷ ὅπως ἐνεργήσω παρά τῷ Ὑπουργείῳ ἵνα ἐκδοθῇ ὁ καταστατικός χάρτης τῆς Ἰκαρίας. Σύναμα δέ προτείνει καί εἰς τήν ἑξῆς προκήρυξιν· «Ἡ Διοίκησις τῆς Ἰκαριακῆς Πολιτείας.

Πρός τόν Ἰκαριακόν λαόν.

Οἱ ἁρμόδιοι διά τοῦ ἐν Ἀθήναις ἀντιπροσώπου ἡμῶν, ἐδήλωσαν ἡμῖν ὅτι ἐπιδοκιμάζουσι καί καθαγιάζουσι τό διοικητικόν κίνημα τῶν Εὐδηλίων, καὶ προδώσουσιν ἡμᾶς, εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν ὅσων διεφθαρμένων ἐπισήμων διέταξαν ἡμᾶς.

Οἱ πρωτεργάται τοῦ κινήματος ὑπέχουσι μεγάλας εὐθύνας, καὶ ἀπέναντι τοῦ Ἰκαριακοῦ λαοῦ, καὶ ἀπέναντι τοῦ ἔθνους, διότι θέλουσι νὰ θάψωσι τὸ κίνημα μας, τὸ νησιωτικὸν [illegible], καὶ ἐθνικῶς τὰ μέγιστα νὰ βλάψωσι διὰ τῆς διαγωγῆς των.

Προσεχῶς θέλομεν κοινοποιήσει ἡμεῖς τὰς διαταγάς, τὰς ὁποίας θὰ λάβωμεν παρὰ τῶν ἀρμοδίων, αἵτινες θὰ μνημονεύσωσι περὶ τῆς πορείας μας καθ' ὅλου, καὶ τὰ κατάλληλα μέτρα θὰ λάβωσι πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως, τῆς ὁποίας τόσον ἔχομεν ἀνάγκην, πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου; καὶ πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως, ἕως οὗ ἐπιστῇ ἡ κατάλληλος στιγμὴ τῆς ἑνώσεως.

Λαέ! Αἱ κρίσιμοι περιστάσεις, ἃς διατρέχει ὁ Ἑλληνισμός, ἀγωνιζόμενος μετὰ τῶν συμμάχων κατὰ τῆς βαρβαρότητος καὶ τῆς θηριωδίας, ἀπαιτοῦσι

τὴν σύμπνοιαν καὶ ὁμόνοιαν, ὄχι μόνον τῶν ἁπανταχοῦ Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς μικρᾶς Ἰκάρου, τῆς ὁποίας ἡ τύχη σήμερον κρίνεται. Τὸ ζήτημα ἡμῶν ἵνα ἐκδικασθῇ καλῶς κατὰ τοὺς δικαίους πόθους ἡμῶν ἀπαιτεῖ δύο τινά. Τὸ πρῶτον τὸ ἀπαιτοῦν γενναιότατα ἐξεπλήρωσεν ἤδη ἀπὸ καιροῦ· τὸ δεύτερον, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ὁμόνοιαν μας τὴν ὁποίαν θὰ ἀποδείξωμεν εἰς τὸν πεπολιτισμένον ~~κόσμον~~ λαὸν τῆς Εὐρώπης, ὅτι εἴσθε ἄξιοι ἐλευθερίας καὶ αὐτοδιοικήσεως.

ἐν Ἰκαρίᾳ τῇ 3 Νοεμβρίου 1912

ὁ Πρόεδρος τῆς Προσωρινῆς Ἐπιτροπῆς

Καὶ τοιαῦτα μὲν συνίστη ὁ πρόεδρος ἐκ Φαναρίου. Οἱ δὲ ἐν Εὐδήλῳ, ἀντὶ νὰ μεταβῶσιν εἰς Ἅγιον Κήρυκον, ὡς ἔλεγον καὶ ἐπρόκειτο, πρὸς ἄλλα ταχύτερα καὶ προσφορώτερα μέτρα ἐτράπησαν. Ἔστειλαν δηλονότι τὸν ἔπαρχον Εὐδήλου Χρισ. Σπανὸν ἰατρόν, ἄνδρα καὶ τὰ πάντα τίμιον καὶ φιλόπατριν, εἰς Λῆμνον. Ὁ ἰατρ. Σπανὸς δι' ἐπιβατικοῦ πλοίου τῆς 3ης Νοεμβρίου ἔφθασεν εἰς τὸν λιμένα τοῦ Μούδρου, ὅπου ἐκθέσας τὰ συμβαίνοντα ἐν Ἰκαρίᾳ, προεκάλεσε τὴν κατάληψιν αὐτῆς. Μετὰ τὴν ἀμοιβαίαν συνεννόησιν τοῦ ὑπουργείου Ναυτικοῦ & Ἐξωτερικῶν ἀπεφασίσθη ὅπως ἡ νῆσος καταληφθῇ ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου. Καὶ πρὸς τοῦτο ἐδόθη διαταγὴ εἰς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ στόλου Παῦλον Κουντουριώτην, ὅστις διέταξε τὸ ἀντιτορπιλλικὸν «Θύελλα» ὑπὸ πλοίαρχον τὸν Ἀλέξανδρον Βλαχόπουλον νὰ πλεύσῃ καὶ καταλάβῃ τὴν Ἰκαρίαν.

Κεφάλαιον ΚΔ^{ον}

Ἡ κατάληψις τῆς Ἰκαρίας.

Αὕτη ἐγένετο τὴν νύκτα τῆς 3^{ης} πρὸς τὴν 4^{ην} Νοεμβρίου 1912, ἥτις συνέπεσε νὰ ἦτο Κυριακή. Ὄρθρου βαθέος εἰσέπλευσεν εἰς τὸν ὅρμον τοῦ Εὐδήλου ἑλληνικὸν πολεμικόν!

Εὐθὺς ὡς ἐγνώσθη ὁ κατάπλους τῆς «Θυέλλης» καὶ ὁ σκοπός, νύκτωρ

ἐξηγέρθησαν πάντες οἱ κάτοικοι τοῦ Εὐδήλου, καὶ ἐν ἀκράτῳ ἐνθουσιασμῷ ἔξαλλοι πυροβολοῦντες καὶ ἐπευφημοῦντες διὰ τοῦ Ζήτω! Μόνον ψυχὴ ἀπελευθερωμένου ὑποδούλου δύναται νὰ φαντασθῇ τὴν συγκίνησιν, τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἀγαλλίασιν τῶν Εὐδηλιωτῶν κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην. Κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ὑψώθη ἡ ἑλληνικὴ σημαία, ἥτις ἐχαιρετίσθη ὑπὸ τῆς «Θυέλλης» δι' 21 πυροβολισμῶν. Ὁ κρότος αὐτῶν ἀντηχήσας ἐπὶ τῶν ὀρέων τῆς Ἰκαρίας, ἐξήγγειλεν εἰς τοὺς κατοίκους ὅτι μέγα τι συνετελεῖτο ἐπὶ τῆς νήσου αὐτῶν. Ἐν τῷ μεταξὺ πολλοὶ ἐκ τῶν πέριξ χωρίων, καὶ τῶν μακρὰν ἐκ τοῦ δήμου Μεσαρίας καὶ ἄλλοι ἐκ τοῦ δήμου Περαμεσαριάς, ξ' τοῦ Φαναρίου, δι' ἀπεσταλμένων μαθόντες τὰ συμβαίνοντα, ἔσπευσαν καὶ κατῆλθον εἰς Εὔδηλον, ὅστις ἤδη προσέλαβεν ὄψιν πανηγυρικήν.

Ὁ κυβερνήτης τῆς «Θυέλλης» Ἀλ. Βλαχόπουλος πρὸ πάντων ἀπέστειλε καθ' ὅλην τὴν νῆσον τὴν προκήρυξιν τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ στόλου Π. Κουντουριώτου ἔχουσαν ὡς ἑξῆς·

ἐν ὀνόματι τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου τοῦ Α΄.

Ἡμεῖς ὁ ὑποναύαρχος Παῦλος Κουντουριώτης Ἀρχηγὸς τοῦ Στόλου τοῦ Αἰγαίου

διακηρύσσομεν καὶ διατάσσομεν

1) ἡ νῆσος Ἰκαρία μεθ' ὅλων τῶν ἐν αὐτῇ ὅρμων, λιμένων καὶ συνοικισμῶν, μετὰ τῶν ὑδάτων καὶ ἀκτῶν αὐτῆς, κατελήφθη ὑφ' ἡμῶν, καὶ διατελεῖ ἀπὸ τοῦδε εἰς τὴν κατοχήν μας

2) ἡ τοπικὴ διοίκησις τῆς νήσου θὰ διεξάγεται μέχρι νεωτέρας διαταγῆς, ὅπως καὶ μέχρι τοῦδε καὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἀρχῶν καὶ ὑπαλλήλων, ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἀνωτέραν ἐποπτείαν ἡμῶν.

3) ἡ ἤδη ἐν τῇ νήσῳ στρατιωτικῶς διωργανωμένη χωροφυλακή, μετὰ τὴν ὑπὸ πάντων τῶν ἀνδρῶν αὐτῆς δόσιν τοῦ στρατιωτικοῦ ὅρκου, θέλει διεξάγει τὸ ἔργον τῆς φρουρήσεως τῆς δημοσίας τάξεως ἐν τῇ νήσῳ, θὰ ὑπάγηται δὲ

ὡς παράρτημα τῆς ὑφ' ἡμᾶς στρατιωτικῆς δυνάμεως, εἰς τὰς διατάξεις τοῦ στρατιωτικοῦ ποινικοῦ νόμου.

4) ἐπεκτείνεται ἐπὶ τῆς νήσου ἡ κατάστασις πολιορκίας κατὰ τὸν ΔΣΘ΄ νόμον, καὶ τὰ ἐπεξηγητικὰ τοῦ Β. διατάγματα· ὑπάγεται δὲ ἡ νῆσος εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ ἐν Λήμνῳ ἐκτάκτου στρατοδικείου.

5) κατὰ τὰ λοιπὰ διατηρεῖται ἡ ὑπάρχουσα κατάστασις· ὁ δὲ δημόσιος καὶ ἰδιωτικὸς βίος τῶν κατοίκων θὰ διεξάγηται ὅπως καὶ μέχρι τοῦδε, ἰσχυόντων ἐν τῇ νήσῳ τῶν ὑπαρχόντων νόμων καὶ ἐθίμων, πρὸς οὓς δέον νὰ συμμορφῶνται καὶ αἱ ἀρχαὶ καὶ οἱ πολῖται.

6) οἱ κάτοικοι τῆς νήσου εἶναι ὑπόχρεοι νὰ πληρώνωσι τοὺς ἕως μέχρι τοῦδε φόρους, τοὺς κεκανονισμένους ἐν τῇ νήσῳ καὶ τέλη, ὅπως δι' αὐτῶν καταβάλλωνται κατὰ κύριον λόγον τὰ ἔξοδα τῆς καλῆς διοικήσεως τῆς νήσου· τὰ ἐκ τῶν φόρων καὶ τελῶν προερχόμενα χρήματα θεωροῦνται κατεχόμενα ἐπ' ὀνόματι μας καὶ οἱ ἐπὶ τῆς εἰσπράξεως αὐτῶν τεταγμένοι ὑπάλληλοι εἶναι ὑπόλογοι ἀπέναντι ἡμῶν καὶ διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν δημοσίων χρημάτων καὶ διὰ τὴν νόμιμον αὐτῶν διάθεσιν

7) Ἔχομεν τὴν πεποίθησιν ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς γενναίας Ἰκαρίας, οἵτινες μετὰ ὑπερόχου αὐτοθυσίας καὶ ἡρωϊσμοῦ ἀπεδύθησαν εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς πατρίδος των, καὶ συμφώνως πρὸς τὴν ἐθνικήν συνείδησιν ἐκήρυξαν ὑπακοὴν εἰς τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα καὶ τὴν κυβέρνησιν τῆς Ἑλλάδος, θέλουν συνεχίσει ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀδιαταράκτῳ τάξει τὰς ἰδιωτικάς των ὑποθέσεις παρέχοντες μίαν ἔτι περαιτέρω ἀπόδειξιν ὅτι εἶναι ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας, ἣν ἀπὸ τόσων αἰώνων ἐπόθουν.

Ἡ παροῦσα θέλει κοινοποιηθῇ πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς νήσου, τῇ μερίμνῃ τοῦ κυβερνήτου τῆς "Θυέλλης" ἀνθυποπλοιάρχου Ἀρ. Βλαχοπούλου, ὡς ἀντιπροσώπου ἡμῶν.

Ἐν Λιμένι Μούδρου τῇ 3ῃ Νοεμβρίου 1912.
ὁ ὑποναύαρχος ἀρχηγὸς
(ὑπογρ.) Παῦλος Κουντουριώτης.

Ὁ δὲ κυβερνήτης τῆς Θυέλλης ἀπέστειλεν ἀνὰ τὴν νῆσον ἔτι πρὸς τοὺς δημάρχους τὴν ἑξῆς προκήρυξιν.

Ἀριθ. πρωτοκόλλου
1252.
Ἐν Ὅρμῳ Εὐδήλου Ἰκαρίας.
τῇ 4ῃ Νοεμβρίου 1912

Βασίλειον ~~τῆς~~
τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ κυβερνήτης τοῦ Ἀντιτορπιλλικοῦ "Θύελλα"

Πρὸς τὸν κον Δήμαρχον Φαναρίου.

Ἐνεργῶν κατ' ἐντολὴν τοῦ ὑποναυάρχου ἀρχηγοῦ τοῦ στόλου τοῦ Αἰγαίου, λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς καλέσω ὅπως προσέλθητε εἰς τὴν Νέαν Πρωτεύουσαν τῆς νήσου "Εὔδηλον" ἅμα τῇ λήψει τῆς παρούσης μετὰ τῶν σφραγίδων τοῦ ὑφ' ὑμᾶς δήμου, καὶ παρευρεθῆτε εἰς τὴν κατάληψιν τῆς νήσου ὑπὸ τῶν Ἑλληνικῶν Ἀρχῶν —

Διατελῶ μετ' ἐξαιρέτου ὑπολήψεως
ὁ κυβερνήτης
Ἀρ. Βλαχόπουλος

Τὰ συνημμένα ἔντυπα τοιχοκολληθῶσιν εἰς τὰ κεντρικώτερα σημεῖα τῆς πόλεως, τὸ δὲ κείμενον αὐτῶν ἀναγνωσθήτω ἐν ἐκκλησίαις" —

Ὡσαύτως ἐξ Εὐδήλου ἐστάλη ἡ ἑξῆς ἐπιστολή.

— Πρὸς τοὺς Προσωρινοὺς Ἐπιτρόπους Δημάρχους ~~ἱερεῖς~~ προκρίτους καὶ κατοίκους τοῦ Δήμου Φαναρίου.

Δεκτοῦ γενομένου τοῦ ψηφίσματος τοῦ λαοῦ τῆς νήσου τῆς ἑνώσεως μετὰ τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἀποσταλέντος στρατοῦ, φροντίσατε νὰ χαιρετισθῇ ἐπισήμως ἡ σημαία μὲ μόνη δοξολογία. Συμφώνως τοῖς διατασσομένοις, ἀνακηρύσσετε ἐν ταυτῷ νέα πρωτεύουσα "Εὔδηλος".

Εὔδηλος τῇ 4ῃ Νοεμβρίου 1912

ὁ Φρούραρχος
Χρ. Σπανός

ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπή
Ι. Πουλιανός
Κ. Πουλιανός

Ἡ ἐπίσημος τελετὴ θὰ ἐγένετο τὴν 10ην π.μ. Τὰ ἀνωτέρω ἔγγραφα τοῦ κυβερνήτου, στελέχθη νὰ μεταφέρῃ εἰς Ἅγιον Κήρυκον, ὁ ναύτης ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς "Θυέλλης". Οὗτος περιπατῶν πεζός, ἔφθασεν εἰς τὰ ἐπάνω ΝΑ τῆς νήσου ἤδη πρῶτον εἰς τὸ ἄνω χωρίον "Μαυράτον" οἱ χωρικοὶ μόλις εἶδον Ἕλληνα ναύτην περιχαρεῖς ἔτρεξαν πρὸς ὑποδοχήν, καὶ ὑπεδέχοντο αὐτόν. Τὸ τοιοῦτο ἐγένετο καὶ ἐν τῷ κατωτέρῳ χωρίῳ "Παναγιά" καὶ ἐν Ἁγίῳ Κηρύκῳ ὅπου τὸ τέρμα τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ.

Ἡ αὐτόθι Διοικητικὴ Ἐπιτροπή, καὶ ὁ Φρούραρχος Φαναρίου – Γεώργιος Κλῖνος – ἔντιμος ἔμπορος, ἐπὶ τῇ λήψει τῶν τοιούτων ἐγγράφων ἐξεπλάγησαν, διότι ἀφ' ἑνὸς ἐγνώριζον ὅτι πρὸ τῆς ἐπισήμου τελετῆς, κατηργεῖτο ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς νήσου, καὶ ἀφ' ἑτέρου ὅτι ἀνεγνωρίζετο ὡς νέα πρωτεύουσα ὁ Εὔδηλος. Διὸ καὶ ἀντὶ πάσης ἄλλης ἀπαντήσεως καὶ συμμετοχῆς εἰς τὴν τελετήν, ὁ πρόεδρος ἀπέστειλε τὸν ἀντιπρόεδρον Χαρ. Παμφίλην κομίζοντα καὶ τὴν ἑξῆς ἐπιστολήν.

Ἐν Ἁγίῳ Κηρύκῳ τῇ 4ῃ Νοεμβρίου 1912
Πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον τὸν Κυβερνήτην τῆς Θυέλλης

Ἐξοχώτατε

Παραδόξως ἔλαβον γνῶσιν παρὰ τοῦ Φρουράρχου τοῦ [illegible], τὰ ἐπίσημα διαγγέλματα τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων, καὶ τὴν ἐπίσημον προκήρυξιν τοῦ ὑποναυάρχου κ. Παύλου Κουντουριώτου, δυνάμει τῶν ὁποίων κατοχυρώνεται ἐπισήμως.

Ἐπὶ τούτοις ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι ὁ λαὸς μετὰ χαρᾶς μὲν ἀποδέχεται τὴν νέαν πολιτικὴν κατάστασιν, δὲν δέχεται ὅμως νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὴν ἰδιαιτέραν πρόσκλησιν τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος, ἵνα προσέλθῃ εἰς τὸν δῆμον τῆς Ἰκαρίας, τὸν «Εὔδηλον», καὶ ἐκεῖ, παρὰ τὴν ἐπίσημον προκήρυξιν τοῦ ὑποναυάρχου ὡς ὁρίζει ἐν τῷ 4ῳ ἢ 5ῳ ἐδαφίῳ νὰ μεταφέρῃ ἀρχὰς τῶν αἰώνων ἐγκατεστημένας ἐνταῦθα, καὶ Ἀρχεῖα, εἰς τὴν νέαν, ὡς γράφετε, πρωτεύουσαν, εἰς τὴν ὁποίαν οὐδέποτε ἐγκατέστη ἡ ἐπίσημος Διοίκησις. Διὰ ταῦτα σᾶς παρακαλῶ νὰ προσέλθητε ὁ ἴδιος, καὶ συμφώνως πρὸς τὰς ὁδηγίας, τὰς ὁποίας ἔχετε, νὰ παραλάβετε τὰ Ἀρχεῖα, τὸ ταμεῖον καὶ ὅ,τι ἄλλο, διὰ νὰ μὴ εὑρεθῶ εἰς σύγκρουσιν πρὸς τὸν λαὸν τῆς Ἰκαρίας καὶ Κορσεῶν, ὢν ἐντελῶς μόνος, καὶ συμφώνως τῇ προσκλήσει τοῦ Δημάρχου, παρὰ τὴν γνώμην τοῦ λαοῦ.

Διατελῶ μετὰ τιμῆς
ὁ πρόεδρος
τῆς Διοικητικῆς ἐπιτροπῆς
Ἰ. Μαλαχίας.

Ἐκ τῶν παρατεθέντων ἐγγράφων ἐξάγεται ὅτι οἱ ἐν Εὐδήλῳ ὡς ἐπικοινωνήσαντες πρόκειται μετὰ τοῦ κυβερνήτου τῆς «Θυέλλης» παρέδωσαν τὰ πράγματα τῆς νήσου ὑπὲρ αὐτῶν· καὶ κατὰ τῶν φανατικῶν· ὅτι ἐν Εὐδήλῳ τὸ πρῶτον ἐτερματίσθη ἡ Τουρκοκρατία, ὅτι ἐν αὐτῷ τὸ πρῶτον ἐκηρύχθη ἡ ἕνωσις καὶ ὑψώθη ἡ ἑλληνικὴ σημαία, καὶ ὅτι ὁ Εὔδηλος, ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ ἐνδείκνυται νὰ εἶναι ἡ νέα πρωτεύουσα, καθὼς ἤδη καὶ ἀνεκηρύχθη. Τοὐναντίον δὲ οἱ τοῦ δήμου Φαναρίου, ἐναντιοποιοῦνται, ἐμμένουσιν εἰς τὸ παλαιὸν καθεστὼς ἢ προτιμῶσι τὴν αὐτονομίαν δι' ἰδίους σκοπούς, ὅτι διοικοῦσιν αὐθαιρέτως, καὶ κακῶς διαχειρίζονται τὸ δημόσιον χρῆμα, ἢ καθεξῆς. Κατὰ ταῦτα, ὁ κυβερνήτης, ὢν ἤδη προκατειλημμένος, μόλις ἔφθασεν ὁ Χαρ. Παμφίλης, καὶ ἐπέδωκεν αὐτῷ τὴν [illegible] ἐπιστολὴν τοῦ προέδρου, ἤρξατο νὰ ἐπιτιμᾷ τὸν Χαρ. Παμφίλην· ἢ τὰ λοιπά, μέχρι τότε δὲν ἐπείσθησαν ἵνα συμμορφωθῶσι συμφώνως πρὸς τὴν πρόσκλησιν, προφασιζόμενοι ὅτι ἡ ἀπόστασις τοῦ Ἁγ. Κηρύκου μέχρις Εὐδήλου εἶναι σχεδὸν ἐπὶ τριῶν ὡρῶν· ἢ τὸ πρῶτον τοῦ δευτέρου ἐδαφίου.

ἐν τούτοις ἡ τελετὴ ἐγένετο ἀλλὰ βραδύτερον ἢ ὅτε ὡρίσθη, ἐν μέσῳ γενικῆς χαρᾶς καὶ ἐνθουσιασμοῦ τῶν παρισταθέντων. Ἀντήχησαν ἄπειροι πυροβολισμοί, καὶ κανονοβολισμοί ἐκ τῆς "Θυέλλης", καὶ ἐπευφημικοί ἐξεφωνήθησαν λόγοι, καὶ εἶτα παρετέθη πλούσιον γεῦμα, καὶ ἐγένοντο ἐπίκαιροι προπόσεις.

Ἐδόθησαν δὲ ἐπὶ πλέον διὰ τὸν πτωχότερον πληθυσμὸν τρόφιμα τινα εἰς τέλος σταφὶς ὡς καὶ πρότερον, οὕτω καὶ μετὰ τὸ πέρας τοῦ γεύματος διεξήχθη συζήτησις μεταξὺ τοῦ κυβερνήτου ἢ τοῦ Χαρ. Παμφίλη διὰ τὰ γενόμενα ἰδίᾳ τοῦ ζητήματος τῆς πρωτευούσης. Ταύτης μετέσχον καὶ οἱ ἐντόπιοι, οἵτινες εἶχον καταφερθῆ τὸ κατὰ τοῦ Χ. Παμφίλη καταγγέλλοντες αὐτὸν ὡς τὸν κύριον ὑπαίτιον τῆς ἐμφυλίου καταστάσεως εἰς ἣν εὑρέθη ἡ νῆσος. Ὁ Χαρ. Παμφίλης κατηγορούμενος, μετὰ δημηγορικῆς εὐστροφίας ὑπερημύνθη τοῦ δικαίου τῶν Φαναριωτῶν, ἐπιδείξας πρὸς τοῦτο, καὶ τὰς δύο ἐπιστολὰς τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν ἀπὸ 5ης καὶ 10ης Ὀκτωβρίου, ἐπικαλεσθεὶς δὲ καὶ τὴν προκήρυξιν τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ στόλου Π. Κουντουριώτου.

ἐν τῇ περαιτέρω συζητήσει ὁ Χ. Παμφίλης παρετήρησεν ὅτι ὁ κυβερνήτης τῆς "Θυέλλης" ἀπεστάλη ἁπλῶς ἵνα καταλάβῃ τὴν νῆσον, καὶ οὐχὶ διὰ νὰ ὁρίσῃ ποία θὰ εἶναι ἡ πρωτεύουσα. Διὸ καὶ ἐπέμενεν ἐξ ἀρχῆς νὰ κατέβαινεν εἰς τὴν Μεσαχ τοῦ δὲ πρωτεύουσαν τὸν Ἅγιον Κήρυκον, ὅπου καὶ τὸ Διοικητήριον καὶ ἡ διοικητικὴ ἐπιτροπεία τῆς ἐλευθέρας πολιτείας τῆς Ἰκαρίας, ἐκεῖ δὲ νὰ ἐγένετο καὶ ἡ τελετή ὡς καὶ πρὸς τοῦτο ἀνέμενον οἱ κάτοικοι. Ὁ κυβερνήτης, ὁ ὁποῖος ἠρνήθη, ἐξ ἀγνοίας μᾶλλον, δὲ κατεβιβάσθη εἰς ἔδαφον, διότι ἐκεῖ καὶ ὡδηγήθη, φαίνεται ὅτι εὗρεν ἐν τινι μέτρῳ δίκαια τὰ ἐπιχειρήματα τῶν Φαναριωτῶν, δι' ὃ καὶ ἀπεφάσισε περὶ τὴν ἑσπέραν νὰ πλεύσῃ καὶ εἰς Ἅγιον Κήρυκον. κατὰ τὴν 8ην ὥραν μ.μ.

Ἀλλ' ἦτο τοσοῦτον ἀγανακτισμένος ὡς εἶπον, κατὰ τῶν Φανεριωτῶν, πρὸς δὲ καὶ ἐξωργισμένος διότι παρὰ τῶν προσωπικῶς αὐτοὶ δὲν προσῆλθον, εἰς τὴν ἐν Εὐδήλῳ τελετήν, πρὸ ἰδίᾳ δὲ καὶ ἐκ τῆς ἀπουσίας τοῦ Προέδρου, ὅστις μόνος ἔφθασεν εἰς Ἁγιοκήρυκον, ἐπῆλθε ~~παρὰ~~ πρὸς τὸ Διοικητήριον. Χωρὶς δὲ καὶ νὰ δώσῃ καιρὸν εἰς τὰ χαιρετήσωσιν αὐτὸν ἤρξατο ἐπιτιμῶν τὰ μέλη τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπείας ἀποσπα~~σθέντας "φιλοτουρκικοὺς"~~ καὶ ἤχθη διὰ τὰς τοιαύτας αὐτῶν σκέψεως καὶ ἀποχῆς ἀπὸ τῆς τελετῆς, διέταξεν ~~ἀμελλητεί προσδοσίαν~~ τὴν ἔξω ἐν ὀργῇ δὲ διέταξεν ἀμέσως, ~~ἀλλ~~ τὴν ὑποστολὴν τῆς σημαίας τῆς Αὐτονομίας ~~καὶ ἀνέλαβεν~~ νὰ ὑψωθῇ ἡ ἑλληνική. Εἰσελθὼν δὲ ὁ ὅμιλος εἰς τὸ Διοικητήριον, κατῆλθε καὶ ἀπέσχισε.

Ἀλλ' ἡ ~~τ~~ τύχη τῶν Φανεριωτῶν, καὶ διὰ τῶν πρωταιτίων τοῦ κινήματος τῆς 17 Ἰουλίου, κυρίως ἐθλίβη καὶ ἐταράχθη ἐκ τῆς τοιαύτης φήμης τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Μητρὸς Ἑλλάδος, καὶ διὰ καθ' ὃν χρόνον διέταττεν ὅπως ἀνυψωθῇ ἡ ἑλληνικὴ σημαία, ἐπὶ χώρου τὸν ὁποῖον αὐτοὶ κατέλαβον ἀφιερωθέντες.

Ὁ κυβερνήτης Ἀρ. Βλαχόπουλος, καθορίζων εἰς αὐτὴν τήρησιν τῆς δημοσίας τάξεως ἐν τῇ νήσῳ, ἐξέδωκε τὴν ἑξῆς διαταγήν.

Ἀριθ. πρωτ.
1253

ἐν ὅρμῳ Εὐδήλου Ἰκαρίας
τῇ 4ῃ Νοεμβρίου 1912

Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος

Ὁ Κυβερνήτης τοῦ Ἀντιτορπιλλικοῦ "Θύελλα"

Πρὸς τοὺς Διοικοῦντας τὴν ἐνταῦθα δύναμιν τῆς Χωροφυλακῆς +

Ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ μέχρι νεωτέρας διαταγῆς

+ ἦτο ὁ ἐνωμοτάρχης Κουκουδέας

διαλυθῇ θέλουσι διεξάγει τὸ ἔργον τῆς φρουρήσεως τῆς δημοσίας τάξεως ἐν τῇ νήσῳ συνεννοούμενοι, ὅπου ὑπάρχει ἀνάγκη, μεθ' ἑκάστου τῶν κ.κ. Δημάρχων, ἐφ' ὅσον ἀφορῶνται περὶ ἀστυνομικῆς ἐπεμβάσεως ἐν τῷ Δήμῳ του.

Προσωρινῶς θέλετε παραμείνει ἐν τῷ Φήρῳ, ἐκτὸς ἐὰν παρίσταται ἀνάγκη μεταβάσεώς σας εἰς ἕτερον σημεῖον τῆς νήσου, τὴν δὲ δύναμιν τῆς χωροφυλακῆς θέλετε διανείμει εἰς τόσα τμήματα ὅσοι εἰσὶν οἱ ὑπάρχοντες ἐπὶ τῆς νήσου Δῆμοι.

Πάντα τὰ ὑπὸ τῆς Ἐξ. Κυβερνήσεως ἀποσταλέντα ὅπλα καὶ ὅσα ὑπάρχουσι φυσίγγια θέλετε διαιρέσει εἰς ἴσα τοῦ Δήμου τμήματα, καὶ ἀφοῦ παραληφθῶσι παρὰ τῶν κατεχόντων, θὰ φυλαχθῶσιν εἰς τὰ κτίρια τῆς χωροφυλακῆς ἐν ἑκάστῳ Δήμῳ. Ὅσοι τῶν ἤδη διωρισμένων ὑπαξιωματικῶν χωροφυλάκων, δὲν δεχθῶσι νὰ δώσωσι τὸν στρατιωτικὸν ὅρκον, θὰ ἀπολυθῶσιν αὐθημερὸν καὶ παύσωσι νὰ θεωρῶνται ὡς τοιοῦτοι.

Αἱ μέχρι τῆς χθὲς ἐκδοθεῖσαι ἀστυνομικαὶ διατάξεις, αἱ ἀφορῶσαι τὴν τάξιν καὶ ἀσφάλειαν τῆς νήσου, διατηροῦνται ἐν ἰσχύϊ μέχρι νεωτέρας διαταγῆς.

Τὸ ναυτικὸν ἀποβατικὸν ἄγημα θέλει διαιρεθῇ εἰς τρία τμήματα ἴσα, ἀνὰ ἓν δι' ἕκαστον Δῆμον, καὶ οἱ ἄνδρες θὰ ἐναλλάσσωνται ἀνὰ πενθήμερον ἀπὸ Δήμου εἰς Δῆμον, τῆς τοιαύτης ἐναλλαγῆς διατασσομένης παρὰ τοῦ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἀποσπάσματος, μεθ' οὗ θέλετε διατελεῖ ἐν συνεννοήσει. Ἀφ' ἧς ἀποβῇ ἐπὶ τῆς νήσου ἀξιωματικὸς ὑπὸ τὸν τίτλον Διοικητοῦ θέλετε τεθῇ ὑπὸ τὰς διαταγάς του.

Τακτικῶς θέλετε ἀναφέρει ἐγγράφως τὰ ἐπὶ τῆς νήσου λαμβάνοντα χώραν πρὸς τὸν ὑποναύαρχον Ἀρχηγὸν τοῦ Στόλου τοῦ Αἰγαίου, τηροῦντες τακτικὸν πρωτόκολλον τῆς μετ' αὐτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν ἐν τόπῳ ἀρχῶν ἀλληλογραφίας σας, [illegible], ὅπερ καθὼς καὶ τὴν ἀλληλογραφίαν θέλετε παραδώσει εἰς τὸν Διοικητὴν τῆς νήσου ἅμα ἀφιχθῇ.

προσωρινῶς μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ Διοικητοῦ ἀνατίθεται εἰς ὑμᾶς ἡ ἐπιμέλεια καὶ τήρησις τῆς ἀπὸ 3ης Νοεμβρίου διακηρύξεως τοῦ ὑποναυάρχου [illegible] τοῦ στόλου τοῦ Αἰγαίου "περὶ καταλήψεως τῆς νήσου ὑπὸ τῶν ἑλληνικῶν ὅπλων."

Διάφορα δὲ τυχὸν συμβησόμενα ἀδικήματα (καὶ σοβαρὰ πταίσματα, πλημμελήματα κ.τ.λ.) θέλει προβαίνει εἰς τὰς ἀναγκαίας προανακριτικὰς πράξεις, ἃς δι' εὐθέτου [illegible] θὰ ὑποβάλλῃ [illegible] πρὸς τὸν κ. [illegible] τοῦ στολάρχου τοῦ Αἰγαίου, ἀποστέλλοντες ὑπὸ συνοδίαν τοὺς ὑπευθύνους, ἐφ' ὅσον ὑπάρχῃ κίνδυνος [illegible] ἢ φόβος ἀποδράσεως, καὶ τηροῦντες ὡς πρὸς τὰ ζητήματα ταῦτα τοὺς ἐν ἰσχύϊ ἑλληνικοὺς νόμους.

Ἐφιστῶμεν τὴν προσοχὴν ὑμῶν, καθιστῶντες ὑμᾶς ἀτομικῶς ὑπευθύνους διὰ πᾶσαν ἀνάμιξιν τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως εἰς ζητήματα ἔχοντα σχέσιν μὲ διαφορὰς ἰδιωτικῆς φύσεως μεταξὺ τῶν διαφόρων [illegible] τῆς νήσου —

Ἐγένετο ἐπὶ τοῦ ἀντιτορπιλλικοῦ "Θύελλα"

Ὁ κυβερνήτης

Α. Βλαχόπουλος.

Τὰ γενόμενα ἐν Ἁγίῳ Κηρύκῳ.

Τὴν 4ην Νοεμβρίου Κυριακήν, ἀφ' ὅτου ἡ [illegible] [illegible] ἑλληνικοὶ πανηγυρικοὶ [illegible] ὅτι [illegible] τὴν Ἰκαρίαν, [illegible] ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Ὀθωμανοῦ φανατικοῦ κατῆλθεν εἰς Ἅγιον Κήρυκον, ὅπου [illegible] [illegible] ἡ "Θύελλα" καὶ τὰ [illegible] αἱ [illegible]. Ἀλλὰ [illegible] ἀνέμενε μέχρι τῆς ἑσπέρας, ὅτε ἐπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια —

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας, ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπεία, ὡς ἐν τῇ [illegible] τῆς νήσου, [illegible] τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς ἤδη εὑροῦσα, ἐκήρυξεν [illegible] τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης ὅπως ἐκφράσῃ τὴν [illegible] αὐτῆς πρὸς τοὺς πρωταγωνιστὰς καὶ [illegible] τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος τῆς Ἰκαρίας. Καὶ πρὸς τοῦτο ἀνεγράφη ἡ 85η [illegible] — τὸ ἐξῆς

Σήμερον τῇ 4ῃ Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 1912 ἡμέρα Κυριακῇ καὶ ὥρα 9 π.μ. συνελθοῦσα ἡ διοικητικὴ ἐπιτροπὴ τῆς ἐλευθέρας Ἰκαριακῆς πολιτείας ~~Ἰκαρίας~~, καὶ λαβοῦσα ὑπ᾽ ὄψει τὰς ἐπικουρίας δὲ παρέσχον οἱ πρῶτοι λαβόντες τὰ ὅπλα κατὰ τῶν τούρκων κατὰ τὴν 17ην Ἰουλίου, καὶ συντελέσαντες καθόλου μοναδικῶς [illegible] εἰς τὴν κατάργησιν τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν, καὶ εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τῆς Ἰκαρίας ὡς αὐτονόμου πολιτείας ἐψήφισε πρὸς τοὺς κ.κ. (ἀναγράφονται μόνον τριάκοντα πρόσωπα) τὴν ἀπονομὴν τιμητικοῦ διπλώματος, καὶ ὅπως μνείαν τοῦ ὀνόματος αὐτῶν ἐν τῷ δε χάριν τῆς ἱστορίας, οἵτινες συνετέλεσαν εἰς τὴν κατάλυσιν τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν ἢ τὴν ὕψωσιν τῆς σημαίας — ἡ διοικητικὴ ἐπιτροπὴ

ὁ πρόεδρος — τὰ μέλη (ἀνυπόγραφον).

~~τὸ~~ [illegible] ψήφισμα εἶχε ψηφισθῇ [illegible] προσωρινῶς καὶ πρόχειρον — ὅθεν κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 16ης Ὀκτωβρίου (πρακτ. 80ὸν) ἀπεφασίσθη ὅπως χορηγηθῶσιν ἐφ᾽ ἅπαξ δραχ. ἑκατὸν (100) εἰς τὸν Γεώργ. [illegible] παθόντα ἐν [illegible], ἐπίσης ὅπως ὁ ταγματάρχης Ἀντώνιος [illegible], ἀρχηγὸς τῶν ἐπικουρικῶν ἐκ προσφέρων εἰς τὴν πατρίδα κατὰ τὴν ἐπανάστασιν, τιμηθῇ μὲ τὸν μισθὸν ὅσον ἔχει ἀπολέσει ὑπὸ τῆς [illegible] ὁ ἐπίτροπος — ἐπίσης (αὐθημερὸν) πρακτ. 81. ἡ δ. ἐπιτροπὴ λαμβάνουσα ὑπ᾽ ὄψει τοὺς κινδύνους [illegible] ἀγωνιστῶν, ἐψήφισε εἰς αὐτοὺς ὅτι θέλει [illegible] ἔχει [illegible] αὐτοὺς [illegible] εἰς [illegible] αὐτῶν [illegible], ἡ ἀντιπροσώπευσις αὐτοὺς ἐν καιρῷ.

ἡ δ. ἐπιτροπὴ Ἰκαρίας. ὁ πρόεδρος Ι. Μαλαχίας.
τὰ μέλη. Ι. Πουλιανός. Κ. Πουλιανός. Ζ. Μαρκάκης
Ι. Μαλαχίας. [illegible] Κοχυλάκης.

ἐπισήμως, ἐπειδὴ μέχρι τῆς 6ης μ.μ. τῆς 4ης 9βρίου, οὐδὲν ἐγένετο ἐν Ἁγίῳ Κηρύκῳ ἐκ μέρους τῶν Ἰταλῶν, διὰ δὲ τῆς καταλήψεως ἤδη τῆς νήσου ἔπαυσε καὶ τὸ καθεστὼς τῆς Αὐτονομίας, διελύθη καὶ ἡ ὑποστολὴ τῆς σημαίας αὐτῆς, ἥτις δὲ ἐστάλη ὡς ἐθνικὸν κειμήλιον εἰς τὸ Ἐθνολογικὸν Μουσεῖον τῶν Ἀθηνῶν καὶ πρὸς μαρτυρίαν τούτου ἀνεγράφη τὸ ἑξῆς πρακτικὸν 86.

Σήμερον τῇ 4 Νοεμβρίου 1912 ἡμέρα Κυριακὴ καὶ ὥρα 6 μ.μ. κατεβιβάσθη ἡ σημαία τῆς ἐλευθέρας πολιτείας Ἰκαρίας, παρόντος τοῦ διοικοῦντος αὐτὴν κ. Ἰωάν. Ι. Μαλαχίου, καὶ πολλοῦ κόσμου, καὶ διπλωθεῖσα ἐφυλάχθη ἐντὸς κυτίου ἵνα ἀποσταλῇ εἰς τὸ Ἐθνολογικὸν Μουσεῖον Ἀθηνῶν.

οἱ παρευρεθέντες κατὰ τὴν ὑποστολὴν αὐτῆς. ὁ πρόεδρος τῆς διοικητικῆς ἐπιτροπῆς

(καὶ τὸ πρακτικὸν τοῦτο ἔμεινεν ἀνυπόγραφον.

Ἡ τελετὴ τῆς ἀνυψώσεως Ἑλληνικῆς σημαίας καὶ ἐν Ἁγίῳ Κηρύκῳ

Μετὰ τὰ πικρὰ γεγονότα, ὅλα τῆς ἐπισήμου ἀνυψώσεως τῆς σημαίας ἐν Ἁγίῳ Κηρύκῳ, δι' ὃν καιρὸν [illegible], ἔπρεπε καὶ ὁ λαὸς τοῦ Δήμου Φαναρίου νὰ ἑορτάσῃ ἐπισήμως τελετήν, νὰ αἰσθάνεται ἐπὶ τούτῳ τὴν περισσεύουσαν χαράν, ἢ τοῦτο νὰ κατανοήσῃ βαθύτερον ὅτι ἐγύρισεν πλέον εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Μητρὸς αὐτοῦ Ἑλλάδος. Πρὸς τοῦτο ἐντολῇ τοῦ Προέδρου Ι. Μαλαχίου ἐκινήθησαν οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων τοῦ Δήμου Φαναρίου διὰ τὴν τελετήν, ἥτις ἐγένετο τὴν ἐπιοῦσαν, 5 Νοεμβρίου, Κυριακήν.

Πολὺς κόσμος ἤδη ἀπὸ ὄρθρου ἤρξαντο κατερχόμενοι πανταχόθεν. Πληθώρα ἀνδρῶν γυναικῶν καὶ παίδων ἐν ἑορτασίμῳ στολῇ. Προηγοῦντο δὲ κόραι λευχειμονοῦσαι, καὶ φέρουσαι ἑλληνικὰς σημαίας. Ἄλλαι συνοδεύουσαι ἔψαλλον ἡρωϊκὰ ᾄσματα.

Μετὰ τὴν 10 π.μ. οἱ ἱερεῖς ἐνδεδυμένοι τὰς ἱερατικὰς αὐτῶν στολάς, καὶ προπορευομένων παίδων μετὰ φανῶν, σταυροῦ καὶ ἑξαπτερύγων, ἐν τῷ ἐπισήμῳ ἀνῆλθον εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Διοικητηρίου, ὅπου εἶχε κατασκευασθῆ ὑπὸ τοῦ λαοῦ + [illegible], ἐγένετο δέησις ὑπὲρ τῆς Βασιλικῆς οἰκογενείας, ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ συμμαχικοῦ στρατοῦ, εὐοδώσεως τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ αὐτοῦ ἔργου. Εἶτα ἐψάλη ὁ πολυχρονισμὸς τοῦ Βασιλέως. Μετὰ τὸ πέρας τούτων ὑψώθη ἡ ἑλληνικὴ σημαία, καθ' ὃν χρόνον αἱ ἐπευφημίαι τοῦ πλήθους, καὶ οἱ πυροβολισμοὶ τῶν πιστολίων ἀντήχουν ἀνὰ τὰς κοιλάδας καὶ τὰς φάραγγας τοῦ τμήματος Φαναρίου.

Ἐπὶ τούτοις οὐδεὶς ἔμεινεν ἀδάκρυτος. Ὑπῆρξαν γέροντες ποθήσαντες πρὶν τὸν θάνατον ἢ εἰπόντες τὸ τοῦ δικαίου Συμεὼν "Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου Δέσποτα"! Πόσοι ἠξίωσαν αὐτοὶ τοιαύτας ἵνα ἴδωσι τὴν πατρίδα των ἐλευθέραν, καὶ ἐπὶ τῶν βράχων αὐτῆς κυματίζουσαν ὑπερηφάνως τὴν ἐθνικὴν σημαίαν. Ποία ὄντως εὐτυχία, τὴν ὁποίαν ἐπί αἰῶνας ἐπόθουν οἱ προπάτορες αὐτῶν, καὶ ποθοῦσιν ἄλλοι ἀδελφοί εἰσί ἔτι ὑπόδουλοι!

Μετὰ τὸ πέρας τῆς λειτουργίας, ὁ πρωτοσύγκελλος τῆς Θ. Μητροπόλεως Γ. Λομβαρδᾶς ἀνέγνω τὸ διάγγελμα τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως τῆς 5 Ὀκτωβρίου ἔχον οὕτω·

Πρὸς τὸν λαόν μου.

Αἱ ἱεραὶ ὑποχρεώσεις πρὸς τὴν φιλτάτην πατρίδα, πρὸς τοὺς ὑποδούλους ἀδελφοὺς καὶ πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα, ἐπιβάλλουσιν εἰς τὸ Κράτος, μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῶν εἰρηνικῶν προσπαθειῶν του πρὸς ἐπίτευξιν ἐξασφαλίσεως τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, τῶν ὑπὸ τὸν Τουρκικὸν ζυγὸν Χριστιανῶν, ὅπως διὰ τῶν ὅπλων θέσῃ τέρμα εἰς τὴν δυστυχίαν τὴν ὁποίαν οὗτοι ὑφίστανται ἀπὸ τόσων αἰώνων. Ἡ Ἑλλὰς ἔνοπλος μετὰ τῶν συμμάχων αὐτῆς ἐμπνεομένων ὑπὸ τῶν αὐτῶν αἰσθημάτων, καὶ συνδεομένων διὰ κοινῶν ὑποχρεώσεων

ἀναλαμβάνει τὸν ἱερὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἐλευθερίας τῶν καταδυναστευομένων λαῶν τῆς Ἀνατολῆς.

Ὁ κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν στρατὸς ἡμῶν ἐν πλήρει συναισθήσει τοῦ καθήκοντος αὐτοῦ πρὸς τὸ ἔθνος καὶ τὴν Χριστιανοσύνην, μνήμων τῶν ἐθνικῶν αὐτοῦ παραδόσεων, καὶ ὑπερήφανος διὰ τὴν ἠθικὴν αὐτοῦ ἀξίαν ὑπεροχήν, ἀποδύεται μετὰ πίστεως εἰς τὸν ἀγῶνα, ὅπως διὰ τοῦ τιμίου αὐτοῦ αἵματος ἀποδώσῃ τὴν ἐλευθερίαν εἰς τοὺς τυραννουμένους. Ἡ Ἑλλὰς μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς συμμάχων κρατῶν θὰ ἐπιτύχῃ πάσῃ θυσίᾳ τὸν ἱερὸν αὐτοῦ σκοπόν. Ἐπικαλούμενοι δὲ τὴν ἀρωγὴν τοῦ Ὑψίστου ἐν τῷ δικαιοτάτῳ τούτῳ ἀγῶνι τοῦ πολιτισμοῦ — ἀναφωνοῦμεν.

Ζήτω ἡ Ἑλλάς! Ζήτω τὸ ἔθνος!

Ἐν Ἀθήναις τῇ 5 Ὀκτωβρίου 1912

Γεώργιος Α΄

Τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον

Ἐλ. Βενιζέλος. Λ. Α. Κορομηλᾶς. Κ. Δ. Ῥακτιβάν, Ἐμμ. Α. Ῥέπουλης, Ι. Δ. Τσιριμῶκος, Α. Διομήδης, Α. Μιχαλακόπουλος. Ν. Α. Στράτος.

Μετὰ τοῦτο ἀνεγνώσθη ζ ἡ διακήρυξις τῆς καταλήψεως τῆς Τενέδου, τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Στόλου Π. Κουντουριώτου.

Την ανάγνωσιν των τηλεγραφημάτων επηκολούθησαν θορυβώδη χειροκροτήματα – ζητωκραυγαί και άφθονοι πυροβολισμοί.

Ταύτα [illegible] εν [illegible] [illegible] των [illegible] [illegible] [illegible] της [illegible] [illegible] και το [illegible] [illegible] κρότος, και [illegible] το γεγονός να [illegible] [illegible]. Διό το μετά το πέρας της αναγνώσεως των τηλεγραφημάτων ο [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] του έξω

— Λαέ της Μακεδονίας ή καρδία.

Ημέρα ανεκλάλητος ανέτειλε διά σε σήμερον, ημέρα χαράς, ημέρα ελευθερίας. Η κυανόλευκος σημαία του Σταυρού, την οποίαν επόθησας επί τοσούτους αιώνας, ιδού ανυψώθη, και επί αιώνας κυματίζει επί των [illegible] ημών, αυτό το σύμβολον της εθνικής ημών ψυχής, κομίζον προς ημάς [illegible] [illegible] εκ μέρους των ελευθέρων αδελφών μας, και [illegible] έργον [illegible] φιλήματα προς τους [illegible] [illegible] έτι αδελφούς ημών χριστιανούς.

Λαέ! Συ πρώτος έδειξας τα ελληνικά σου αισθήματα κατά την 17 Ιουλίου

κηρύξας τας τουρκικάς αρχάς, και το [illegible] μετά το [illegible] [illegible], και [illegible] σου [illegible] [illegible] [illegible] του Βουλγαρικού [illegible], [illegible] χαράς [illegible] ακούεις ότι σήμερον τα ελληνικά [illegible] από άκρου εις άκρον της Μακεδονίας [illegible] την δουλείαν και την βαρβαρότητα. Η φλόξ εκείνη, την οποίαν ήναψας, [illegible] [illegible] της τουρκικής [illegible], και [illegible] την ελευθερίαν, την οποίαν [illegible] τύραννος από τόσων αιώνων [illegible]. Λαέ. Συ αυτός [illegible] [illegible], σήμερον [illegible] ονόματος της Α. Μ. του Βασιλέως των Ελλήνων, να [illegible] [illegible] το [illegible] αυτού, να [illegible] τον [illegible] της πίστεως και [illegible] εις τον [illegible] σου [illegible], και την Βασιλικήν [illegible], ην επόθησας και [illegible] από τόσων αιώνων. Όπως δε μέχρι σήμερον διά των πράξεών σου απέδειξας ότι είσαι άξιος της ελευθερίας, ην απολαμβάνεις [illegible] σήμερον, ούτω και εις το μέλλον

θά ἐξακοντίσουν ἐναντίον τά αὐτά
φιλόψυχα καί φιλόπατρια αἰσθήματα,
ἅτινα ἐξαλείφθησαν διότι τοῦτο
σύμπαντος τοῦ πολιτισμένου κόσμου,
καί ἀκούουσι τάς δηλώσεις χαρᾶς ἐνθουσι-
ας εἰς τούς διενέξοντας ἐπί τοῦ δημοσί-
ου ἀδελφούς μας..

Ζήτω ἡ Α.Μ. ὁ Βασιλεύς τῶν
Ἑλλήνων. Ζήτω τό ἔθνος!
Ζήτω ὁ πρωθυπουργός κ. Ἐλ. Βενιζέλος
Ζήτω ὁ Στρατός. Ζήτωσαν οἱ σύμμαχοι
Ζήτω ὁ Ἰκαριακός λαός!

Τόν λόγον τοῦ προέδρου διέκοψαν
συχνά χειροκροτήματα, ζητωκραυγαί
καί θριαμβευτικοί πυροβολισμοί.

Μετά ταῦτα ὡμίλησε διά [illegible] τ. Αρ-
[illegible], ἐψάλη δοξολογία διά τήν [illegible]
καί οὕτω [illegible] ἀξιοπρεπέστατα ἡ
τελετή. Μετά τό πέρας, ὁ [illegible] εἰσῆλ-
θεν εἰς τό Διοικητήριον συνεχάρη τόν πρόεδρον
Ι. Μαλαχίαν, εὐχόμενος ὑπέρ αὐτοῦ καί
ὑπέρ τῶν συνεργατῶν αὐτοῦ διά τήν ἀπε-
λευθέρωσιν τῆς Ἰκαρίας, τῶν ἀγαθῶν

Ἐν Ἀθήναις εἰσέτι παρεπιδημῶν, ἔμαθον τήν κα-
τάληψιν τῆς Ἰκαρίας, διό καί ἐπιστολάς ἔγραψα
πρός τόν φίλον καί συναγωνιστήν μου Ι.
Μαλαχίαν, ὅτι ἀπό τῶν βράχων τῆς Ἀκροπόλεως
καί τοῦ Λυκαβηττοῦ, τούς ὁποίους ἤδη καί
πάλιν ἐπεσκέφθην, καί ἀπό τῶν ὁποίων πρό
δεκαετίας τοσάκις προσευχόμενος τήν ἀπε-
λευθέρωσιν τῶν ὑποδούλων χωρῶν, καί διά
τῆς ἰδιαιτέρας ἡμῶν πατρίδος, ἀποστέλλω αὐτῷ
τά συγχαρητήρια καί τούς ἀσπασμούς μου·
προσθέτω δέ ὅτι θά ἐπισκεφθῶ πρός ὀλί-
γον, ἵνα προσκυνήσω τό ἐλεύθερον
πλέον ἔδαφος τῆς Ἰκαρίας, τό ὁποῖον ἐπί
μακρόν ἐστέναζεν ὑπό τόν ζυγόν, καί ἐνταῦθα
ἐγεννήθην καί ὁ ἴδιος ἄλλοτε διέτριβον
ὅπου μετέβαινον ἐκ Παρισίων!!
Πλήν ἄλλως, ὡς θά ἴδωμεν, ἔδειξε τό ὑπουργεῖον.

Καί τοιαῦτα μέν τά γεγονότα τῆς ἐπαναστά-
σεως τῆς Ἰκαρίας καί τῆς ἀπελευθερώσεως
αὐτῆς. Αἱ σκέψεις καί οἱ πόθοι ἐγένοντο
πράγματα, διότι οἱ ἐθνικοί [illegible], οἱ
πάντοτε ἀγωνιζόμενοι, τοῦ καιροῦ ἐπιστάντος,
ἔδρασαν οὕτως ὥστε νά συντελεσθῇ τῆς νή-
σου ἡ ἐλευθερία.

Τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ναυτικῶν
εἰς Ἀθήνας.

Ἤδη τὰ πάντα σχεδὸν ἔμειναν [illegible] τῆς νήσου, πλὴν ἔμεινεν ἄλυτον τὸ ζήτημα τῆς πρωτευούσης, ὡς ἐπέμενον ἀξιοῦντες οἱ ἐντόπιοι. Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τοῦ σκανδάλου ὥστε νὰ μὴ ἐκτελεσθῇ αὐτοχρόνως ἀπὸ κοινοῦ ἡ ἀνύψωσις τῆς ἑλληνικῆς σημαίας, ὁ κυβερνήτης τῆς «Θυέλλης» ἀνακοινώνει τοῦτο πρὸς τὸν Ἀρχηγὸν Στόλου, ὅστις τὴν ἐπιοῦσαν ἀπέστειλεν εἰς Ἰκαρίαν τὴν ἑξῆς διαταγήν.

Στόλαρχος τοῦ Αἰγαίου.

Ἐν Λιμένι Μούδρου τῇ 5 Νοεμβρίου
1912

Ἀριθ. 741.

Πρὸς τοὺς κ.κ. Δημάρχους
Ἰκαρίας καὶ (Κορσεῶν) Φούρνων

Ἐξ ἀναφορᾶς τοῦ ἀντιπροσωπεύοντός μου Ἀντιπλοιάρχου Ἀλεξάνδρου [illegible], κατὰ τὴν εὐτυχῆ ἡμέραν τῆς κατα-

λήψεως τῶν νήσων Ἰκαρίας καὶ (Κορσεῶν) Φούρνων ὑφ' ἡμῶν, ἐπληροφορήθην ὅτι προεξήγησις ἀφορῶσα τὴν πρωτεύουσαν τῆς νήσου ἐπέφερεν ἀναβολὴν τῆς ὑψώσεως τῆς ἑλληνικῆς σημαίας, εἰς ἕνα δῆμον. Ἐπὶ τούτοις λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς γνωρίσω ὅτι πρὸς τὸ παρόν, καὶ μέχρις οὗ λήξῃ ἡ ἐμπόλεμος κατάστασις τῆς πατρίδος μας, οὐδεμίαν ἐπισήμως πόλιν τῶν νήσων δυνάμεθα νὰ ἀναγνωρίσωμεν ὡς πρωτεύουσαν, ἕκαστος δὲ δῆμος θέλει ἐξακολουθῇ νὰ ἔχῃ τὴν καὶ μέχρι τῆς σήμερον πρωτεύουσάν του. Οἱ κ.κ. Δήμαρχοι μετὰ τῶν Δημοτικῶν Συμβουλίων, ἂς διοικῶσιν ἡσύχως τὸν Δῆμόν του, διὰ πᾶσαν δὲ [illegible] νὰ ἀπευθύνωνται καὶ πρὸς ἡμᾶς μέχρις ἀποστολῆς ἐπισήμου διοικητοῦ ἐπὶ τῶν νήσων.
Εἰς τὴν φιλοπατρίαν τῶν κ.κ. Δημάρχων καὶ τῶν Δημοτικῶν Συμβουλίων

ἐπαφιέμενοι, ἐλπίζομεν ὅτι αἱ μικροστάσεις αὗται θὰ κατασταλῶσι τελείως, καὶ τῇ ὑπευθύνῳ αὐτῶν φροντίδι τελεία τάξις θέλει ἐπικρατήσῃ ἐν ταῖς νήσοις ἄνευ τῆς ἀνάγκης σοβαρωτέρας ἡμῶν ἐπεμβάσεως.

Συγχαίρω ὑμᾶς καὶ τὸν λαὸν τῆς Ἰκαρίας καὶ (Κορσεῶν) φούρνων διὰ τὴν ὕψωσιν τῆς Σημαίας μας.

Ὁ ὑποναύαρχος Ἀρχηγὸς
Π. Κουντουριώτης.

Διὰ τοῦ ἀνωτέρω ἐγγράφου, διὰ τοῦ ὁποίου παρείχετο αὐτοδιοίκησις εἰς τοὺς Δήμους, παρέμενεν ἐκκρεμὲς τὸ ζήτημα τῆς [illegible]. Ἐν τούτοις ἐνθαρρυνθέντες οἱ Ἰκάριοι ἐνέτειναν ἐπιμόνως τὰς ἐνεργείας αὐτῶν. Καὶ οἱ μὲν Νότιοι ἐνέμειναν εἰς τὸ καθεστώς. Ἀλλ' οἱ Βόρειοι καὶ δὴ οἱ Εὐδήλιοι ἐπέμενον εἰς τὸ νέον.

Διὸ καὶ ἤρξαντο συντονώτερον ἐνεργοῦντες καὶ προσπαθοῦντες ὅπως [illegible] διαθέσωσιν ὑπὲρ αὐτῶν τὴν εὐμένειαν τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Στόλου. Καὶ εἶτα ἔσπευσαν εἰς Ἀθήνας. Τοῦτο [illegible] κηρύκιον. Ἐπληρώθησαν λοιπὸν οἱ πρόκριτοι, καὶ δὴ οἱ ἐπιστήμονες, μεταβάντες εἰς Ἀθήνας ἐπεσκέπτοντο τὰ ὑπουργεῖα, διεκδικοῦντες δικαιώματα. Καὶ οἱ μὲν Νότιοι κατηγόρουν τοὺς Βορείους ὡς ἀνατροπεῖς τοῦ καθεστῶτος χάριν τοπικῶν συμφερόντων, ἤτοι τῆς πρωτευούσης, οἱ δὲ Βόρειοι τἀνάπαλιν, διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους, πρὸς δὲ καὶ ὅτι [illegible] περὶ τὴν διοίκησιν.

Σημ. Ἐπειδὴ ἀνεγράψαμεν ἱστορικὰ γεγονότα [illegible] προσθέτω [illegible] καίτοι αἱ [illegible] ἐπεκυρώθησαν, ἀναγράφω ὅτι [illegible] τοῦ Βορείου, εἰς χεῖρας μου [illegible] 1912 τοῦ Δημάρχου ἐν Εὐδήλῳ [illegible] μετὰ τὸν [illegible] Χρ. Σπανοῦ, [illegible] Ἐπαρχίας Θεόδωρον Σπανὸν, [illegible] ὅπως [illegible] πρὸς τὸν στόλον, καὶ ἵνα [illegible] ἐπιτύχωμεν, [illegible] ἀνάγκη [illegible] τοῦ στόλου, [illegible] τοὺς Νοτίους. Καλὰ [illegible] δύο [illegible] τῆς νήσου. Τοῦτο [illegible] αὐτονομίας, πρὸς [illegible] καὶ τὸ [illegible] ἀξίον ἦτο ἡ [illegible] των!

οἱ δὲ νόθοι πρὸς τοὺς ἄλλους μεταβάντες καὶ εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν κατήγγειλαν τὸν κυβερνήτην τῆς [illegible] ἀντιπλοίαρχον Ἀλ. Βραχάμπαρον, ἐπὶ ἐξυβρίσει καὶ μεροληψίᾳ ἐπιθέσει κατ' αὐτῶν. Πάντες δὲ μετέβησαν καὶ εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν, ὁ δὲ Μοναχίας, παρασταθεὶς φανατικὸς μᾶλλον, μετέβη δὲ παρὰ τῷ τότε ὑπουργῷ Λ. Κορομηλᾷ, ἤδη εἰς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἀνεκοινώθη τι, ὡς πρὸς τὴν ἀποικησιν, τὸ ὁποῖον δὲν ἔλαβεν ἀποφασιστικῶς εἰς τὴν νῆσον, μᾶλλον δὲ ἐσωτερικῶς ὑπὸ τῶν ἀφελῶν προσεβάλλετο ἢ ὑπὸ τῶν ὑστέρων ἐκ τῶν πραγμάτων κατεδείχθη πρὸς ἰδίαν ἐπιχρωσιν καὶ πρὸς τὴν προσωπικήν.

Καὶ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἐξηκολούθουν νὰ μεταβαίνωσιν εἰς Ἀθήνας καὶ ἄλλοι πολλοὶ ὑπάρχοντες, καθηγηταί, ἰατροί, καὶ αὐτὸς ὁ ἐκ τῶν

πρωταγωνιστῶν Ἀρχιγραμματεὺς Κωνσταντῖνος Κουρούνιας. Πάντες δὲ οὗτοι, ὡς καὶ οἱ ἐν Ἀθήναις ἐπίλεκτοι φανατικοὶ ἄλλα ἐφρόνουν, περὶ πρωτευούσης τῆς ἐπαρχίας, ὅθεν καὶ δὲν ἔπαυον ἐφευρίσκουν εὐπροσώπους νὰ παραπονῶνται αἱ ὑπηρεσίαι καὶ νὰ ἐνοχλῶνται τὰ ὑπουργεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐξετίθεντο καὶ οἱ ἱκέται ὡς ἐσκεμμένοι ἐξευτελιζόμενοι. Καὶ ὡς ἦτο ἑπόμενον, οὕτω ἐχαρακτηρίσθη καὶ ὁ ἀπλοῦς λαός, ἕνεκα τῶν τοιούτων ἐνεργειῶν καὶ ἄλλων, δι' ὧν ἐξεδηλώθη ἰδιοτέλεια, ἐριστικότης, μικρολογία, φιλαρχία, καὶ ἀγνωμοσύνη. Καὶ ταῦτα πάντα πρὸς βλάβην τῆς κοινῆς ἡσυχίας. Οἱ δὲ ἡγέται οἱ τὰ τοιαῦτα δημιουργήσαντες, καὶ ἄλλα τινα ἐσφαλμένως, οὐδὲν ὅμως κατορθώσαντες, ἐπανῆλθον ἄπρακτοι, τινὲς δὲ καὶ λίαν ταπεινωμένοι. Δυσαρεστήσαντες ἐπὶ πλέον καὶ τὸν λαόν, τὸν ὁποῖον ἐκμεταλλευθέντες διετείνοντο ὅτι ἐξεπροσώπουν.

710.

μετὰ τινας ἡμέρας, τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν ὑπέβαλεν ἔγγραφον πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν, διὰ τοῦ ὁποίου, ἀφοῦ ἀνέφερεν ὅτι ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ Στόλου ἀνήγγειλε τὴν κατάληψιν τῆς Ἰκαρίας, παρεκάλει ὅπως ἀποσταλῇ διοικητής, συνοδευόμενος ὑπὸ ἰδίου οἰκονομικοῦ ὑπαλλήλου. Προσέθετε δὲ ὅτι «ἡ ἀποστολὴ αὕτη ἐπεβάλλετο λόγῳ τῶν τοπικῶν ἐρίδων, περὶ προσλήψεως θέσεως ἢ εὐνοίας τῆς κυβερνήσεως, ὡς πρυτανευούσης τῶν ἀρχῶν, καὶ ἐκ τῆς ἀναρχίας τῆς καταστάσεως τῶν μεμψιμοιρούντων κατὰ τῆς διοικητικῆς καταστροφῆς, ὡς πρὸς τὴν διαχείρισιν τῶν προσόδων τῆς νήσου».

Συγχρόνως δὲ συναπεστάλη καὶ ἀντίγραφον τῆς ἐμπιστευτικῆς ἐκθέσεως τοῦ κυβερνήτου τῆς «Θυέλλης» ἀντιπλοιάρχου Ἀλεξάνδρου Βλαχοπούλου, ὅστις ἐκθέτων τὴν κατάστασιν καὶ τὰς διαφωνίας τῶν Ἰκαρίων, εἰσηγεῖτο ὅπως ἀφαιρεθῇ παρ' αὐτῶν ἡ διοίκησις τοῦ τόπου καὶ ἐγένετο ἤδη.

711

Ἀλλ' εἶτα ἐγένετο ἡ ἐξεύρεσις καὶ τοῦ καταλλήλου προσώπου, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ἀνετίθετο ἡ διοίκησις τῆς Ἰκαρίας. ἥτις δὲν ἦτο καὶ ζήτημα Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀπέβλεψεν εἰς πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ὡς γνωρίζον τὰ ἐν τῇ νήσῳ, θὰ ἦτο καὶ τὸ καταλληλότερον πρὸς τὸ ἔργον. Τοῦτο δὲ μετὰ πολλῆς τῆς χαρᾶς ἤκουσε καὶ ὁ ὑπομοίραρχος, διότι τοῦτο καὶ ἐπόθει, καὶ πολλὰ τὰ καλὰ ἤλπιζεν ἐκ τοῦ προσώπου τούτου διὰ τὴν νῆσον αὐτοῦ. Ἀλλ' ὁ ὑπουργὸς Λ. Κορομηλᾶς ἤκουε περὶ αὐτοῦ ἐπιφυλάξεις κόμματός τινος, ἐπέσχε πρὸς σμικρόν. Ἀλλὰ ταχέως διαγνοὺς τὰ αἴτια τῆς προσθέσεως ἠθελον εἶναι τῆς Ἰκαρίας καὶ ἰδίᾳ τῶν δύο ἀντιπάλων, [illegible]. Διὰ νὰ προλάβῃ δὲ τὰ πράγματα καὶ ἄρῃ ἐκ τοῦ διοικητοῦ πᾶσαν εὐθύνην διὰ τὸ ὑφιστάμενον ζήτημα τῆς προσωρινῆς θὰ συναπεστέλλετο, καὶ ἄλλο πρόσωπον ἐκ τοῦ ὑπουργείου δι' ὀλίγον χρόνον — τοιοῦτος δὲ θὰ ἐξελέγετο ὁ ἐκ τοῦ προξενικοῦ κλάδου Ζάχος. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπέδειξεν ὡς διοικητικὸν ἐπίτροπον [illegible] ἐκ τῶν [illegible] αὐτοῦ. Τοιοῦτος δὲ ἦτο ὁ Σπύρος Σπυρομίλιος, [illegible], ὅστις [illegible] πρότερον διὰ τῶν [illegible] τοῦ Μακεδονικοῦ.

Σημ. Ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις, γνωρίζουσα ὅτι τὸ [illegible] χώρας ἦσαν ὑποδεέστεροι διὰ τὸ ἴδιον τοῦ [illegible], ἐπιφορτισμένοι ὅπου ἡ διοίκησις αὐτῶν [illegible] εἰς [illegible], καὶ ἐν [illegible] ἐπέτυχε τοῦτο. Ὑπῆρχον ὅμως καὶ ἄλλοι πολλοὶ μνηστῆρες, οἵτινες ἐπεδίωκον θέσεις εἴτε πρὸς ἐξεύρεσιν πόρου ζωῆς, εἴτε διὰ [illegible], εἴτε διὰ χρηματισμὸν [illegible]. Καὶ οὕτω συνέβαινε ἄλλοι μὲν νὰ [illegible] πρὸς [illegible] τῶν ὑποδεέστερων χωρῶν, καὶ ἄλλοι [illegible] τῶν [illegible], καὶ [illegible] νὰ [illegible] θέσεις, αἵτινες ἐχρησίμευον αὐτοῖς ~~πρὸς~~ [illegible] [illegible], ὑπῆρξαν δὲ [illegible], [illegible] ὡς ἔχοντες [illegible] προστάτας, [illegible] [illegible] διὰ τῶν [illegible], ἄλλους [illegible]. Καὶ περὶ τούτου θὰ γένωσι τοσαῦτα μόνον. Περὶ συμπεπραγμένων γεγονότων θὰ [illegible] ἡ [illegible] ~~[illegible]~~ ἱστορία —.

Ο/. [illegible] [illegible] [illegible] τὰ [illegible] καὶ τὴν [illegible] τῶν [illegible], καὶ ἔγραψεν ἵνα [illegible] [illegible] [illegible] πρόσωπα· καὶ [illegible] ἀπὸ 3.12 [illegible], διὰ δὲ τῆς ἀπὸ 15.12 [illegible] ὅτι μὴ ἀνέμενεν [illegible] εἰς [illegible] διοικητικῆς συνοδείας.

Τὸ ὑπουργεῖον ὅμως τῶν Ἐξωτερικῶν, τὸ ὁποῖον μὲ [illegible] καὶ δι' ἄλλας ἀποστολάς,† [illegible] θέσιν, δὲν [illegible] [illegible] [illegible] αὐτοῦ γνώμης. Διὸ καὶ ἔμεινε [illegible] [illegible] νὰ ἔλθω εἰς [illegible] ὡς [illegible]. [illegible] ἐκ τῆς γνώσεως τῶν πραγμάτων, ἐκ [illegible], ἐκ τῆς [illegible] ὅμως εὐδοκίμου ἐν [illegible] ὑπηρεσίας" [illegible] ἔχω τὸ πρὸς ἐμὲ ἐπίσημον ἔγγραφον αὐτοῦ, ἀπὸ 22 Δεκεμβρίου 1912. Σύνοψις [illegible] [illegible].

Οἱ [illegible] τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, καὶ [illegible] ὁ [illegible], συμφώνως [illegible] τοῦ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Φωτίου, ἐφρόνει ὅτι ἔπρεπε νὰ [illegible] [illegible] ἢ ὑπηρεσίαν τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, παρὰ τὰ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ἐν αὐτοῖς [illegible] καὶ [illegible] [illegible] συνέπεσεν [illegible] ἐν τῷ ὑπουργείῳ, καθ' ὃ [illegible] τὸ καὶ [illegible] [illegible] τῆς [illegible] σχολῆς καὶ [illegible] [illegible] Ἀθηνῶν, Χρυσόστομος, μεθ' οὗ συνεργασθεὶς [illegible] [illegible] ἐν [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], ὁ [illegible] [illegible] νὰ [illegible] ὡς διοικητὴς τοῦ [illegible] ὅρου. [illegible] [illegible] τὸν Χρυσόστομον ἦτο ~~[illegible]~~ [illegible] αὐτόν καλὸν θὰ εἶναι νὰ [illegible] [illegible] καὶ [illegible] [illegible] ἐπίσκοπος [illegible], ~~[illegible]~~ [illegible] ἔχει [illegible] πρὸς συνεργασίαν καὶ ἐθνικὴν δρᾶσιν, πρὸς δὲ καὶ [illegible] τόπον καὶ χρόνον ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις πρὸς συγγραφὴν [illegible] τοσούτῳ εὐδοκίμως ἀσχοληθῇ.

τῶν ὑπουργικῶν, ἐπιτελέσασα τὰ χρειώδη διὰ τὴν διοίκησιν, ἀποστείλασα ἐκ Πειραιῶς καὶ τὴν πρώτην τοῦ νέου ἔτους 1913 τρίτην περὶ τὴν ἑσπέραν ἀπεβιβάσθημεν εἰς Ἅγιον Κήρυκον Ἰκαρίας, γενόμενος ἐν χαρᾷ δεκτὸς ὑπὸ τοῦ λαοῦ καὶ ὑπὸ τῶν συναγωνιστῶν μου Ἰ. Μαλαχίου καὶ Παπακωνσταντίνου Κουγιουμζία.

Τὴν ἐπιοῦσαν 2. Ἰανουαρίου 1913 - Τετάρτην - ἐπισήμως ἀνεκηρύχθη ἡ Ἰκαρία ὑπὸ κυβερνήτην τὸν Λάμπρον, ὅστις μοι ὑπέμνησεν ἐμπιστευτικὴν ἐντολήν. Ταύτην παράλληλα ἐξεπλήρωσα, καλέσας πρὸς τοῦτο τοὺς δημάρχους Ἰκαρίας καὶ Κορσεῶν, οἵτινες ὑπέγραψαν δημοψηφίσματα, τὰ ὁποῖα ἀπεστάλησαν πρὸς τὴν Διοίκησιν Χίου διὰ τηλεγραφήματος.

Ταῦτα ὡς καὶ τὰ λοιπὰ τῶν νήσων ἐπληροφορήθησαν ἀφ' ἑνὸς τοῦ πρωθυπουργοῦ Βενιζέλου, ἀφ' ἑτέρου τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Ἀγγλίας Γρέϋ, διὰ τὴν πρεσβευτικὴν συνδιάσκεψιν, ἥτις ἔμελλε νὰ κρίνῃ τὴν τύχην τῶν νήσων ἐκείνων τοῦ Αἰγαίου, αἵτινες θὰ παρεχωροῦντο ὁριστικῶς εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Καὶ τοιουτοτρόπως παρεχωρήθησαν, αἱ καταληφθεῖσαι καὶ πρότερον, ὅλαι σχεδὸν αἱ Βόρειοι ἀπὸ τοῦ Θρακικοῦ μέχρι τοῦ Ἰκαρίου πελάγους. Μεταξὺ δὲ αὐτῶν, ἡ Σάμος καὶ ἡ Ἰκαρία, ἡ μόνη ἐκ τῶν Δωδεκανήσων, ἥτις ἐπαναστατήσασα ἐλευθερώθη, ἀπέβαλε τὸν ὕπαρχον καὶ τὸν ζυγόν.

Ἐπίλογος

Οὕτω λοιπὸν ἡ φύσει φιλελευθέρα Ἰκαρία τῶν ἀγαθῶν τῆς ἐλευθερίας ἀπολαύουσα, καὶ ὑπὸ τὴν μέριμναν φιλοστόργου μητρὸς διατελοῦσα, βαίνει σήμερον κατὰ πάντα προαγομένη. Ἤδη ἀντὶ τοῦ πρότερον ἐρήμων τοποθεσιῶν ἢ Θερμῶν σήμερον εἰς ἔνδοξα κωμοπόλεις. Αἱ δύο κωμοπόλεις, Ἅγιος Κήρυκος καὶ Εὔδηλος, αἱ διαμφισβητήσασαι ἄλλοτε τὰ πρωτεῖα τῆς πρωτευούσης, ἔχουν τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα προσόντα, σήμερον ἐν εὐγενεῖ ἁμίλλῃ συμβάλλονται εἰς τὴν εὐημερίαν τῆς νήσου. Ὁ Εὔδηλος, ὅπου ἤδη συντελεῖται λιμήν, θὰ ἀποβῇ ἐπίκαιρον ἐμπορεῖον. Ὁ δὲ Ἅγιος Κήρυκος — ὅστις εἰρηνικῶς παραμένει ὡς πρωτεύουσα — ἐπωφελούμενος πρὸς τὸν νέον αὐτοῦ συνοικισμόν, ἡ Θέρμες (Δ) παραλίως, ἐξελίσσεται εἰς ὡραίαν πολίχνην καὶ λουτρόπολιν, ὡς ἐκ τῶν ἐκεῖ ἔνθεν καὶ ἔνθεν θερμῶν ἰαματικῶν ὑδάτων.

Χάρις δὲ εἰς τὴν φιλοπατρίαν καὶ τὸ φιλόμουσον τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ἰκαρίων καὶ ἰδίᾳ τῶν ἐκ τοῦ ~~Ἁγίου~~ Τριμάχελος Φαναρίου, ἱδρύθη ἐν Ἁγίῳ Κηρύκῳ, ἐπιδόσει τοῦ "Φιλανθρώπου" σωματ. τὴν ἐπωνυμίαν "Κραλήμειος" Γυμνάσιον, ἀπὸ τοῦ 1923, ἀνοικοδομηθὲν διὰ δωρεῶν τῶν ἐν Ἀμερικῇ μεταναστῶν. Πολλοὶ τῶν ἀποφοίτων αὐτοῦ, συμπληρώσαντες τὰς σπουδάς ~~των~~ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν καὶ διαπρέψαντες καὶ ἀλλαχοῦ, τιμῶσιν ἤδη καὶ τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν πατρίδα.

Ἡ Ἰκαριακὴ νεολαία ἐθνικῶς διαπαιδαγωγημένη, θὰ ἀποβῇ γενναῖος ἐθνικὸς φρουρὸς καὶ πρόμαχος.

Αἱ κλιτύες καὶ φάραγγες τῶν ὀρέων τῆς νήσου, τὰ ἐκ πεύκων, δρυῶν καὶ πλατάνων συνηρεφῆ αὐτῆς δάση, διὰ πολλῶν ρυάκων διαρρεόμενα, ὡς καὶ οἱ πολλοὶ κῆποι τῶν ὀπωροφόρων δένδρων, οἱ ζωηροὶ ἀμπελῶνες, καὶ οἱ ὡραῖοι ἐλαιῶνες, παρέχουσι μαγευτικὴν καὶ γραφικὴν εἰκόνα τῆς φύσεως. Πρὸς δὲ τὸ εὐκραὲς κλῖμα καὶ τὰ θερμὰ λουτρά, καθιστῶσιν αὐτὴν τὴν Ἰκαρίαν ἰδανικὸν θέρετρον

Πάντες οἱ Ἰκάριοι καὶ οἱ λοιποὶ ξένοι, ὅσοι θὰ ἐπισκεφθῶσι τὸν ζηλευτὸν τόπον τῆς Ἰκαρίας, ἀναπαυόμενοι εἴτε ὑπὸ τὰ πεῦκα τῶν Ραχῶν, εἴτε ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων καὶ τὰς ἀκρογιαλιὰς τοῦ Εὐδήλου, εἴτε ἐν τῇ ὡραίᾳ καὶ συνδένδρῳ παραλίᾳ τοῦ Ἁγίου Κηρύκου καὶ ~~[illegible]~~ λουτρῶν ὅσοι θὰ ἀναγεννήσωσι καὶ τὴν ποθοῦσαν ὑγείαν, βεβαίως θὰ ἀναπολῶσιν ἐν τῇ μνήμῃ καὶ φαντασίᾳ αὐτῶν τὰ γεγονότα τῆς 17 Ἰουλίου 1912 — τρίτην — διὰ τῶν ὁποίων ἡ Ἰκαρία ἠλευθερώθη, καὶ τὴν 4ην Νοεμβρίου, ὅτε ἐνεκολπώθη ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους.

πρὸς τιμὴν καὶ μνήμην αὐτῆς ἀπὸ ἔκτοτε μέχρι σήμερον, ὁπότε γράφονται ταῦτα, παρῆλθεν ἡ πεντηκονταετία. Καίτοι δὲ μακρὰν τῆς Ἰκαρίας διαμένων ἀπὸ τότε ἀναπολῶ τὴν χαρμόσυνον ἐν τῇ ἡλικίᾳ ἐποχήν, ἀπέλαβα μὲν ἤδη ἐπὶ αὐτῇ διαμονῆς μου κάλλιστον, ἀλλὰ καὶ ζωηρὰν μνήμην προσφιλῶν καὶ ἀνεξιτήλων ἐντυπώσεων. Ἡ μορφὴ τῆς Ἰκαριακῆς γῆς ἔχει μοι παραμένει ἀμετάβλητος. Καὶ ἤδη πλανώμενος, ἀναφωνῶ μακρόθεν: Φίλτατοί μοι Ἰκάριοι χαίρετε ἀεὶ καὶ εὐτυχεῖτε!

Τέλος.

Ἰκαρικὰ μέρος Β' τὸ Ἱστορικὸν
ὑπὸ Κωνσταντίνου Ι. Μυριανθοπούλου
Κυπρίου.

Ἰκαριακά.

Πίναξ τῶν περιεχομένων.

Κεφάλαιον Αον.

Αἱ Νότιοι Σποράδες ἢ Δωδεκάνησος
Γεωγραφικὴ θέσις αὐτῶν.
ἡ Νῆσος Ἰκαρία. σελ. 1–10

Κεφάλαιον Βον

Τουρκοκρατία „ 10–24

Κεφάλαιον Γον

Ἡ Ἰκαρία κατὰ τὸν Ἐθνικὸν ἀγῶνα
τοῦ 1821 σελ. 24–48

Κεφάλαιον Δον

Ἄποψις τοῦ τουρκικοῦ κράτους
κατὰ τὸν ΙΘον αἰῶνα
ἡ ἐν αὐτῷ [illegible] μεταρρυθμίσεων
καὶ ἡ τύχη τῶν προνομίων τοῦ γένους.
σελ. 48–60.

Κεφάλαιον Εον

Ἡ Αὐτοδιοίκησις τῆς Δωδεκανήσου
ἡ ἰδιογενὴς ἐξέλιξις αὐτῆς κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα
Τὰ προνόμια καὶ ἡ παραβίασις αὐτῶν.
σελ. 60–82.

Κεφάλαιον ΣΤον

Τὸ κοινοτικὸν σύστημα τῆς Ἰκαρίας
Τοπικαὶ Ἀρχαί σελ. 82–120.

Κεφάλαιον Ζον

Ἡ ἐπανάστασις τῶν Νεοτούρκων
καὶ ἀνακήρυξις τοῦ Συντάγματος
τὴν 11/24ῃ Ἰουλίου 1908 σελ. 120–154

Κεφάλαιον Ηον

Αἱ σπουδαί μου ἐν Ἀθήναις, καὶ αἱ
σχέσεις μου πρὸς τοὺς Ἰκαρίους
ἡ μετάβασίς μου εἰς Ἰκαρίαν
τὰ ἀναφυέντα ζητήματα
διὰ τὴν ὑποκατάστασιν διδασκάλου
σελ. 154–178

Κεφάλαιον Θον

Ἡ ἐπικοινωνία Σάμου καὶ Ἰκαρίας
οἱ Σάμιοι μητροπολῖται καὶ ἰδίᾳ
ὁ Γαβριὴλ Κατσάρος
σελ. 178–202.

Κεφάλαιον Ιον

Ἡ παιδεία ἐν τῇ Δωδεκανήσῳ
καὶ ἐν Ἰκαρίᾳ σελ. 202–228

Κεφάλαιον ΙΑον

Νέα διευθέτησις τῶν σχολείων
τῆς Ἰκαρίας σελ. 228–258

Κεφάλαιον ΙΒον

Αἱ σπουδαί μου καὶ αἱ γνῶμαι μου
περὶ ἐκπαιδεύσεως σελ. 258–300

Κεφάλαιον ΙΓον

Πολιτικὴ ἱστορία τῆς Ἰκαρίας
Σύγκρουσις Διοικητοῦ
καὶ Δημογεροντίας
Καταγγελίαι κατ' αὐτῆς καὶ ἐμοῦ
ὡς ἐφόρου τῶν σχολείων.
Ἄφιξις τοῦ Διοικητοῦ Χίου, καὶ τοῦ ἐπιθεωρητοῦ
τῆς πολιτείας. Ἀνακρίσεις. μετάθεσις
τοῦ Διοικητοῦ Ἰκαρίας. σελ. 300–359

Κεφάλαιον ΙΔον

ἡ ὁπλολογία καὶ ὁ Νεβζάτ.
Συμβουλευτήριον κατὰ τὴν ὁπλολογίαν
ἐμφάνισις τοῦ Νεβζὰτ καὶ τοῦ Προέδρου
τοῦ Δημαρχείου. Καταδίωξις τοῦ
Νεβζὰτ διὰ κατασχέσεως
ὁ Τοῦρκος Διοικητὴς Ἰκαρίας
ἡ ἀναχώρησις αὐτοῦ ἐξ Ἰκαρίας

σελ. 360 - 380.

Κεφάλαιον ΙΕον

Τὰ ἐν Ἰκαρίᾳ ἐπακολουθήσαντα
Συγκρότησις Διοικητοῦ & Δημογεροντιῶν
Οἱ Ἰταλοὶ ἐν τῷ Αἰγαίῳ
τὸ ζήτημα τῶν νήσων, καὶ ἡ ἀντιπροσωπεία
εἰς Ἀθήνας ὅλου τοῦ ἔθνους. Δραστήριαι
ἐνέργειαι τῶν Αἰγαιοπελαγιτῶν

σελ. 381 - 404

Κεφάλαιον ΙΣΤον

ἡ κατάληψις τῆς Δωδεκανήσου
ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν καὶ τὸ Δωδεκα-
νησιακὸν ζήτημα.

σελ. 405 - 442.

Κεφάλαιον ΙΖον

Η ἐν Ἀθήναις διαμονή μου· αἱ συσκέψεις, ὁδηγίαι· ἡ μετάβασίς μου εἰς Ἰκαρίαν, καὶ αἱ ἐνέργειαι πρὸς ἀπελευθέρωσιν αὐτῆς
σελ. 443-480

Κεφάλαιον ΙΗον

Τὸ κίνημα καὶ ἡ ἐπιτυχία αὐτοῦ
σελ. 481-547

Κεφάλαιον ΙΘον

Τὰ ἐπακολουθήσαντα τὸ κίνημα Ἐκλογὴ διοικητικῆς ἐπιτροπείας καὶ ἐνέργειαι αὐτῆς διὰ τὰ περαιτέρω
σελ. 547-574

Κεφάλαιον Κον

Ἀπόπειρα καταδρομῆς τῶν Τούρκων καὶ ὁ βομβαρδισμὸς καὶ τῆς Ἰκαρίας ~~Ἰκαρίας~~ ὑπὸ τῶν Ἰταλικῶν πλοίων
σελ. 575-602

Κεφάλαιον ΚΑον

Ἡ περαιτέρω ἐσωτερικὴ διοίκησις τῆς Ἐλευθέρας Πολιτείας Ἰκαρίας
σελ. 603-620

Κεφάλαιον ΚΒον

Ἡ ἔκρηξις τοῦ Ἑλληνο-τουρκικοῦ ἢ Βαλκανικοῦ πολέμου
σελ. 621-650

Κεφάλαιον ΚΓον

Αἱ διχοστασίαι τῶν Δήμων· Ζήτημα τοπικὸν τῆς Πρωτευούσης
σελ. 650-676

Κεφάλαιον ΚΔον

Ἡ κατάληψις τῆς Ἰκαρίας ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Στόλου
σελ. 676-717.

Σημείωσις

Χάριν τῆς τυχὸν περιεργείας τῶν ἀναγνωστῶν τῆς παρούσης ἱστορίας, προστίθημι τὰ ἑξῆς ὀλίγα, τὰ ἀφορῶντα τὴν περαιτέρω τύχην τῶν προσώπων συνδεθέντων τοῦ [illegible] μνημείου. Ἐκ τούτων ὁ μὲν Ἰωάννης Λ. Μαλαχίας, γενόμενος ἰατρὸς καὶ Βουλευτής καὶ συντελέσας καὶ εἰς τὴν ἵδρυσιν Γυμνασίου ἐν Ἁγίῳ Κηρύκῳ; ὁ δὲ οἰ ~~[illegible]~~ [illegible] συνεχίζει τὸ φιλάνθρωπον αὐτοῦ ἔργον, ὡς ἰατρός, καὶ τὸ κοινοτικὸν ὡς πρόεδρος τῆς Κοινότητος Ἁγίου Κηρύκου καὶ τῶν πέριξ συναφῶν χωρίων. Ὡς τοιοῦτος ἔχει ἐν τῇ [illegible] [illegible] καὶ τὸ [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] προσφέρει τὰ [illegible], [illegible] τὸν Ἄραν [illegible] μετὰ τὰ [illegible] [illegible] καὶ τὴν [illegible] θερμοῦ [illegible], [illegible] χρησιμεύουσα καὶ ὡς θέρετρον.

Ὁ δὲ Αἰδεσιμώτατος Κωνσταντῖνος [illegible] διαμένει ἐφημερεύων ἐν Ἁγίῳ Κηρύκῳ καὶ ὡς Ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος τῆς Μητροπόλεως Σάμου καὶ Ἰκαρίας παρὰ τοῦ ὁποίου καὶ ἐτιμήθη διὰ τοῦ ἀξιώματος τοῦ Οἰκονόμου.

ὁ Ἴων Δραγούμης, πλὴν ἄλλων συνέγραψε καὶ τὰ ἑξῆς "Μαρτύρων καὶ Ἡρώων αἷμα" "Ὅσοι ζωντανοί" καὶ "Ἑλληνικὸς Πολιτισμός" πολλὰ δὲ ἄλλα ἀνέκδοτα.

ὁ δὲ ἀείμνηστος Ἴων Σ. Δραγούμης ὁ ἐθνικὸς συνεχιστὴς τοῦ Μακεδονικοῦ κινήματος, ὁ ἰδεολόγος ὁρμητικὸς καὶ γενναιόφρων διέγραψε τὰ [illegible] [illegible] αὐτοῦ ~~[illegible]~~ τῷ ἔθνει, ἐκ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν διωρίσθη εἰς τὰς πρεσβείας ἐν Πετρουπόλει, Βιέννῃ καὶ Βερολίνῳ. Τῷ δὲ 1915 ἐξελέγη βουλευτὴς Φλωρίνης καὶ ἀπὸ τοῦ 1916 ἐξέδωκε τὸ ἑβδομαδιαῖον περιοδικὸν "Πολιτικὴ Ἐπιθεώρησις" κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον (1914–18) ὅτε ἐπὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι διχογνωμίας ἐξωρίσθη μετ' ἄλλων πολιτικῶν ἀνδρῶν εἰς Κορσικήν, ὅπόθεν τῷ 1919 μετηνέχθη εἰς Σκόπελον. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐξορίᾳ διαμένων ἀπέστειλεν ὑπομνήματα πρὸς τὴν συνδιάσκεψιν τῆς εἰρήνης ~~περὶ τῶν δικαιωμάτων~~ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ~~ἐν αὐτῇ~~

Περὶ τὰ τέλη τοῦ 1919 ἀφεθεὶς ἐλεύθερος ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας. ~~Ἀλλὰ~~ τὴν 31 Ἰουλίου 1920, ἐπὶ τῇ ἀποτυχούσῃ ἐν Παρισίοις δολοφονικῇ ἀποπείρᾳ κατὰ τοῦ Βενιζέλου, συλληφθεὶς ὑπὸ τῶν ὀργάνων τοῦ Σώματος Ἀσφαλείας, ἐν τῇ ὁδῷ Κηφισσίας, ἐνῷ ὡδηγεῖτο εἰς τὴν φυλακήν ἐδολοφονήθη ὑπ' αὐτῶν καθ' ὁδόν. Ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ ἀνηγέρθη πρὸς τιμὴν [illegible] αὐτοῦ ἀναμνηστικὴ στήλη. Ἀλλὰ τοιαύτη δὲ ἀνηγέρθη εἰς τὰς καρδίας πάντων τῶν Ἑλλήνων ὅτι

[illegible] μεγαλόψυχος [illegible] τὸν βίον αὐτοῦ. Πάντες δὲ θὰ ὁμολογήσουσιν ὅτι ἀνὴρ τοιαύτης φιλοπατρίας καὶ θάρρους, ἥκιστα ἦτο ἄξιος τοιούτου θανάτου, καὶ ὅτι ἡ ἀτιμωρησία κηλὶς μὲ ἐκ τῶν φονέων [illegible] [illegible], θὰ ἦτο καὶ ἡ [illegible] [illegible] ἀνέχεται εἰς τὰ [illegible] τῆς πολιτικῆς ἀγῶνα, καὶ [illegible] οἱ χρόνοι τὸ ἔθνος ἡμῶν ὑπὸ δεινὰς περιστάσεις [illegible]

Ὕστερος δ' ὑπῆρξεν [illegible]. Ἐν τῷ [illegible] τῆς [illegible] μέχρις Αὐγούστου 1915 κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο [illegible] εἰς [illegible] περὶ τὴν [illegible] [illegible]. Πολλὰ δὲ [illegible] ψυχικῶς ἔσωθέν τε καὶ ἔξωθεν. Ἀλλὰ [illegible] [illegible] τῆς [illegible].

Τῷ 1913, μετὰ [illegible] πρὸς τὰ τέλη [illegible] τῶν [illegible] [illegible] [illegible], περὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου, ἐν Θεσσαλονίκῃ 1ον τῆς Λέσβου, 2ον τῆς Χίου, 3ον τῆς Σάμου καὶ 4ον τῆς [illegible] τῆς Δωδεκανήσου, ἐν ᾗ [illegible] καὶ Ρόδος.

ὁ ἐν Ρεθύμνῃ ἐν Κρήτῃ [illegible] τοῦ ἀδελφοῦ μου [illegible] Λουκᾶ [illegible], ὅς [illegible] καὶ μέχρι [illegible] τὴν ἀνάδειξιν αὐτοῦ ὡς βουλευτοῦ ἐν νεαρᾷ ἡλικίᾳἐν τῷ ὑπουργείῳ ἐκείνῳ, ἔγραφον περὶ τοῦ πρώτου διοικητικοῦ συστήματος τῶν Τούρκων, οἵτινες εἶχον καὶ ἰδιαιτέραν σχολὴν πρὸς δημιουργίαν διοικητικῶν ὑπαλλήλων — τὸ ἐν Κων/πόλει (Λύκειον Γαλατᾶ - Σαράι·). Περὶ τοῦ ἐν Κρήτῃ διοικητικοῦ συστήματος, καὶ ὁποῖον ἔδει νὰ ἦτο τὸ ἑλληνικόν. Ἐπέμενα δὲ περὶ τοῦ ποιοῦ τῶν ὑπαλλήλων οἵτινες ὤφειλον πρὸ πάντων νὰ ἦσαν τίμιοι, καὶ ὡς τοιοῦτοι νὰ ἦσαν καὶ μόνιμοι καὶ νὰ προάγωνται ἱεραρχικῶς εἰς νομάρχας ἢ τμηματάρχας, διότι οὕτω θὰ ὑπηρετοῦν ἐντίμως τὸ κράτος, καὶ οὐχὶ τὸ ἑκάστοτε κρατοῦν κόμμα.

Ὡς πρὸς τὴν καθόλου διοικητικὴν ὑπηρεσίαν ἐν Ἠπείρῳ, τὰ ὁποῖα ἔβλεπον μακροσκοπικῶς, ὡς ἐκ τῆς προσωρινῆς ὑπηρεσίας, πρὶν ἢ ἀπολυθῶμεν, ἐδιώκομεν ὑποδείξεις περὶ αὐτῶν, οὕτως ὥστε νὰ ἀποφανθῇ ὁ Γενικὸς Διοικητὴς τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου Χαράλαμπος Βοσίνης — βουλευτὴς ἐξ Ἀρκαδίας — διὰ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ ταχύτητα τῆς ὑπηρεσίας. Ἀμφότεροι δὲ ἐπεκροτήσαμεν τὸ κείμενον

τὸ κείμενον, ἀλλ' ὅπως ἔμεινεν ἀχρησιμοποίητον ὡς ἐκ τῆς ἀλλαγῆς, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἄλλος τις, ὅστις ἔλαχε τὴν θέσιν (tulit alter honores) ἐσφετερίσθη τὴν δόξαν παρασημοφορηθεὶς καὶ ἀναγνωρισθεὶς ἄξιος, ἐπὶ ἐκείνου προαγωγῆς.

Τοῦτο καλύπτουσα ὑπεκρύπτετο ὁ διάδοχος τοῦ Χ. Βοσίνη, ὡς Γενικὸς Διοικητὴς τῶν νήσων — Μίνως Πετροχείλος — Κρής — ὁ ἄλλοτε εἰσαγγελεὺς τῆς Κρητικῆς Πολιτείας, ὅστις θεωρῶν τὰς ἀποδόσεις δικαιοσύνην, ἐνεποίησε πρὸς ἐμὲ τὴν 12. 7βρίου 1914 τὴν περὶ προαγωγῆς μου ἀπόφασιν ἀπὸ 25 Αὐγούστου 1914.

Ἀλλὰ μέχρι τοῦ τέλους ἐκείνου ἐπεσκέφθημεν ἀνεγνωρισμένοι, καθ' ἣν ἀπεσπάσθην ἐκ τῆς Γενικῆς Διοικήσεως τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, προσωρινῶς εἰς τὴν Σάμον, ἧς νομάρχης ἐτύγχανεν ὁ Α. Ἀθανασιάδης.

Κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1915 κατεχωρήθη ὑπὸ τὸ νόμου διὰ νόμου τῆς ὑποδουλώσεως, καταρ-γήθη καὶ ἡ ἐλευθερία. [illegible] δὲ [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], ὅπως μοὶ [illegible] παρὰ τῷ Γενικῷ [illegible] [illegible] ἐν Χίω. Ἀλλ' [illegible] εἰς προσφορὰς τῶν οἰκείων μου κατέφυγον εἰς Κύπρον, ἐγκατασταθεὶς ἐν τῇ πρωτευούσῃ Λευκωσίᾳ, ὅπου καὶ διαμένω μέχρι σήμερον.

Καὶ οὕτω μοὶ παρεσχέθη ἡ εὐκαιρία ὅπως [illegible] ἐκεῖ, [illegible] τὸ καθῆκον μου καὶ πρὸς τὴν γενέτειράν μου [illegible]

Κατὰ τὴν κάθοδόν μου εἰς Κύπρον, οἱ ἐν Ἀθήναις Κύπριοι φοιτηταὶ ἀπέστειλαν ἐπιστολὴν πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν, διὰ τῆς ὁποίας ἐδήλουν ὅτι ἡ εἰς [illegible] ἀποστολή μου, ὑπῆρξε μία [illegible], διὰ τὴν νῆσον ὅλην καὶ τιμητικὴ διὰ τὸ Ὑπουργεῖον —

"Σαμιακά"
ἤτοι τά κινήματα τῆς Σάμου, καί.
ἡ ἀπελευθέρωσις αὐτῆς
κατά τό 1912

"πρός τιμητικήν ἀνάμνησιν
τῶν ἀδελφῶν Σαμίων".

Καί τά γεγονότα ταῦτα, τά εἰς τήν ἀπελευθέρωσιν τῆς Σάμου ἀναφερόμενα, καί τῶν ὁποίων αὐτόπτης ὑπῆρξα καί ἤδη ὡς συνεργός ἐγενόμην, ἐδημοσίευσα ἐπίσης ἐν ἡμερολογίῳ. Σήμερον δέ μετά τοῦ "Κυπριακοῦ" φέρω εἰς φῶς πρός τιμήν καί μνήμην τῶν ὑπέρ ἀπελευθερώσεως αὐτῶν ἀγωνισαμένων γενναίων ἀδελφῶν Σαμίων. Ὅθεν ἀφοῦ τοῖς Σαμίοις ἐκδηλοῦται καί ἡ ἐθνική ἡμῶν εὐγνωμοσύνη.

Κωνσταντῖνος Ἰ. Μυριανθόπουλος
Κύπριος.

Χάριν τῶν ξένων ἀναγνωστῶν ἐφρόντισα καί περίληψιν τῆς Ἱστορίας τῆς Σάμου. Πᾶς δέ φιλομαθής καί φιλίστωρ, δύναται νά μελετήσῃ καί τά "Σαμιακά" ἤτοι Ἱστορίαν τῆς Σάμου πολύτομον 1881–87 ὑπό Ἐπαμεινώνδου Σταματιάδου. καί "Ἱστορίαν τῆς Σάμου (σύντομον) 1912. ὑπό Ἰ. Βακιρτζῆ.

Ἡ Σάμος

Ἡ ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ Αἰγαίου γραφικὴ νῆσος Σ. ἐγγύτατα πρὸς Α, ἔχει τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἀφ' ἧς χωρίζεται διὰ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μυκάλης, πρὸς Δ δὲ τὴν Ἰκαρίαν ἐξαπλοῦται περὶ τὰ ξένα ναυτικὰ μέρη. ἔχει μῆκος, ἀπὸ Α πρὸς Δ, 26 μιλίων, καὶ πλάτος 11. ἔκτασιν δὲ περὶ τὰ 480 τετρ. χιλ. Εἶναι νῆσος μᾶλλον ὀρεινή. ὑψίστον ὄρος ὁ σημερινὸς Κερκετεύς (Δ). 1650 μέτρα. κλίμα εὔκρατον καὶ ὑγιεινόν. οἱ κάτοικοι μακροβιώτατοι — Ἔδαφος εὔφορον. κύρια προϊόντα: ἔλαιον, καὶ οἶνος: Ἀνθοσμίας κ. Μοσχᾶτο. Βιομηχανία: Βυρσοδεψεῖα καὶ καπνοργοστάσια. Κάτοικοι περὶ τὰς 60,000 χιλ.

Ἡ λέξις Σάμος πιθανῶς φοινικική ~~[illegible]~~ κατὰ [illegible] σημαίνει „ὑψηλή" ἐν ταῖς σημιτικαῖς γλώσσαις, σημαίνει τι τὸ ὄρος ἐξέχον καὶ ὑψηλὸν ἀναδεῖξαν. Οἱ Ἄραβες καλοῦσι Σάμ τὴν πρωτεύουσαν τῆς Συρίας Δαμασκόν, ὡς ἐξέχουσαν ἐν τῇ φύσει δίκην παραδείσου, διὰ τῶν ὑδάτων τοῦ Χρυσορρόα ποταμοῦ καὶ τῶν ἀπείρων αὐτῆς εὐωδῶν κήπων. Νοοῦσι δὲ καὶ τὴν ἐν τῷ προσώπῳ ἐλιάν, ὡς ἀποτελοῦσαν κόσμημα εἰς τὴν φέρουσαν ταύτην. (πρβ. τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ Σύρους, Σιαμ-[illegible] συνεκδοχικῶς καλουμένους, ὅλοι [illegible], καὶ Σαμ-ελ-Νεσίμ (= [illegible]) παρὰ τοῖς [illegible] ἐν Αἰγύπτῳ (ἐξ [illegible] περὶ Φοινίκων)

Ἡ Σάμος κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐκαλεῖτο καὶ Ἀνθεμοῦς, καὶ Δρυοῦσα, Κυπαρισσία, Μελάμφυλλος, Παρθενία καὶ Φυλλάς. Εἶχε δὲ σπουδαίαν ἱστορίαν, καὶ ἀνέδειξε πολιτισμόν. Λατρεία τῆς Ἥρας – Ἡραῖον τεῖχος, Ἀμφίστομον ὄρυγμα (Ἡρόδ. Γ΄. 60)

ὑπῆρξεν ἡ πατρὶς τοῦ τυράννου Πολυκράτους (550 π. Χ. / Ἡρ. Γ΄. 39-50 ϛ΄ 139-150. ϛ΄ Ε΄ 22, 26, Θ. 90-99). καὶ τοῦ φιλοσόφου Πυθαγόρου.

ὑπετάγη εἰς τοὺς Πέρσας, καὶ εἶτα εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ὡς ἐλέγετο καὶ σύμμαχος.

Ἐπὶ τῶν χρόνων ὑπὸ τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον καὶ τοὺς διαδόχους αὐτοῦ, ἔπειτα εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν ἀπετέλεσεν ἴδιον Θέμα, καὶ διοίκησιν.

Ἀπὸ τοῦ Ζ΄ αἰῶνος μ. Χ. ὑπέστη τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Ἀράβων. Τὸν ΙΑ΄ προσέβαλον ταύτην οἱ Τοῦρκοι.

Κατὰ τὸν ΙΔ΄ ὑπήχθη ὑπὸ τοὺς ἐν Χίῳ φράγκους Ἰουστινιάνας, ὁπότε πολλοὶ τῶν κατοίκων μετανάστευσαν ἐκ τῆς νήσου.

Τῷ 1550 συνεκροτήθη ἐν Σάμῳ, νέος πανελλήνιος συνοικισμὸς τῇ προτροπῇ τοῦ τούρκου ναυάρχου Κιλίτζ-Ἀλῆ Ἀγᾶ. Οἱ κάτοικοι εἶχον σχετικὴν ἐλευθερίαν, διοικούμενοι ὑπὸ Τούρκου Ἀγᾶ ἢ Βοεβόδα. Οὕτως εἶχον τὰ κατ' αὐτὴν μέχρι τοῦ 1821.

Οἱ τοῦρκοι ἐκάλουν τὴν Σάμον "Σουσάμ Ἀτασί" καὶ ἀναγραμματισμόν – ὡς τὴν Ἀρμενόν "Σαμιγόν".

Ἡ Σάμος κατὰ τὸν Ἐθνικὸν Ἀγῶνα τοῦ 1821.

Πρὶν ἢ ἀναλείψῃ τὸ ἅγιον ἐκεῖνο ἔτος, ἡ Φιλικὴ Ἑταιρεία, τὴν πανελλήνιον ἐξέγερσιν προπαρασκευάζουσα, εἶχεν ἀποστείλῃ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1818 εἰς τὰς νήσους, ἀνώτερον ἑταῖρον, ὅστις ἐμύησε τὸν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, Πάτμῳ, διαμένοντα Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας Θεόφιλον τὸν Γ΄ (1805-1825). Ἀπέστειλε δὲ καὶ εἰς τὴν Σάμον, τὸν Ἀριστείδην Παπᾶν, ὅστις ἐμύησε τὸν Μητροπολίτην αὐτῆς Κύριλλον, καὶ τινὰς τῶν προκρίτων.

Μετὰ δὲ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐπαναστάσεως, οἱ γενναῖοι Σάμιοι ἐπανεστάτησαν προεξάρχοντος τοῦ Κωνσταντίνου Λαχανᾶ. Παρακινήσαντες δὲ τὸν Ἀγᾶν τῆς νήσου καὶ λοιποὺς τούρκους ὑπαλλήλους, ἐπεβίβασαν ἐπὶ πλοίων καὶ ἀπέπεμψαν εὐσχήμως ἐκ τῆς νήσου, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι διέτρεχε κίνδυνον ἡ ζωὴ αὐτῶν.

ἡ ἐπανάστασις ἐκηρύχθη καθ' ἅπασαν τὴν Σάμον, + ἀναγνωρισθέντος ὡς ἀρχηγοῦ τοῦ Γεωργίου Λογοθέτου, τοῦ ὑπὸ τῶν φιλικῶν μετονομασθέντος Λυκούργου — εἶτα τοῦτον ὁ Δ. Ὑψηλάντης ἀνέθετο ἐπισήμως τὴν ἀρχιστρατηγίαν τῆς Σάμου. Ὁ Λυκοῦργος ἀναλαβὼν τὴν ἀρχηγίαν, συνέστησε καὶ τέσσαρας χιλιαρχίας εἰς τὰ τέσσαρα τμήματα τῆς νήσου ὑπὸ χιλιάρχους, τοὺς ὁπλαρχηγοὺς Κωνσταντῖνον Λαχανᾶν ἐκ Βαθέος, Κωνσταντῖνον Κονταξῆν ἐκ Πύργου, Μανώλην Μελαχροινὸν ἐκ Καρλοβασίου, καὶ Σταμάτιον Γεωργιάδην ἐκ Μαραθοκάμπου.

Συγχρόνως δὲ ἐγένετο καὶ ἡ διοίκησις ὑπὸ Γενικὸν Διοικητὴν μετὰ λοιπῶν παρ' αὐτῷ Συμβούλων τῶν "Πολιτικοῦ Κριτηρίου" ἢ τάξας καὶ "Ἐφόρους" ἤτοι τῶν κωμοπόλεων καὶ χωρίων.

Πᾶσαι αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου ἐχρησιμοποίησαν πολυτρόπως εἰς τὸν ἀγῶνα. Ἰδιαιτέρως αἱ ἡρωϊκαὶ νησίδες Κάσος καὶ Ψαρά, αἵτινες διὰ τοῦ στόλου αὐτῶν καὶ τῶν γενναίων ναυάρχων, ἐνέβαλον τὸν τρόμον εἰς τὸν τουρκοαιγυπτιακὸν στόλον.

Τὸ ἐπαναστατικὸν κίνημα τῆς Σάμου ἐξώργισε τοὺς Τούρκους, οἵτινες ἐφόνευσαν τοὺς Ἕλληνας τῶν παραλίων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Τουρκικὸς δὲ στρατὸς καὶ στόλος ὑπὸ τὸν Καρα-Ἀλῆ, διετάχθη νὰ προσβάλῃ τὴν Σάμον. Πρὸς τοῦτο καὶ στίφη ἀτάκτων τουρκικῶν προσῆλθον εἰς τὴν Νέαν Ἔφεσον (Κουσάντασι), ἵνα διαπεραιωθῶσιν εἰς τὴν Σάμον πρὸς σφαγήν, λεηλασίαν, καὶ αἰχμαλωσίαν.

Καὶ ταῦτα δὲ ἐποίουν συμφώνως ἄλλως τε καὶ τῇ διαταγῇ τοῦ Σουλτάνου Μαχμοὺτ τοῦ Β΄, ὅστις ἐπέτρεψε παντὶ Μουσουλμάνῳ, τὸν φόνον ὅλων τῶν ἀπίστων, πλὴν τῶν ἀρρένων παιδίων τῶν ἀγόντων ἡλικίαν κάτω τῶν ὀκτὼ ἐτῶν, ἅτινα δὲ ἐξισλαμίζοντο, καὶ τῶν γυναικῶν, αἵτινες δὲ ἐπωλοῦντο πρὸς ὄφελος τῶν νικητῶν.

Ὁ τουρκικὸς στόλος ἐπιχειρήσας ἀποβίβασιν ἐν Σάμῳ, ἀπεκρούσθη ὑπὸ τῶν γενναίων αὐτῆς ὑπερασπιστῶν.

οὕτω κατὰ τὴν 12 Ἰουλίου 1821 ἀποβιβασθέντων τῶν ἐχθρικῶν στρατευμάτων εἰς τὸ ΝΑ ἄκρον τοῦ Τηγανίου (ἀρχ. Ἡραίου.) οἱ γενναῖοι Σάμιοι, ἐν ἐλλείψει πυρομαχικῶν, ὁρμήσαντες ξιφήρεις, ἐξωλόθρευσαν αὐτούς. Ἔκτοτε δὲ τὸ ἄκρον ἐκεῖνο ἐκλήθη «Κάβο-φονιάς».

Τῷ 1822, ἱκανοὶ Σάμιοι μετέβησαν εἰς Χίον, ἥτις ὑπέστη τὴν φρικώδη καταστροφήν. Ἐκ τούτου φόβος ὑπῆρχεν ὅτι ὁ τουρκικὸς στόλος θὰ ἐπιπέσῃ καὶ πάλιν κατὰ τῆς Σάμου. Ἀλλ' ἡ ἀνατίναξις τῆς τουρκικῆς ναυαρχίδος ἐν τῷ λιμένι τῆς Χίου, ὑπὸ τοῦ ἀθανάτου Κανάρη, ἐματαίωσε προσωρινῶς τὴν τουρκικὴν ἐπιδρομήν.

Ἀρχομένου τοῦ θέρους 1824 νέος τουρκικὸς στόλος ὑπὸ τὸν Χοσρέφ, ἤμελλε νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῆς Σάμου.

Διὸ καὶ οἱ Σάμιοι προπαρασκευασθέντες πρὸς ἄμυναν, ἐπεκαλέσθησαν δι' ἀπεσταλμένων καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου. Ἐκ τούτου συνεκροτήθη συμβούλιον ἐν Ὕδρᾳ, ἐκ τῶν προκρίτων τῶν τριῶν ναυτικῶν νήσων, Σπετσῶν, Ψαρῶν καὶ Ὕδρας, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Λαζάρου Κουντουριώτου. Ἀνάγκη, εἶπεν ὁ Κουντουριώτης, νὰ ἐμβῶμεν πάντες εἰς τὰ ξύλινα τείχη· αὐτὰ ἐπὶ Θεμιστοκλέους, αὐτὰ καὶ σήμερον εἶναι ἡ σωτηρία τῆς Ἑλλάδος". Κατὰ ταῦτα ἀπεφασίσθη ὅπως ὁ στόλος καὶ τῶν τριῶν νήσων εἰς δύο μοίρας, σπεύσῃ πρὸς σωτηρίαν τῆς Σάμου. Καὶ ἡ μὲν ὑπὸ τὸν ὑποναύαρχον Γεώργιον Σαχτούρην, κατὰ τοῦ Τοπάλ, θὰ προλάβῃ πᾶσαν ἀπόβασιν εἰς τὴν νῆσον, ἡ δὲ ὑπὸ τὸν Μιαούλην κατὰ τοῦ Ἰμπραΐμ, θὰ προλάβῃ τὴν ἕνωσιν τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στόλου μετά τοῦ Τουρκικοῦ.

Τήν 5 Αὐγούστου 1824, ὁ Τουρκικός στόλος ὑπό τόν Χοσρέφ, ἐπιτεθείς κατά τῆς Σάμου, κατεναυμαχήθη ὑπό τοῦ Ἑλληνικοῦ, καί ἰδίᾳ ὑπό τῶν πυρπολικῶν, ἐξ ὧν διεκρίθη τό τοῦ Κανάρη. Τήν ἐπιοῦσαν 6 Αὐγούστου, ἑορτήν τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος, οἱ Ἕλληνες ναύαρχοι ἀπεβιβάσθησαν εἰς τήν Σάμον τυχόντες εγκαρδιωτάτης ὑποδοχῆς ὑπό τοῦ λαοῦ προεξάρχοντος τοῦ Λυκούργου. Ἐψάλη δοξολογία χοροστατοῦντος τοῦ Μητροπολίτου Κυρίλλου. Ὁ Λυκοῦργος ἐπ' ἀναμνήσει τῆς σωτηρίας τῆς νήσου ἀνήγειρε ναόν· ἄνωθεν δέ τῆς εἰσόδου αὐτοῦ ἀνέγραψε τά ἑξῆς "Χριστός Σάμον ἔσωσε. ΣΤ΄ Αὐγούστου ΑΩΚΔ" Ἡ αὐτή ἐπιγραφή ἐχαράχθη καί ἐπί τῆς μεγάλης σφραγῖδος τῆς νήσου.

Ἡ ἕκτη Αὐγούστου, συμπίπτουσα καί κατά τήν ἑορτήν τῆς Μεταμορφώσεως, τιμᾶται ἔκτοτε καί μέχρι σήμερον ἐξαιρετικῶς, ὡς ἐθνική ἑορτή τῆς σωτηρίας τῆς Σάμου.

Μετά τινα χρόνον, ὁ Τουρκοαιγυπτιακός στόλος, ἑνωθείς ἐν Κῷ μεταξύ περί τήν Ἁλικαρνασσόν, ἐπετέθη καί πάλιν ὑπό τόν Χοσρέφ. Ἀλλ' ὁ Ἑλληνικός στόλος ὑπό τόν Μιαούλην, ὡς ἀρχιναύαρχον, κατεναυμάχησε τοῦτον.

Τό θέρος τοῦ 1826 ὁ Χοσρέφ, ἐπιδιώκων πάντοτε, ἐπετέθη καί πάλιν κατά τῆς Σάμου. Πρός ἄμυναν καί σωτηρίαν αὐτῆς, ἔσπευσεν ὁλόκληρος ὁ Ἑλληνικός στόλος ὑπό τόν Κολανδρούτσον, τόν Σαχτούρην, καί τόν Κανάρην, ὅστις καί ἐπληγώθη κατά τήν ναυμαχίαν τῆς 11ης Ιουλίου εἰς τά ΒΑ τῆς Σάμου.

Τήν 15ην Αὐγούστου ὁ Τουρκικός στόλος ἀπεχώρησε.

ἔδαι οὕτω μὲν ἐσώθη ἡ Σάμος. Ἐπειδὴ δέον νὰ ἐξαρθῇ ἀφ᾽ ἑνὸς μὲν ἡ ἀπραξία τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, ἥτις ἐν τῇ φιλοστόργῳ αὐτῆς μερίμνῃ ἐπέμψε στρατιωτικὰ πρὸς διάσωσιν τῆς κινδυνευούσης νήσου. ἀποστείλασα πρὸς τοῦτο ἐξοπλισμένον τὸν στόλον, ὅστις καίτοι νικητὴς καὶ τροπαιοῦχος, πολλὰς ὑπέστη βλάβας, ταλαιπωρηθέντων καὶ τῶν πληρωμάτων, καὶ τῶν σκαφῶν αὐτῶν, ἕνεκα πολλῶν διαρρήξεων. Ἀφ᾽ ἑτέρου δὲ ἡ αὐτοσυντήρησις τῶν Σαμίων, οἵτινες ὑποβαλόντες πολλοὺς εἰς πολλὰ δεινὰ δεινὰ ἐχορήγησαν εἰς τὸν ἑλληνικὸν στόλον πολλὰ τρόφιμα, ἀλλὰ καὶ χρήματα εἰς ἑκατοντάδας χιλιάδων ἀνερχόμενα.

Τὸ πρῶτον ἀπέστειλαν εἰς Ὕδραν 200,000 χιλ. γρόσια ἤτοι 160,000 χιλ. σχεδὸν δραχμῶν, ὕστερον δὲ τὸ ποσὸν 250,000 χιλ. γροσίων+

+ Ἴδε περὶ τούτου ἡ Jurien de la Gravière «Ἱστορία τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας τῶν Ἑλλήνων ἀγῶνος, κεφάλαιον τοῦ ναυτικοῦ» σελ. 219-225 — μετάφρασις Κ.Ν. Ῥάδου Ἀθῆναι 1894—

Διοίκησις τῆς Σάμου
κατὰ τὸν ἀγῶνα τοῦ 1821.

Ἕνεκα ἀνωμαλιῶν τινῶν ἐν τῇ νήσῳ, ἡ ἐν Ἑλλάδι κυβέρνησις ἀπέστειλεν εἰς τὴν Σάμον ὡς διοικητὴν τῷ 1822 τὸν Κυδωνιάτην Μώραλην. Ἀλλὰ τούτου ἐξαναγκασθέντος ταχέως νὰ ἀποχωρήσῃ ἐκ τῆς νήσου, ἡ ἐν Ἄστρει Β´ τῶν Ἑλλήνων ἐθνικὴ συνέλευσις (1823) ἐξέλεξεν ὡς ἔπαρχον τῆς Σάμου τὸν Χατζηανδρέαν Ἀθηναῖον· τούτου δὲ ἀσθενοῦντος, ἐστάλη ὡς ἐπίτροπος ὁ Κανάρης, ὅστις ἐπίσης ἀσθενήσας κατὰ τὸν πλοῦν, δὲν κατώρθωσε ν᾽ ἀποβιβασθῇ, καίτοι προσωρμίσθη εἰς τὸν λιμένα Βαθέος τὴν 18 Ἰουλίου 1823.

Κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος Καποδιστρίου γενομένην διοικητικὴν διαίρεσιν ~~τῆς~~ Ἑλλάδος, ἡ Σάμος ἀπετέλεσε τὴν πρωτεύουσαν τῶν Ἀνατολικῶν Σποράδων μετὰ τῶν ἄλλων νήσων Ἰκαρίας, Πάτμου Λέρου καὶ Καλύμνου. ὁ Καποδίστριας διώρισεν ὡς ἔκτακτον ἐπίτροπον αὐτοῦ τὸν ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργὸν τότε Κωλέττην, τὸν ὕστερον πρωθυπουργὸν τῆς Ἑλλάδος.

ὁ Κωλέττης ἀφίκετο εἰς Σάμον τὴν 20 Ἀπριλίου 1828. ἡ διοίκησις αὐτοῦ ὑπῆρξεν ὅλως πατρική — [illegible] τῆς τότε ἀπογραφῆς τῶν κατοίκων, ἡ Σάμος εἶχε 27.428.

Τῷ 1829 – Φεβρ. 12. ὁ Κωλέττης μετὰ πολλῶν προκρίτων καὶ ὁπλαρχηγῶν τῆς Σάμου, ὧν προεξῆρχε Λυκοῦργος ὁ Λογοθέτης, ἀπῆλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅπου τῇ ὑποδείξει τοῦ Κωλέττη ἐξελέγη ὡς προσωρινὸς διοικητὴς Σάμου ὁ Δημήτριος Χριστίδης, ὅστις μετέβη εἰς τὴν νῆσον τὴν 15 Αὐγούστου 1829.

Τὴν 11ην Ἰουλίου 1829 συνεκροτήθη ἐν Ἄργει ἡ Δη ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις,

ἐν ᾗ ἀνεκοινώθησαν τὰ μέχρι τότε ἐκτελεσθέντα διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος. Διὰ τοῦ πρωτοκόλλου τῶν τριῶν ~~ἐνεργετικῶν~~ προστατίδων Δυνάμεων Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ρωσσίας εἶχον καθορισθῆ τὰ πρὸς Βορρᾶν ὅρια, μετὰ τῆς προσθήκης ὅτι ἡ Εὔβοια καὶ αἱ Κυκλάδες θὰ ἀποτελέσουν μέρος τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους. Περὶ δὲ τῶν ἄλλων νήσων ἰδίᾳ Σάμου, οὐδεμία μνεία ἐγένετο. Τὸ τοιοῦτον ὡς ἦν ἑπόμενον, συνετάραξε λίαν ἐν τῇ ἐθνικῇ Συνελεύσει συνεδριάζοντας Σαμίους πληρεξουσίους, οἵτινες ~~συνέταξαν~~ ὑπέβαλον ὑπόμνημα πρὸς τὴν Συνέλευσιν δι' οὗ ἀναπτύσσοντες τὰ δίκαια αὐτῶν, ὑπεμίμνησκον τοὺς μακροὺς ἀγῶνας, καὶ ἐδήλουν ὅτι οὐδέποτε θὰ ἀνεχθῶσιν ἵνα ἴδωσιν ἐκ νέου ὑποδουλωμένην τὴν πατρίδα των, καὶ πρὸ οὐδεμιᾶς βίας θὰ ὑποχωρήσωσι. Τέλος δὲ παρακαλοῦν ὅπως διὰ τοῦ κυβερνήτου ἐνεργηθῶσι τὰ δέοντα διὰ τὴν τύχην τῆς Σάμου.

Ἐν τῷ μεταξύ, κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1829 ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Σάμον ὁ Κυζάλτης ὁ διωρισμένος διοικητής, ἕως οὗ τέλος τὴν 26 Ἰουλίου 1830 [illegible] ἐγκατέλειψε τὴν νῆσον μετὰ τῶν περὶ αὐτόν, ἀφοῦ πρότερον ἐξέδωκε [illegible] προκήρυξιν πρὸς τὸν Σαμιακὸν λαόν.

Σὺν τῇ ἀποχωρήσει τοῦ Κυζάλτη ἔληξε καὶ ἡ ἐπὶ τῶν Ἀνατολικῶν Σποράδων ἑλληνικὴ διοίκησις. —

Διὰ τοῦ ἐν Λονδίνῳ πρωτοκόλλου τοῦ 1830 (22/3 Φεβρουαρίου) ἡ Σάμος καὶ ἄλλαι τινὲς νῆσοι ὑπεστράφησαν εἰς τὴν Τουρκίαν, ὡς ἀντάλλαγμα τῆς Εὐβοίας, δοθείσης εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Μάτην ἡ Ἑλληνικὴ Γερουσία διὰ τοῦ κυβερνήτου ὑπέβαλε πρὸς τὰς Δυνάμεις μακρὸν ὑπόμνημα διὰ τὰς ἀποσπωμένας ἀπὸ τοῦ νεοσυστάτου

Ἑλληνικοῦ κράτους, ἑλληνικωτάτας χώρας καὶ διὰ τὰς νήσους κυρίως Σάμον καὶ τὰς πολυπαθεῖς Ψαρὰ καὶ Κάσον.

Μάτην δὲ καὶ ὁ φιλόπατρις Λυκοῦργος ὁ Λογοθέτης, ὢν ἔκτακτος ἐπίτροπος τοῦ κυβερνήτου ἐν Λακωνίᾳ, ἐγκαταλείψας τὸ ὑπούργημα αὐτοῦ ἐπέστρεψεν εἰς Σάμον ὅπως συνεργασθῇ μετὰ τῶν συμπατριωτῶν αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς πατρίδος αὐτῶν.

Ἀλλ' οὐδὲν ἴσχυσε πρὸς μεταστροφὴν τῆς γνώμης τῶν Δυνάμεων. Ἐκ τούτου ἐνθαρρυνθεῖσα καὶ ἡ Τουρκία ἐξέδωκε τὴν 10 Δεκεμβρίου 1832 Αὐτοκρατορικὸν Διάταγμα δι' οὗ ἀνεγνώρισε τὴν Σάμον ἡγεμονίαν ὑποτελῆ ὑπὸ χριστιανὸν ἡγεμόνα διοριζόμενον ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου. — Ὡς πρῶτος αὐτῆς ἡγεμὼν διωρίσθη ὁ Στέφανος Βογορίδης — Ἀλλ' οἱ Σάμιοι ἐξηκολούθουν ἀνθιστάμενοι καὶ παρὰ τὰς συστάσεις τῶν Δυνάμεων.

ὅτε ἐπὶ ἐποχῇ τοῦ Θυνάρμων, ἡ Τουρκία ἀπέστειλε τῷ 1834, Ἀπριλίου 24, ἱκανὸν στόλον ὑπὸ τὸν Ναύαρχον Χασάν-Πασᾶν, ὅστις κατέλαβε τὴν Σάμον. Μετ' αὐτοῦ συνέπλευσε καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Μουσοῦρος, ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ ἡγεμόνος Στεφάνου Βογορίδου — ὁ Χασάν-Πασᾶς διένειμε προκηρύξεις δι' ὧν ἐκάλει τὸν Σαμιακὸν λαὸν εἰς ὑποταγήν. Ἀλλὰ πολλαὶ χιλιάδες τῶν Σαμίων, προετίμησαν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὸ πάτριον ἔδαφος καὶ νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν ἐλευθέραν μητέρα πατρίδα, τὴν Ἑλλάδα, ἐγκαταστάντες ἰδίᾳ εἰς Εὔβοιαν. Μεταξὺ τούτων καὶ οἱ πρωτοστατήσαντες εἰς τὸν Σαμιακὸν ἀγῶνα, ἤτοι ὁ Λυκοῦργος ὁ Λογοθέτης, ὁ Μητροπολίτης Κύριλλος, ὁ καπετάνιος Λαχανᾶς, ὁ καπετὰν Σταμούλης, ἄλλοι. Πάντες οὗτοι τυχόντες τιμῶν καὶ ἀξιωμάτων ἐν Ἑλλάδι, αὐτοῦ [illegible], καὶ τὰ ὀστᾶ ἀναπαυθέντα εἰς τὰ ἱστορικὰ χώματα, ὅπου ἐβλάστησε τὸ θαλερὸν δένδρον τῆς ἐλευθερίας.

καὶ συνεπόλευσεν αὐτῷ, τὴν τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ καταδίωξιν φυγόντι, εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα προσελήφθη ὡς Ἀρχιδιάκονος παρὰ Μακαρίου τοῦ Δέρκων. Αὐτοῦ δὲ ἀποβιώσαντος, προσεκολλήθη Ἀνθίμῳ τῷ Πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων, παρ' ᾧ διέμεινεν ἄχρις οὗ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Σάμου χηρευούσης, προεχειρίσθη αὐτὸς τῇ 28 Μαΐου 1815 εἰς Ἀρχιεπίσκοπον καὶ ὡς τοιοῦτος ἀφίκετο εἰς Σάμον τῇ ὀγδόῃ Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

Ὁ Κύριλλος ἦτο ἀνὴρ ἱεροπρεπὴς καὶ φιλόπατρις, ἀφοσιωμένος δὲ ὅλως ὑπηρετῶν τῷ Ἄρει μᾶλλον ἢ τῷ Χριστῷ. Μυηθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀριστείδου Παπᾶ εἰς τὰ μυστήρια τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, δραστηριώτατος συνεργάτης τῆς κατὰ τῶν τυράννων ἐξεγέρσεως τῶν Σαμίων, καὶ μετ' ἐνθουσιασμοῦ δυσπεριγράπτου συνέπραξεν ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἀγῶνος. Πρὸς τοῦτο ἐκδυθεὶς τὸ τοῦ κληρικοῦ τριβώνιον, ὑπεδύθη

Ἡ ἐπισκοπία τῆς Σάμου +

Ὁ χριστιανισμὸς εἰσήχθη εἰς τὴν Σάμον ἀπὸ τοῦ Α' μ. Χ. αἰῶνος, ὡς ἐκ τῆς γειτονείας τῆς Ἐφέσου καὶ τῆς Πάτμου, ὅπου ἐκήρυξεν ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης. — ὁ Μητροπολίτης αὐτῆς ἔχει τὴν φήμην "ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Κυκλάδων". Ἐκ τῶν Μητροπολιτῶν αὐτῆς ἀξιομνημόνευτος κατὰ τὸν ἀγῶνα τοῦ 1821 εἶναι ὁ Κύριλλος, περὶ οὗ ὁ Σταματιάδης γράφει τὰ ἑξῆς (Σαμιακὰ τομ. Δ' σελ 240-1 "Κύριλλος ὁ ἐκ [illegible] τῆς Θεσσαλίας, ὅστις γεννηθεὶς τῷ ἔτει 1850, καὶ μαθητὴς διατελέσας τοῦ κατὰ τὴν πρωτεύουσαν [illegible] [illegible] [illegible] Κασσιμᾶ, ἐχειροτονήθη διάκονος ὑπὸ Μακαρίου τοῦ Μητροπολίτου Ἰωαννίνων

+ ἰδὲ Σαμιακὰ ὑπὸ Σταματιάδου τομ. Δ. σελ. 169—396.

τοῦ ἀρχιερατικοῦ τὴν φουστανέλλαν καὶ ὡπλίσθη διὰ τοῦ μαχαιριοῦ τὴν σπάθην. ὅθεν καὶ ἄχρι [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] τῇ [illegible] [illegible] ἢ [illegible]. "Μία νέα [illegible] μετὰ [illegible] [illegible] [illegible] ἔχει ὁ Δεσπότης Λιάκους, ἔβαλε καὶ [illegible] ὅτε δὲ [illegible], ἐν ἔτει 1821, τοῦ ἐπαναστατικοῦ [illegible] ἐν Σάμῳ, οἱ τῆς νήσου προεστοὶ μετέβησαν πρὸς [illegible] ἀρχήν, συνοδευόμενοι ὑπ' αὐτοῦ καὶ ὁ Κύριλλος, πρὸς [illegible] ὁμοιάζων μᾶλλον ἢ πρὸς ἱεράρχην. Οἱ [illegible] [illegible] ὑπεδέχθησαν [illegible] αὐτόν [illegible] νὰ [illegible] ἐχθρῶν, φέρων [illegible] οὐχὶ δὲ ξίφος, ὅθεν καὶ [illegible] τὴν φουστανέλλαν, ἀνέλαβε [illegible] τοῦ ἱερέως [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] καὶ συνεργῶν [illegible] [illegible] [illegible] τοῦ χρόνου, τὰ [illegible] τοῦ [illegible] γενόμενα, [illegible] [illegible] αὐτῶν κέρδη, [illegible] καὶ.

Λιάκους = [illegible] [illegible]) τοιοῦτοι ἦσαν (Λικουργ.) οἱ [illegible] [illegible], [illegible] τὰ ΒΔ τοῦ [illegible] — [illegible] [illegible] καὶ [illegible] [illegible].

ἐπιστολὴ ποιμαντορικὴ τοῦ κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος ὀφείλομεν εἶχε·
(ἐν Ναυπλίου 14 Μαρτίου 1829).

Ἀποσπασθείσης [illegible] [illegible] τῆς Σάμου, κατὰ τὰς ἐθνικὰς [illegible], ὁ Κύριλλος, τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ [illegible] ἰδών, μετανάστευσε σὺν ἄλλοις Σαμίοις εἰς Ἑλλάδα, ἔνθα [illegible] [illegible].

Μετὰ τὴν τῆς βασιλείας ἐγκατάστασιν, διετηρήθη αὐτῷ μηνιαία σύνταξις ἐκ διακοσίων δραχμῶν, συνάμα δὲ παρεχωρήθη αὐτῷ δωρεὰν οἶκος ἐν Χαλκίδι καὶ [illegible] στρέμματα γῆς. Ἔλαβε δὲ μέρος εἰς τὴν τῶν Ἀρχιερέων γνωμοδότησιν, συντασσομένου τοῦ περὶ θρησκείας κεφαλαίου τοῦ Συντάγματος τῆς 3ης Σεπτεμβρίου 1843. Προσβληθεὶς δὲ ὑπὸ ἀποπληξίας καὶ ἐπὶ μακρὸν κλινήρης διατελέσας, ἀπεβίωσε τῇ 5 Φεβρουαρίου 1859 ἐν Χαλκίδι, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ αὐτόθι ναῷ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς. Ἀνακομιδῆς δὲ μετὰ πέντε ἔτη τῶν ὀστέων αὐτοῦ

γενομένης, ἀπετέθησαν ταῦτα καὶ σώζονται τῷ Ἁγίῳ [illegible] τοῦ αὐτοῦ ναοῦ.

Τοιοῦτος ἐγένετο ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος, ἐκ [illegible], ἀνὴρ δηλαδή, ἀγαθὸς μὲν φιλογενείας ἔρωτι πεφορημένος, εὐσεβὴς δὲ καὶ ἄμεμπτος ἀνεξίκακος ἐν παντὶ ἔχων τὸ αἴσθημα τοῦ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ἔρωτος· ὅθεν καὶ περὶ αὐτοῦ δύναταί τις εἰπεῖν ὅτι [illegible] [illegible] ἔδρασεν αὐτὸ διὰ τὴν ἐπαρχίαν, καθ᾽ ἣν εὐχήθη ἵνα ἀρχιερατεύσῃ τῆς Σάμου."

Ἡ Παιδεία ἐν Σάμῳ +

Ὡς ἀλλαχοῦ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, οὕτως ἐν Σάμῳ πρότερον ὑπῆρχον τὰ κοινὰ λεγόμενα Σχολεῖα, διδάσκαλοι δὲ οἱ ἱερεῖς.

Ἀπὸ τοῦ 1784 ἱδρύθη ἐν Καρλοβασίῳ, ἡ καὶ μέχρι σήμερον λειτουργοῦσα ὑπὸ ἱστορικὸν «Πορφυριὰς Σχολὴ» οὕτω κληθεῖσα ἐκ τοῦ ἱδρυτοῦ αὐτῆς Πορφυρίου Σαμιωτάκη ἐκ Καρλοβασίου, ἐπισκόπου δὲ Τυρολόης, ἐν Θρᾴκῃ διατελέσαντος.

Ἐπὶ δὲ τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας ἐμερίμνησε μεγάλως ὑπὲρ τῆς παιδείας ἐν Σάμῳ ὁ ἐν αὐτῇ ἔκτακτος Ἐπίτροπος Ἰωάννης Κωλέττης (1828-30). Πρὸς τοῦτο ἐχορήγησαν καὶ αἱ ἐκκλησίαι καὶ αἱ Μοναί, ὧν τὴν προσφορὰν εὐγνωμόνως ἀπεδέχετο καὶ ὁ Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος Ἰωάννης Καποδίστριας, ὡς ἐμφαίνεται καὶ ἐξ ἐπιστολῆς αὐτοῦ ἀπὸ 16 Ἀπριλίου 1829 ἐκ Ναυπλίου, πρὸς τοὺς ἡγουμένους τῶν Μονῶν.

+ Ἰδὲ Σαμιακὰ Ἐπ. Σταματιάδου τόμ. Δ΄ σελ. 489.

Κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τῆς Αὐτονομίας τῆς νήσου, τῇ ἐνισχύσει καὶ προστασίᾳ φιλομούσων Ἡγεμόνων ἱδρύθησαν καὶ ἄλλα Σχολεῖα, δημοτικά, ἐν δὲ τῇ πρωτευούσῃ «Λιμὴν Βαθέος» τὸ κεντρικὸν ἤτοι τὸ Ἀνώτερον. Τοῦτο ἱδρύθη τῷ 1855 ἀρχομένου Σεπτεμβρίου, κληθὲν «Πυθαγόρειον Γυμνάσιον». Μεταξὺ τῶν πρώτων αὐτοῦ καθηγητῶν συγκατελέγετο καὶ ὁ φερόμενος ὡς διδάσκαλος τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων, Λεόντιος Ἀκηφίδης Κύπριος, πατὴρ τῆς κυρίας Σαπφοῦς Λεοντιάδος.

Τοῦ Πυθαγορείου Γυμνασίου ἐγένετο Γυμνασιάρχης κατὰ τὸ 1862-65 καὶ ὁ σοφὸς Γραμματικὸς Κωνσταντῖνος Κόντος ὁ ἐξ Ἀμφίσσης, ὁ ὕστερον διάσημος καθηγητὴς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν.

Τὸ Πυθαγόρειον Γυμνάσιον τῆς Σάμου ὑπῆρξεν ὄντως εἷς τηλαυγὴς φάρος ἐν τῷ Αἰγαίῳ, ὅστις ἐφώτισεν οὐ μόνον τὴν Σάμον, ἀλλὰ καὶ ἔπεσαν τὴν Δωδεκάνησον μέχρι καὶ τῆς Κύπρου, καὶ μέγα μέρος τῶν ΝΔ παραλίων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἀλλὰ καὶ ἀλλαχόθεν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐμορφώθησαν νέοι ἐν τῷ Πυθαγορείῳ.

Ἐπὶ τῆς μετώπης τοῦ Πυθαγορείου Γυμνασίου ὑπάρχει ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή.

"Αἰσχρόν τοι δηρόν τε μένειν κενεόν τε νέεσθαι" Ἰλιάδος Β. 298

ἤτοι: "Ἐντροπὴ νὰ μένῃ κανεὶς τόσον καιρόν, καὶ νὰ φύγῃ χωρὶς νὰ μάθῃ τίποτε.

Παρθεναγωγεῖα.

Ἐφ᾽ αὐτῷ τῷ ἔτει 1855 ἱδρύθη ἐν τῷ Λιμένι Βαθέος, καὶ τὸ πρῶτον Παρθεναγωγεῖον, τὸ συντηρούμενον ὑπὸ τῆς φιλομούσου Ἡγεμονίδος Ἀλεξάνδρας συζύγου τοῦ Ἡγεμόνος Ἰωάννου Γκίκα. Ἡ διεύθυνσις δὲ αὐτοῦ ἀνετέθη εἰς τὴν λογίαν Σαπφὼ Λεοντιάδα-Κορδιάν, ἥτις μετακληθεῖσα τὸ δεύτερον ἐκ Σμύρνης τῷ 1860 ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος Ἀριστάρχου, συνέταξε καὶ τὸν κανονισμὸν τῶν [illegible] Παρθεναγωγείων ἅτινα ἱδρύθησαν τότε ἐν ἑκάστῃ πρωτευούσῃ τῶν 4 ἐπαρχιῶν τῆς Σάμου.

(Σταματιάδου "Σαμιακά" Τομ. Δ σελ. 515-

Ἡ Σαμιακὴ Πολιτεία κατὰ τὸν ΙΘ^{ον} αἰῶνα.

Ἡ Σάμος ἀπὸ τοῦ 1832 ἀναγνωρισθεῖσα Ἡγεμονία Αὐτόνομος, ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν καὶ προστασίαν τῆς Ἀγγλίας Γαλλίας & Ρωσσίας, εἶχεν ἰδίαν σημαίαν, καὶ ὑπὸ φόρου ὑποτελὴς εἰς τὴν Τουρκίαν, ἥτις ἐλάμβανε τὸ ποσὸν τῶν 400,000 χιλ. γροσίων ἐτησίως. Συμφώνως τῷ ὀργανικῷ αὐτῆς χάρτῃ, ὁ Ἡγεμὼν διωρίζετο ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου, ἀλλ᾽ ἔπρεπε νὰ ἦτο Ἕλλην ὀρθόδοξος. Ὁ Ἡγεμὼν ἤσκει τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν προεδρεύων τετραμελοῦς Συμβουλίου, ἐκλεγομένου κατ᾽ ἔτος ὑπὸ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως (Βουλῆς). Αὕτη δὲ ἀπετελεῖτο ἐκ τοῦ Μητροπολίτου καὶ 39 πληρεξουσίων ἐκλεγομένων ὑπὸ τοῦ λαοῦ κατὰ τριετίαν, διὰ καθολικῆς καὶ ἀμέσου ψηφοφορίας.

Ἀλλ᾽ ἡ Τουρκία, ὅπως & ἀλλαχοῦ

οὕτω καὶ εἰδικὴ Σάμιον ἐπιστώσῃ ἐν πολλοῖς ἔρθουν τὸν περιορισμὸν τῶν προξενικῶν ἐμπορευμάτων¹. Οἱ δὲ Ἡγεμόνες, καίτοι Ἕλληνες καὶ ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ ἐν πολλοῖς ὠφέλησαν τὴν νῆσον, ὡς ὑπάλληλοι ὅμως τῆς Τουρκίας, ἐνήργουν κατὰ τὰς ἐπιταγὰς αὐτῆς· ἐστήριζον δὲ καὶ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν ἐν τῇ Ἀρχῇ φατριάζοντες· ἐντεῦθεν δὲ ἡ συναλλαγὴ καὶ ἡ πολιτικὴ διαφθορά, καὶ ἐκ τούτων καὶ ἡ εὐχερεστέρα ἐπέμβασις τῆς Τουρκίας εἰς τὰ διοικητικὰ τῆς νήσου Σάμου.

Κος Αἰών.

Ἀπὸ τοῦ 1900 ἐν Σάμῳ ἀνεφάνη νέον κόμμα μᾶλλον φιλελεύθερον, ὑπὸ ἀρχηγὸν τὸν Θεμιστοκλέα Σοφούλην, φιλόλογον, ἔχοντα ὀπαδοὺς τὸν Χατζηγιάννην, Βεκιάρην, Μιχαλίδην κ' ἄλλους.

Κατὰ τὰ ἔτη 1907-12 ἡγεμὼν τῆς Σάμου ἦτο ὁ Ἀνδρέας Κοπάσης, Κρής. Ἐπὶ ἡγεμονίας αὐτοῦ ἀπεστάλη κατὰ Μάϊον τοῦ 1908, ἐκ Σμύρνης, νέος τουρκικὸς στρατὸς

+ ἐκ τούτων ἐγένετο τὸ ἐπαναστατικὸν κίνημα τοῦ 1849.

πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἐν τῷ Λιμένι Βαθέος τουρκικῆς φρουρᾶς.

Ἐπειδὴ δὲ προσέτι, ὁ Κοπάσης δὲν συνεκάλεσε τὴν Βουλὴν συνήθως, πολλοὶ τῶν Σαμίων ἐξοργισθέντες ἀνῆλθον εἰς τὸ Διοικητήριον, καὶ ἐζήτησαν τὸν λόγον τῆς ἀφίξεως τοῦ στρατοῦ. Ὁ Κοπάσης ὑπεκρίθη ἄγνοιαν· ἐκ τούτου ἐπῆλθε συμπλοκὴ μεταξὺ τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ καὶ τῶν Σαμίων, οἵτινες καὶ ἐπεκράτησαν· συλλαβόντες δὲ τὸν Κοπάσην ὡδήγησαν εἰς τὸ Βουλευτήριον καὶ ἀπολογηθῆναι ἐξηνάγκασαν αὐτόν.

Ἡ Σάμος ἐγένετο ἀνάστατος. Ἀλλ' ὁ Κοπάσης, ἔχων τὴν ὑποστήριξιν τοῦ νέου τουρκικοῦ στρατοῦ ἢ τουρκικοῦ πολεμικοῦ καταφθάσαντος, προέβη εἰς τρομερὰς αὐθαιρεσίας. οὕτω, τὸ μὲν Συμβούλιον τῆς Ἡγεμονίας ἔπαυσε, τοὺς πληρεξουσίους ἐκήρυξεν ἐκπτώτους τοῦ ἀξιώματος αὐτῶν, τοὺς δὲ δημάρχους ἀντικατέστησε δι' ἄλλων· πολλοὺς δὲ ἔρριψεν εἰς φυλακάς, τοὺς δὲ πρωτοστατήσαντας εἰς τὸ κίνημα νέον αρχηγόν τον Θ. Σοφούλη όστις έφυγεν εις Αθήνας παρέπεμψεν εις το κακουργοδικείον (12 Μαΐου 1908).

Εκ τούτων πέντε κατεδικάσθησαν εις θάνατον, άλλοι εις ισόβια δεσμά, και άλλοι εις μικροτέρας ποινάς. Ο δε Κοπάσης, όργανον των Νεοτούρκων γενόμενος, διώκησε την Σάμον ως τύραννος.

Αλλ' έμελλε τέλος, να δώση δίκην των πράξεων αυτού, δολοφονηθείς την 9ην Μαρτίου 1912, υπό του εκ Μακεδονίας νέου, Σταύρου Μπαρέτα, μεταβάντος επί τούτῳ εις Σάμον, χάριν της εθνικής αλληλεγγύης.

Τον θάνατον του Κοπάση, ο Σουλτάνος Ρεσάτ, εν τω εναρκτηρίω αυτού λόγω, ενώπιον της Τουρκικής Βουλής, εχαρακτήρισεν ως μεγάλην απώλειαν διά την Οθωμανικήν Αυτοκρατορίαν!

Ως διάδοχος του Κοπάση, εστάλη εις Σάμον, ο Διοικητής της Μερσίνης ο Κρητικός Γρηγόριος Βεγλερής. Ούτος

εξέδωκε διάταγμα αμνηστίας διά τους φυγοδίκους, εξαιρέσας μόνον τον αρχηγόν αυτών Σοφούλη.

Αλλ' ήδη ο Ιταλοτουρκικός πόλεμος μετεδόθη από Τριπολίτιδος εις το Αιγαίον, διά της καταλήψεως της Δωδεκανήσου. Σημαντικόν γεγονός ήτο την 5ην Απριλίου 1912 ιταλικόν καταδρομικόν μεθ' ενός αντιτορπιλλικού, καταπλεύσαντα εις τον λιμένα Βαθέος ηθέλησαν βομβαρδίσωσι τουρκικόν στρατώνα, ηρείπωσαν αυτόν τελείως· προς δε και διά τορπίλλης ανετίναξαν την εν τω λιμένι τουρκικήν κανονιοφόρον.

Το τοιούτον αφ' ενός εξετόπισε τους Τούρκους, και αφ' ετέρου ενεθάρρυνε τους Σαμίους, τούτους δ' [illegible] παρείχεν ελπίδας και ο εν Αθήναις διαμένων Σοφούλης.

Μετά του Σοφούλη συνηντήθην κατά Μάιον του 1912 εν Αθήναις, και αντηλλάξαμεν τα δέοντα διά την αποστολήν μου εις τας νήσους. Ότε δε ο στόλος μετέβη εις Ικαρίαν, ο Σοφούλης μετέβη εις το [illegible] μου διά το συνέδριον της 4 Ιουνίου.

Ἡ προπαρασκευὴ τῆς Σαμιακῆς ἐπαναστάσεως

Ἡ ἀποτυχία τοῦ Ἰκαριακοῦ κινήματος οὐκ εἴα τὸν Σοφούλην καθεύδειν. Παρόμοιον δὲ ἐμελέτα καὶ διὰ τὴν Σάμον. Πρὸς τοῦτο ἐπικοινωνήσας μετά τινων Κρητῶν, κατώρθωσε νὰ ἐξεύρῃ ἕνα λόχον ἐθελοντῶν, οἵτινες μεταβαίνοντες εἰς Σάμον θὰ ἐξεδίωκον ἐκεῖθεν τοὺς Τούρκους, ὡς ἐγένετο ἐν Ἰκαρίᾳ. Τὸ σχέδιον, ὅσῳ παράτολμον κι ἂν νομισθῇ, ἦτο κατορθωτόν. Ἀλλ' ἐκ τῆς ἀκριτομυθίας τινὸς ἐγνώσθη εἰς τοὺς ἐν Κρήτῃ Προξένους, οἵτινες ἔλαβον σύντονα μέτρα κατὰ τῶν σχεδίων τοῦ Σοφούλη. Πολεμικὰ δὲ πλοῖα τῶν [illegible] Προστατίδων Δυνάμεων, μεσοῦντος Αὐγούστου, κατέπλευσαν εἰς λιμένα Βαθέος. Τούτων οἱ πλοίαρχοι εἶπον εἰς τοὺς Σαμίους ὅτι κατ' οὐδένα τρόπον θὰ ἐπέτρεπον ἀπόβασιν ἐκ Κρητῶν εἰς Σάμον – τὰ αὐτὰ περίπου

εἶπε καὶ ὁ ἐκ [illegible] μεταβὰς εἰς Σάμον Πρόξενος τῆς Ρωσσίας.

Ὁ δὲ Ἡγεμὼν Βεγλερῆς ἀκούσας τὰ περὶ τῶν προθέσεων τοῦ Σοφούλη ἐξαπέστειλε πανταχοῦ τῆς Σάμου τουρκικὰς φρουράς.⁺

Περὶ τῶν ἐνεργειῶν εἶχον τότε δύο ἐπιστολὰς ἐκ Σάμου ἐρχομένου Αὐγούστου 1912. Κατὰ μὲν [illegible] ἐν "Σιγουρότη" ἐξ Ἰκαρίας [illegible] κτλ. [illegible] γράφει, ὅτι γράφει μοι ὅτι ἐὰν [illegible] κινήσεις τῶν ἐν Σάμῳ ἐπιστηριζόντων ἢ συμπαθούντων διὰ τὸ [illegible] κίνημα, μοὶ ἔχει προσθέσει καὶ διὰ τὴν ἀποστολὴν 80 τουφεκίων εἰς Καρλόβασι. Ὅτι εἰς τοῦτο προσέθεσεν ὁ Ἡγεμὼν ὅτι ἤκουσεν ὅτι κατὰ τὴν 6ην Αὐγούστου – ἐθνικὴ ἑορτὴ τῶν Σαμίων, ὁ Σοφούλης ὁρμώμενος ἐξ Ἰκαρίας μετ' ἀνδρῶν, θὰ ἀπεβιβάζετο εἰς Σάμον ὅπου θὰ ἐξεδίωκε τοὺς Τούρκους, κηρύττων συγχρόνως τὴν ἕνωσιν μετὰ τῆς Ἑλλάδος. Τὴν ἑξῆς ἐπιστολὴν τοῦ ἐπάρχου ἐν Ἰκαρίᾳ Ἀριστοτέλους Ἀλεξάνδρου – ἧς τὸ μέρος ἀνεγράφη εἰς τὰ Ἰκαριακά.

εἰς τὸ περὶ Σάμου ἐγγραφέντα ἐξῆς...... τῶν Τουρκῶν

[illegible] οὕτως ἡ [illegible] ἀπομακρύνῃ τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ, ἡ ἀρχὴ τοῦ δὲ ἐλευθέρα Σάμος διεκινδύνευσε [illegible] τὸν δεσποτικὸν ζυγὸν τῆς στρατοκρατίας. Στρατὸς τουρκικὸς ἐξ 80 ἀνδρῶν κατεῖχε ἕνα λόφον ἐπάνω τοῦ Τηγανίου. Πολὺ συχνὰ ἀποσπάσματα 4–5 ἀνδρῶν μὲ τὸν δεκανέα των κατέρχονται καὶ περιφέρονται μέσα εἰς τὴν πολιτείαν καὶ προσβάλλεται τὸ ἐν ἑαυτῷ ἡ συνείδησίς μας. Ἦτον ἀπαίσια –

Ἀλλ' οἱ Σάμιοι ἀντὶ νὰ ἀποθαρρυνθῶσι, τοὐναντίον ἐνθουσιασθέντες ἐκ τῆς παρουσίας τῶν ξένων πλοίων, ἀπεφάσισαν νὰ διαμαρτυρηθῶσι διὰ τὴν κατάλυσιν τῶν προνομίων αὐτῶν. Καὶ πρὸς τοῦτο διωργάνωσαν συλλαλητήριον ἐν τῇ πλατείᾳ Πυθαγόρου, καὶ ἔστειλαν τὸν λαὸν διὰ κωδωνοκρουσιῶν. [illegible] ἕτερον ἀπόσπασμα ἐξ 100 ἀνδρῶν ἔχει καταλάβει τὴν γυναικείαν Μονὴν τοῦ Σταυροῦ, εἰς ἣν ἔχει ἀποθηκεύσει πολεμοφόδια καὶ τρόφιμα ἄφθονα. Ἐξεδίωξαν ἀπὸ τὰ ἐπάνω δωμάτια τὰς ταλαιπώρους [illegible] τὰς ὁποίας περιώρισαν εἰς τὰ ὑπόγεια. Τοῦρκοι στρατιῶται μεταβαίνουν κάποτε εἰς τὰ ὑψηλὰ τῆς ἐκκλησίας καὶ χλευάζουν αὐτὰς διὰ [illegible] ἀσέμνων. Ἄλλο ἀπόσπασμα στρατοῦ εἶναι συγκεντρωμένον παρὰ τὴν Μονὴν τῆς Μεγάλης Παναγίας, τὰ δὲ ἄλλα εἰς διάφορα μέρη. Ὁ Βεχὴπ ἐπιμένει νὰ ἐκτελεσθῶσι τὰ [illegible] [illegible] ἐν [illegible] (δέσμιοι). [illegible] [illegible] ὁ λαὸς ὅλος. Ἀναμένεται ἀπὸ τὸν τόπον ἡ εὐγενὴς καὶ γενναία ψυχὴ τοῦ μεγάλου πατριώτου Θ. Σοφούλη, ὅπως ὁδηγήσῃ ἡμᾶς εἰς διεκδίκησιν τῶν καταπατηθέντων δικαιωμάτων μας.

Ἂς εὐχηθῶμεν νὰ μὴ βραδύνῃ ἡ ἐπάνοδος αὐτοῦ, καθ' ὅσον οἱ λαοὶ δὲν κινοῦνται μόνοι των, ἄνευ ἀρχηγοῦ".

ἡ χωροφυλακὴ ἐπειδὴ ἀπέφυγε νὰ διαφυλάξῃ τὸ δεσμωτήριον, διότι τοιαύτας εἶχε διαταγάς, ὡς ἔλεγε. Ἐκ τούτου ἐπῆλθε συμπλοκή, καθ' ἣν οἱ πολῖται ἀφοπλίσαντες τοὺς χωροφύλακας ἐξεδίωξαν ἐκεῖθεν. Μετὰ ταῦτα ἐκήρυξεν ὁ Σπῦρος Αλγινάκης, ὅστις ἀνέγνω καὶ ψήφισμα, τὸ ὁποῖον ἐκυρώθη ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἐπεδόθη πρὸς τὸν Ρῶσον πρόξενον καὶ τοὺς κυβερνήτας τῶν ξένων πλοίων. Διὰ τούτου ὁ Σαμιακὸς λαὸς ἐξέφραζε τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ πρὸς τὰς Προστάτιδας Δυνάμεις, καὶ συγχρόνως παρεκάλει τοὺς προξένους καὶ τοὺς κυβερνήτας τῶν πλοίων ὅπως διαβιβάσωσι πρὸς τὰς οἰκείας Δυνάμεις τὸν πόθον τοῦ Σαμιακοῦ λαοῦ, ὅπως νὰ μὴ ἐπιτρέπεται ἡ περαιτέρω διαμονὴ τοῦ Τουρκικοῦ Στρατοῦ ἐν τῇ νήσῳ - κατὰ παράβασιν τῶν προνομιῶν, καὶ πρὸς ἀποφυγὴν ἐπικινδύνων [illegible].

τὸ πλοῖον ὕστερον μετέβη εἰς τὴν Βουζιών, ὅπου ἀποβιβάσασα τὸ ψήφισμα, ἐπέδωκε τοῦτο μετὰ μικροῦ ὑπομνήματος πρὸς τοὺς Ναυάρχους, καὶ τὸν Ρῶσσον πρόξενον, ὅστις εὐγενῶς ἀποδεχθεὶς ταῦτα, παρέσχεν ἱκανὰς ἐλπίδας, ἀμέσως ὕστερον μετὰ τὴν Ἰταλοτουρκικὴν εἰρήνην.

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις οἱ ἁρμόδιοι δὲν ἦσαν ἥσυχοι· ὁ Πρωθυπουργὸς ἐφρόνει ὅτι ἡ Σάμος ἔπρεπε νὰ ἐμψυχώσῃ τὴν Ἰκαρίαν. ὁ δὲ Σοφούλης καίτοι ἀπεκαλύφθη τὸ μυστικὸν αὐτοῦ σχέδιον περὶ ἐπαναστάσεως δὲν κρατῶν ἤδη ἀποφάσισεν, καὶ ἐντονώτερον ἐνεργήσας, ἐζήτει ὀλίγους ὁπλίτας ἀπὸ τῶν νήσων ἰδία. προμηθευθεὶς δὲ καὶ πολεμοφόδια, προσεκόμισε ταῦτα εἰς Ἰκαρίαν, ὅπου ἔμελλε ἀφικέσθαι καὶ ἴδιος.

Ἡ ἄφιξις τοῦ Σοφούλη εἰς Ἰκαρίαν

ἦτο ἡ 5η Σεπτεμβρίου 1912 Τετάρτη, καὶ ὥρα 10η ἑσπερινή ὅτε κατέπλευσε τὸ "Αἰγαῖον" εἰς Ἅγιον-Κήρυκον Ἰκαρίας. Μετ' ὀλίγον ἐξῆλθεν ὁ Ἰκάριος δημοσιογράφος Λουκιανὸς Μαγκρίνης, ὅστις γνωρίσας με ἰδιαιτέρως, μοὶ εἶπε γαλλιστὶ ὅτι ἦλθεν ὁ Σοφούλης μὲ πολεμικάρια, ἐννοῶν τοὺς ὁπλίτας. Ἀμέσως σπεύσαντες ἀνήλθομεν μετὰ τοῦ Αἰδεσιμωτάτου Πρωτ. Κανονικοῦ Κουγουλία ἐπὶ τοῦ πλοίου, καὶ παρελάβομεν τὸν Σοφούλην καὶ τοὺς περὶ αὐτόν, οἵτινες ἐφιλοξενήθησαν ἐν Ἁγίῳ Κηρύκῳ. Τὴν ἐπιοῦσαν ἔπλευσε ἡ "Κλεοπάτρα" εἰς τὰ Βόρεια τῆς νήσου, καὶ ἐπεστάλη πρὸς τὸν Δήμαρχον Εὐδήλου Χρ. Σπανοῦ ὅπως ἐξεύρῃ ἐθελοντὰς διὰ τὴν Σάμον.

ὁ δὲ Σοφούλης παραμείνας ἐν τῷ γραφείῳ ἡμῶν συνέταξεν ἐπίσημον προκήρυξιν πρὸς τὸν Σαμιακὸν λαόν.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ Ἀρχηγὸς κηρύσσει [illegible] δῆθεν ἐπιστράτευσιν, ὅπως ἅπαντες προπαρασκευασθῶσι διὰ τὴν εἰς Σάμον ἐπιστρατείαν

Ἡ ἄφιξις τοῦ Σοφούλη εἰς Ἰκαρίαν ἐγνώσθη καὶ εἰς τὸ ναυλοχοῦν ὡς φρουρὸν τῆς νήσου Ἰταλικόν, τὸ "Ἄστυ τῆς Μεσσίνης" διὸ καὶ ὁ κυβερνήτης αὐτοῦ Τζοβαννίνη, ὅστις εἶχεν ἐπισκεφθῇ ἡμᾶς ἐπισήμως ἐν τῷ Διοικητηρίῳ, ἤδη ἀπέστειλεν ἑτοίμην λέμβον πρὸς παραλαβὴν ἡμῶν, οἵτινες ἐδηλώσαμεν ὡς ὥραν ἀναχωρήσεως τὴν 11ην π.μ. Πρὸς τοῦτο μετέβημεν μετὰ τοῦ Ι. Μαλαχίου Ζαχ. Μωραΐτου ζ' Ζαχ. Καπετάνου. ὁ Κυβερνήτης λίαν ἐγκαρδίως ὑποδεχθεὶς

ἡμᾶς, ἠρώτησεν ἀκριβῶς περὶ Σάμου καὶ νέων ἐκεῖθεν. Ἀλλ' ἡμεῖς οὐδὲν ἐγνωρίζομεν. Καὶ τότε ὁ ἴδιος προσέθηκεν εἰρωνικῶς τὰ ἑξῆς: "Αἱ προστάτιδες δυνάμεις ἀπέστειλαν τὰ πλοῖα των ἵνα προστατεύσωσι τὰ Τουρκικὰ συμφέροντα ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς νήσου Σάμου"!

Μετ' ὀλίγον οἱ λοιποὶ ἀνήλθον ἐπὶ τοῦ καταδρομικοῦ μετὰ τοῦ κυβερνήτου ἵνα περιεργασθῶσι τὸν ἀσύρματον τηλέγραφον ὁ ἴδιος δὲ παρέμεινα ἐπιτηδείως εἰς τὸ ἴδιον παρὰ τῷ ἰατρῷ τοῦ πλοίου Λευκία Μαρουνέλλη ἐν [illegible], ὅστις [illegible] στρατηγικοῦ τοῦ παιδὸς ἔμεινεν ἐκστατικός. [illegible] μου εἶπον αὐτῷ τὰ ἑξῆς: Ἀφοῦ ὁ κυβερνήτης Τζοβαννίνη ἔδειξε τόσον ἐνδιαφέρον διὰ τὴν Σάμον, εἰρωνευθεὶς καὶ τὰς δυνάμεις, ἐὰν δὲ συμβῇ τι εἰς τὴν Σάμον, ὡς ἐν Ἰκαρίᾳ, σεῖς θὰ βοηθήσετε;

μάχιμα! ἐπολέμησεν, ἀφοῦ κατελήφθη ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ναυάρχου, τὰ ἐπαναστατήρια ἐν Σάμου, καὶ ἀφιερώσας ἀπέστειλε-μεν εἰς τὸ σπίτι τῆς Μονάχης κατάλυ-τούργιον, ἀρχηγία συνεφώνησαν καὶ εἰς ὥρας. Τὰ αὐτὰ μοὶ εἶπεν ὕστερον καὶ αὐτὸς ὁ Κυβερνήτης Τσουκαλάκης, καὶ μόλις ἐξήρχομεν ἀνακοίνωσα εἰς τὸν Σοφούλη, ὅστις εἶχε μεταχειρισθῆ καὶ ἐνεθαρρύνθη.

— ὁ Σοφούλης ἀπεβίβασε δὲ τὴν Σάμον ὅπου καὶ ἀπεβιβάσθησαν τὴν ἑσπέραν τῆς 6ης Σεπτεμβρίου τὰ δὲ λοιπὰ Σάμιοι πολεμιστοφόροι μετημφιεσμένοι ἐκ τῆς Ἰκαριακῆς ἀνεξαρτήτου Πολιτείας ἢ περὶ δὲ μεσάνυκτα προσκομί-σαμεν τὸν Σοφούλη μετὰ 22 ἐθελοντῶν ἀπὸ τὸν ἐν Σάμου Καπετὰν Σταματέλον. μετ' αὐτοῦ καὶ οἱ Σάμιοι ἐθελονταὶ Αὐλῆς καὶ Γιαννιὰς καὶ Σπαθάτων. ἐκ δὲ τῶν ξένων ἐθελοντῶν ὑπῆρχον οἱ ἑξῆς

1ον) ὁ ἐξ Εὐρυτανίας: Παναγιώτης Καρασσεβδᾶς ὁ ὕστερον Βουλευτής.

2ον) ἐκ Κρήτης: ὁ Καπετὰν Κακούδης-Καραβίτης Μαλινδρέλος, Μανουσάκος, Σπυριάκης.

3ον) ἐκ Λέσβου: ὁ Εὐστράτιος Λαγίδης, καὶ ἄλλοι 4 ἐκ Πλωμαρίου

4ον) ἐκ Μοσχονησίων οἱ ἀδελφοὶ Θεόδωρος καὶ Μανώλης.

5ον) ἐκ Μακεδονίας: ὁ Χρῖστος Ἰωαννοβασιλάκης ἐκ Καστοριᾶς.

6ον) ἐξ Ἰκαρίας οἱ ἑξῆς ἐθελονταί.

1) Χρῖστος Μαλαχίας. 2. Δ. Ἀρχιανής 3 Ἀλεξ. Μαλάχος 4. Ι. Τσιπουργίριος, 5 Ι. Κουτσουφλάκης. 6. Α. Ἀβραμένα. 8. Γ. Καρονίτσος καὶ 9. Κώστας Γκυνος.

Ἐξ Ἁγίου Κηρύκου ἐπορεύθησαν εἰς Κορσεῖς, ὁπόθεν παραλαβόντες ἐθελοντάς τινας κατευθύνθησαν εἰς τὴν Σάμον ὅπου ἀπεβιβάσθησαν εἰς τὸν ὅρμον τοῦ Μαραθοκάμπου (ΝΑ) περὶ ὥραν 5ην πρωϊνήν.

τῶν τοῦ γνωσθέντος, προσῆλθον καὶ ἄλλοι Σάμιοι καὶ οὕτω τὸ πρῶτον σῶμα τῶν ἐθελοντῶν ἀνῆλθεν εἰς 200 εἰς τὸν Μαραθόκαμπον ἐσταθμευμένον σῶμα Τουρκικοῦ στρατοῦ, τὸ ὁποῖον εἶχε σταλῆ πρὸ ἡμερῶν διὰ ν' ἀφοπλίσῃ τοὺς κατοίκους. τοῦτο ἐφημίσθη καὶ ἀλλαχοῦ τῆς νήσου.

Ἀφ' οὗ ἐδῶ ἐγνώσθη ὅτι ὁ Σοφούλης ἀποβιβασθεὶς εἰς τὴν νῆσον μετὰ πολλῶν ὁπλιτῶν, ὥρμησε κατὰ τοῦ Μαραθοκάμπου, οἱ ἐν αὐτῷ Τοῦρκοι ἔφυγον ἐν σπουδῇ, καταφυγόντες εἰς Καρλόβασι (13), ὅπου κατασκηνώσαντες ἔθεσαν τὰ ὅπλα ἐν σχήματι πυραμίδος, καὶ ἀνεπαύοντο ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ σχολείου.

Ἀφ' ἑτέρου ἀκούσαντες ὅτι ὁ Σοφούλης, ἀκολουθῶν αὐτούς κατὰ πόδας, ἤδη ἐπλησίαζεν, ἁρπάσαντες ἐν ταραχῇ τὰ ὅπλα ἐτράπησαν εἰς φυγὴν πρὸς τὸν Λιμένα Βαθέος, βαίνοντες ἐπὶ ἁμαξιτοῦ, πεζοπόρως. καὶ οὕτω ἐσώθησαν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας. ἐκ τῶν ὁπλιτῶν τινες προεξάρχοντος τοῦ Π. Καρασεβδᾶ κατεδίωξαν τοὺς Τούρκους μέχρι [illegible] Ξηρᾶς. Ἄλλοι δὲ σπεύσαντες εἰς τὴν παραλίαν καὶ εὑρόντες τουρκοκρητικὸν πλοιάριον, κατέσχον τοῦτο. κόψαντες δὲ τὴν ἄγκυραν ἔπλευσαν ἐν τάχει ὅπως προλάβωσι τοὺς Τούρκους. Οὗτοι δὲ φθάσαντες εἰς τὸ χωρίον "Ἅγιος Κωνσταντῖνος" παρέμειναν ὅπως ἀναπαυθῶσι καὶ γευματίσωσι. Ἀνήρχοντο δὲ εἰς 105. Ἐν τῷ μεταξὺ εἶχε σταλῆ ὡς ἐπικουρία ἐκ Βαθέος τὸ [illegible] ἐκ 30 [illegible] ἐκ 15 ἀνδρῶν.

ἐνῷ δ' ἐπυροβόλησαν, ἠκούσθη ὅτι κατέφθανον οἱ Σάμιοι ὁπλῖται· οἱ Τοῦρκοι ἐπτοήθησαν καὶ πάλιν ἡττηθέντες, ἐτράπησαν πρὸς τὸ Βαθὺ ἀτάκτως φεύγοντες. Ὅσοι καὶ οἱ κάτοικοι τῶν πέριξ χωρίων πληροφορηθέντες τὰ συμβάντα, καὶ οἱ ἀπὸ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης διώκοντες ἐπυροβόλουν κατ' αὐτῶν. Οὕτω δ' ὅλοι πανταχόθεν βαλλόμενοι, πτοηθέντες, ἄλλοι μὲν ἔφευγον, ἄλλοι δὲ ἐκρύπτοντο εἰς φάραγγας ὅσον μέρος, οἱ δὲ ἐπυροβόλουν καὶ αὐτοὶ εἰς τὸν ἀέρα. Τέλος διωχθέντες ἔφθασαν περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου κάθιδροι καὶ ἀσθμαίνοντες, εἰς Βαθὺ καὶ ἐνεκλείσθησαν εἰς τὸν στρατῶνα.

Ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν ὑποσχεθεὶς ὅτι ἐν ἀσφαλείᾳ, ἠπείλησεν ὅτι ἐὰν οἱ ὁπλῖται εἰσέβαλλον εἰς τὴν πόλιν ἔχοντες ἐπιθετικοὺς σκοπούς, καὶ οἱ Τοῦρκοι θὰ ἐπετίθεντο κατὰ τῆς πόλεως.

Περὶ τὴν ὥραν 10ην π.μ. ἀφίκετο εἰς Καρλόβασι καὶ τὸ σῶμα τῶν ὁπλιτῶν ὑπὸ τὸν Σοφούλην, εἰς τὸν ὁποῖον ἐγένετο ἐνθουσιώδης καὶ πανηγυρικὴ ὑποδοχή, καὶ ὑπ' αὐλὴν τῶν ἀνηκόντων αὐτοῦ, ἐκ τούτων εἷς καὶ προσεφώνησε τὸν Σοφούλην.

Ἐν Καρλοβασίῳ, ὁ Σοφούλης ἀπήγγειλε τὴν κάτωθι προκήρυξιν αὐτοῦ, ἥτις ἐκτυπωθεῖσα ἐγκαίρως εἰς Βαθύ, διενεμήθη καθ' ἅπασαν τὴν νῆσον, ἐπηκολούθησε τὰ μέτρα ἐπὶ τῶν συγκεντρώσεων τοῦ λαοῦ. ὅλης προσελθούσης ἤδη ἐχάρησαν ἀντιπροσωπευομένου ἐνόπλου συλλαλητηρίου ἐνεκρίθη ψήφισμα τῶν Σαμίων πρὸς τὴν Βουλὴν καὶ τοὺς προξένους.

Ἡ προκήρυξις τοῦ Σοφούλη ἔχει ὡς ἑξῆς·

Συμπολῖται μ.μ. κατασκόπευσιν καὶ ὥριμον σκέψιν, διὰ τῆς «Φούμγους» ἀποβιβασθέντες εἰς Καρλόβασι καὶ ἀφορμήσαντες ἱκανὰς ὥρας ἐμάθομεν τὰ πρὸ ὀλίγου συμβάντα.

Μεταξὺ τῶν συμπατριωτῶν του καὶ ὁ Δήμαρχος Καλύμνου Ἀριστείδης [illegible], ἐπιστρέφων ἐξ Ἀθηνῶν, μετὰ τοῦ ὁποίου ἀντηλλάξαμεν τὰ δέοντα.

Κατὰ τὸν πλοῦν πρὸς τὸν Λιμένα Βαθέος, ἐβλέπομεν τοὺς τούρκους σπεύδοντας πρὸς αὐτό, ὅπου κατεπλεύσαμεν περὶ ὥραν 6 μ.μ. ὅπου ἐχάρην ἐπισκεφθεὶς τὴν ὡραίαν πρωτεύουσαν, [illegible] ἐγκατελείφθησαν ἤδη τοὺς πέριξ λόφους κατεχομένους ὑπὸ τῶν τουρκικῶν φρουρῶν.

Πρῶτον γνωστόν μοι Σάμιον συνήντησα κατὰ τὴν ἀποβίβασιν τὸν Ἀλκιβιάδη Χρυσάκη δήμαρχον, μετὰ τοῦ ὁποίου ἀντηλλάξαμεν [illegible].

Μηδενὶ δὲ ἄλλῳ ἐπικοινωνήσας ἐπροχώρησα πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν προξενεῖον. ὁ πρόξενος Λ. Στεφανάτος γνωρίζων τὰ τῆς ἀποστολῆς μου, μὲ ὑπεδέχθη μετὰ φιλοφροσύνης. Ἀλλ᾽ ὡς πρὸς τὸ κίνημα τοῦ Σοφούλη, ἐφάνη ὅπως ἀπαισιόδοξος ὡς [illegible] τοῦ Σοφούλη [illegible] Ἀθηνῶν.

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΑΜΙΑΚΟΝ ΛΑΟΝ

Υπακούσας πρὸς τὴν φωνὴν τῆς πατρίδος ἔσπευσα νὰ κατέλθω καὶ νὰ συμμερισθῶ τὸν εὐγενῆ καὶ τίμιον ἡμῶν ἀγῶνα.

Σάμιοι

Ηδελφωμένοι καὶ ἡνωμένοι εἰς μίαν ἰδέαν καὶ ἕνα κοινὸν πόθον καλεῖσθε σήμερον νὰ καθαγιάσητε διὰ νέων θυσιῶν τὴν
κληρονομίαν τὴν ὁποίαν κατέλιπεν εἰς ἡμᾶς ὡς ἱεράν παρακαταθήκην ἡ ἡρωϊκὴ ἀρετὴ τῶν πατέρων μας καί ἠγγυήθη ἡ εὔνοια τῶν
Προστατίδων Δυνάμεων.

Η ἔξωθεν ἐπιβολὴ καὶ ἡ βία εἰργάσθησαν μὲ ἀκαταπόνητον ἐπιμονὴν καὶ ἀποστερήσωσι τὸν Σαμιακὸν Λαὸν τῶν δικαιω-
μάτων αὐτοῦ τῶν ἀποκτηθέντων δι᾽ ἀνυπολογίστων θυσιῶν αἵματος ὁλοκλήρου τῆς φυλῆς καὶ νὰ ἐπιβάλωσι εἰς τὸν Σαμιακὸν λαὸν
τὴν πλέον ἄδοξον καὶ τὴν πλέον τυραννικὴν δουλείαν.

Η αὐτονομία τῆς Σάμου δὲν ὑφίσταται σήμερον ἢ ἁπλῆ μόνον σκιά, ὡς ἱστορικὴ μόνον ἀνάμνησις καὶ οὔτε ὑφίσταται
ἔννοια αὐτοδιοικήσεως ὅταν ἡ Σαμιακὴ αὐτονομία ὑπόκειται εἰς διπλῆν δουλείαν, δουλείαν πρὸς τὴν Υψηλὴν Πύλην καὶ δουλείαν
πρὸς τὸν Ηγεμόνα ἐξηρτημένον ἐκ τῶν διαταγῶν καί ὑπηρέτην τῆς Υψηλῆς Πύλης.

Ἡ κακοδαιμονία αὔτη τῆς Σάμου ἡ κορυφωθεῖσα κατὰ τὸ τελευταῖα ἔτη εἶνε εὐεξήγητος ὅταν ἀναλογισθῇ τις ὅτι ὁ
ἑκάστοτε Ἄρχων τῆς πολιτείας, ὁ Ἡγεμών, δὲν εἶνε ὡς ὀφείλει ὁ προστάτης καὶ ἐπιτηρητὴς τῶν αὐτονόμων θεσμῶν τῆς χώρας
ἀλλὰ τὸ ἄβουλον καὶ ἀνεύθυνον ἀπέναντι τοῦ τόπου ὄργανον τῶν διαταγῶν τῆς Ὑψηλῆς Πύλης εὑρισκόμενος ἕνεκα τούτου εἰς ἄκραν
ἀντίθεσιν καὶ φανερὰν ἐχθρότητα πρὸς τὰ γενικὰ συμφέροντα καὶ τὰς ἐλευθερίας τοῦ Σαμιακοῦ Λαοῦ.

Ὅ,τι δὲ τελείως ἐκμηδενίζει τὴν αὐτονομίαν τῆς χώρας εἶνε ἡ κατὰ προφανῆ καταπάτησιν τοῦ καταστατικοῦ χάρτου
τῆς Νήσου παρουσία τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ ἐπεμβαίνοντος εἰς πᾶσαν πρᾶξιν τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως καὶ διὰ τῆς λόγχης παρα-
κωλύοντος πᾶσαν ἐλευθέραν καὶ νόμιμον τοῦ ΣΑΜΙΑΚΟΥ ΛΑΟΥ ἐνέργειαν. Ἡ κατὰ τὰ τελευταῖα δὲ ἔτη συμπεριφορὰ τοῦ Τουρκι-
κοῦ στρατοῦ ἐν Σάμῳ ὑπῆρξε συμπεριφορὰ ἀνηλεοῦς κατακτητοῦ αὐθαιρέτως καὶ βίᾳ καταλαμβάνοντος ὄχι μόνογ τὰ δημόσια, δημο-
τικὰ καὶ ἰδιωτικὰ κτίρια ἀλλὰ καὶ αὐτὰς τὰς ἱερὰς μονάς, κατακτητοῦ μὴ εὐλαβουμένου ὄχι μόνον τὰ δίκαιαα τῆς αὐτονόμου ἡμῶν
πολιτείας καὶ τὰς ἐλευθερίας τοῦ ἀτόμου ἀλλ᾽ οὐδ᾽ αὐτὸ τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα τοῦ ΛΑΟΥ.

Σάμιοι

Πολλάκις κατὰ τὸ παρελθὸν καὶ τὸ ἀπώτερον καὶ τὸ πρόσφατον διεμαρτυρήθημεν πρὸς τὰς Προστάτιδας Δυνάμεις κατὰ
τῶν ἔξωθεν παραβιάσεων τῶν αὐτονόμων ἡμῶν θεσμῶν καὶ ἰδίως κατὰ τῆς παρουσίας καὶ ἐπεμβάσεως τοῦ Ὀθωμανικοῦ στρατοῦ εἰς
τὰ τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως τῆς Νήσου. Μάτην ὅμως ἐξηντλήσαμεν πᾶσαν εἰρηνικὴν ἐνέργειαν ἐκλιπαροῦντες δικαιοσύνην. Ἀλλὰ
σπανίως εὑρίσκουν δικαιοσύνην οἱ δειλοὶ παρὰ τῶν ἰσχυρῶν. Ἡ ἐλευθερία δὲν ἀπονέμεται εἰς τοὺς ΛΑΟΥΣ ὡς ὁ ὀβολὸς τῆς ἐπαι-
τείας. Ἡ χορηγηθεῖσα δὲ παρὰ τῶν Προστατίδων Δυνάμεων αὐτονομία εἰς τὴν πατρίδα μας, δὲν ἦτο τίποτε ἄλλο ἢ ἐπιβράβευσις
τῆς γενναιότητος τῆς ἀνδρείας καὶ αὐτοθυσίας τῶν πατέρων μας. Τὴν ἐγγύησιν δὲ καὶ τὴν προστασίαν τῆς αὐτονομίας ἀνέλαβον αἱ
Δυνάμεις ὑπὸ τὸ πνεῦμα βεβαίως καὶ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι καὶ ἡμεῖς τὰ τέκνα τῶν ἐλευθερωτῶν τῆς Πατρίδος ἡμῶν, εἴμεθα ἄξιοι
τῶν ἐγγυημένων ἐλευθεριῶν, εἴμεθα δηλαδὴ ἱκανοὶ καὶ δι᾽ ἰδίων δυνάμεων νὰ σώσωμεν καὶ στηρίξωμεν αὐτὰς καὶ διαφυλάξωμεν τὰ
ὑπὸ τῶν πατέρων ἡμῶν κτηθέντα ἀγαθὰ τῆς ἐλευθερίας.

Δὲν εἴμεθα ταραξίαι· ζητοῦμεν μόνον δικαιοσύνην, ζητοῦμεν νὰ εἴμεθα κύριοι ἐν τῷ ἰδίῳ ἡμῶν Οἴκῳ. Ἀγωνιζόμενοι σή-
μερον διὰ τῶν ὅπλων ἀφοῦ δὲν εἰσακούονται αἱ εἰρηνικαὶ ἡμῶν παρακλήσεις, ἀγωνιζόμενοι διὰ τῶν ὅπλων νὰ ἀπομακρύνωμεν τῆς
Πατρίδος τοὺς σφετεριστὰς τῶν δικαιωμάτων ἡμῶν, ἀγωνιζόμενοι νὰ ἀνακτήσωμεν τὰς καταπατηθείσας ἡμῶν ἐλευθερίας ἐπὶ βάσεων
ἀσφαλεστέρας διὰ τὸ μέλλον ἐγγυήσεως, ἐνεργοῦμεν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἄκρας νομιμότητος καὶ ἀπέναντι τῆς Πύλης καὶ ἀπέναντι
τῶν Προστατίδων Δυνάμεων.

Ἐν τῇ ἐνεργείᾳ ἡμῶν ταύτῃ εἴμεθα ἡμεῖς μόνον νομοταγεῖς καὶ νομιμόφρονες, εἴμεθα τὰ συντηρητικὰ στοιχεῖα διότι
ἀμυνόμεθα ὑπὲρ καθιερωμένων δικαίων. Ὅπως δὲ πᾶς Ὀθωμανὸς πολίτης νομίζει πρωτίστην καὶ ἱερὰν ὑποχρέωσιν νὰ προστατεύῃ
καὶ περιφρουρῇ τὸ Σύνταγμα καὶ νὰ ἀποκρούῃ πᾶσαν ἐπιβουλὴν κατ᾽ αὐτοῦ, οὕτω καὶ πᾶς Σάμιος πολίτης ἔχει τὸ δικαίωμα καὶ τὴν
ὑποχρέωσιν νὰ σκέπτεται καὶ νὰ ἐνεργῇ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὑπὸ ἀναλόγους ὅρους.

Ἡ προθυμία μὲ τὴν ὁποίαν σπεύδετε νὰ ἐξυπηρετήσητε μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς ὑμῶν μίαν εὐγενῆ ἰδέαν τιμᾷ τὴν φιλοπα-
τρίαν τοῦ Σαμιακοῦ Λαοῦ· ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ τοῦτο, ὀφείλετε νὰ ἀποδείξετε ὅτι μετὰ τῆς φιλοπατρίας καὶ γενναιότητος ἔχετε ἀχώριστον
καὶ τὴν φρόνησιν καὶ τὴν ἱκανότητα νὰ διεκδικῆτε τὰς ἐλευθερίας καὶ τὰ δίκαια ὑμῶν ὡς λαὸς ἐξευγενισμένος καὶ πεπολιτισμένος.

Ὅπως εἶσθε οἱ γενναῖοι προστάται τῶν ἐλευθεριῶν τῆς Πατρίδος ὀφείλετε νὰ εἶσθε καὶ οἱ ἄγρυπνοι φρουροὶ καὶ αὐ-
στηροὶ προστάται τῆς νομίμου τάξεως συντελοῦντες εἰς τὴν πληρεστάτην ἀσφάλειαν ζωῆς, τιμῆς καὶ περιουσίας τοῦ ἀτόμου.

Διηνύσαμεν μακρὸν βίον μεγάλων συμφορῶν, ἀδικίας, καταθλίψεως καὶ τυραννίας. Ἀλλ᾽ ὅλαι αἱ σκληραὶ δοκιμασίαι δὲν
ἦσαν ἱκαναὶ νὰ ἀποξενώσωσι τὸν Σαμιακὸν Λαὸν ἀπὸ τὰς μεγάλας αὐτοῦ παραδόσεις. Εἶμαι βέβαιος ὅτι ἡ μεγάλη αὕτη στιγμὴ θὰ
συγκλονίσῃ καὶ πάλιν ἐκ μυχαιοτάτων τὴν Σαμιακὴν ψυχὴν καὶ θὰ ἀφυπνίσῃ τὰς εὐγενεῖς καὶ γενναίας ὁρμὰς αἱ ὁποῖαι καθοδηγοῦν
δι᾽ ὅλων τῶν αἰώνων τὸν Σαμιακὸν λαὸν εἰς μεγάλα καὶ ἔνδοξα κατορθώματα.

Ἐν Καρλοβασίοις τῇ 7ῃ Σεπτεμβρίου 1912

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ Π. ΣΟΦΟΥΛΗΣ

Αφ' ότου επεκηρύχθησαν ούτοι, κατέληξαν εις το ότι το κίνημα του Σοφούλη ότου ήρξατο, έπρεπε να τύχη πλήρους επιτυχίας εσωτερικώς ή εξωτερικώς. Και προς τούτο ο μεν πρόξενος εκάλεσε παρ' αυτώ τους τέσσαρας Σαμίους Σοφουλικούς βουλευτάς προς σύσκεψιν, ο άλλος δε μετέβη εις του Μητροπολίτου, και έτερον ενέτυχον τω βουλευτή Δ. Γεωργιάδη.

Την επιούσαν 8ην 7βρίου - Σάββατον, οι 4 σύμβουλοι της Σαμιακής πολιτείας διεβίβασαν το ψήφισμα του Καρλοβασίου, προς τους προξένους και προς τον Ηγεμόνα, προς ον απηυθύνθησαν και ιδιαίτερον έγγραφον. Διά τούτου έλεγον ότι υποστηρίζουσι το ψήφισμα, και παρακαλούσιν όπως ενεργηθή επειγόντως η άμεσος αποχώρησις του Τουρκικού στρατού εκ της νήσου προς καθησύχασιν των ανησυχιών του λαού». Ο Ηγεμών απήντησεν ότι ο στρατός εξέφυγε της δικαιοδοσίας αυτού, ένεκα της αφίξεως του Σοφούλη και των ανταρτών, και της [illegible] καταδιώξεως του Τουρκικού στρατού.

Ἀλλὰ καὶ οἱ πρόξενοι ἐπισκεφθέντες τὸν Ἡγεμόνα ὑπέδειξαν αὐτῷ ἵνα λάβῃ τὰ προσήκοντα μέτρα πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ τόπου. Ὁ Ἡγεμὼν ἀπήντησεν ὅτι πρὶν ἢ ἀκόμη ἀποβιβασθῇ ὁ Σοφούλης εἰς τὴν Σάμον, καὶ χθὲς πάλιν ἐτηλεγράφησεν εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην, ὅθεν ἔλαβεν ἀπάντησιν ὅτι αἱ Τρεῖς Προστάτιδες Δυνάμεις θὰ ἔστελλον πλοῖα πρὸς φρούρησιν τῆς νήσου.

Τὴν 8ην 7βρίου κατέπλευσεν τὸ Ἑλληνικὸ "Σάλωνα" τοῦ [illegible]. Ἐξ ἐπισήμων ἐκεῖθεν ἠκούσθη ὅτι ἐστάλη τουρκικὸς στρατὸς εἰς Νέαν Ἔφεσον ἵνα διαπεραιωθῇ εἰς Σάμον. Τὸ τοιοῦτο ἔμαθε καὶ ὁ Σοφούλης, εὑρισκόμενος εἰς τὸ χωρίον Ἅγιος Κωνσταντῖνος.

Πρὸ αὐτοῦ εἶχε μεταβῇ εἰς Βαθύ, ὁ Σταῦρος Αἰγινίτης, ἵνα συνεννοηθῇ διὰ τὰ περαιτέρω. [illegible]

Τὰ τῶν προθέσεων τῶν Τούρκων, τὰ ὁποῖα προεβλέποντο, ἐγνώσθησαν εὐρύτερον, ἀλλ' ἡ ἔνοπλος παρουσία τοῦ Σοφούλη ἐνεψύχου τοὺς πάντας, διὸ καὶ πανταχόθεν προσήρχοντο ὁπλῖται. Διὰ δὲ τὸ ἀσφαλέστερον, ὁ Σοφούλης στηρίξας τοὺς μὲν διὰ τῶν "Κουμαραδέων" τοὺς δὲ διὰ τῶν "Βουρλιωτῶν" ἐνῆλθον εἰς τὴν κωμόπολιν "Μυτιληνιοί" ὅπου καὶ ἐστρατοπέδευσαν.

Ὀλίγον πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, ἐνεφανίσθη ἔξωθεν τοῦ λιμένος Βαθέος Τουρκικόν, τὸ ὁποῖον ὅμως ἀπέπλευσε· μόλις δὲ τινὲς τῶν Σαμίων ἐπιβάται ἀκατίου, ἔσπευσαν πρὸς συνάντησιν αὐτοῦ. Τῇ ἐπιούσῃ ἐστάλη ταχυδρόμος ἐπιτόπιος εἰς τὸ "καΐκι" ὅπως προφθάσας τὴν "Σάλωναν" ἐπιδώσῃ τῷ πλοιάρχῳ ἐπιστολὴν πρὸς τὰς Ἑλληνικὰς Ἀρχὰς τῆς Πατρίδος, δι' ἧς παρακαλοῦντο νὰ στείλουν πολεμικόν

ἐπὶ τὸ φρούριον [illegible] ἀπεσύρθησαν οἱ
Τοῦρκοι. Τὰ [illegible] τῶν Σαμίων.

Ἀφοῦ οἱ ἐχθροί, φθάνοντες εἶχον μάθει πρό-
τερον ταῦτα. Τὴν [illegible] [illegible]
ἤρχοντο τὰ [illegible] τοῦ Θεολόγου ἐν δὲ τῇ
[illegible] [illegible] συνάντησις [illegible] παρα-
[illegible] [illegible] – "ἡ [illegible] τοῦ καρ-
μὲ" "[illegible] τοῦ χωρίου. Καλαφάτιον" [illegible]
[illegible] [illegible] τῆς Σάμου.

ὁ κυβερνήτης τοῦ "Ἀετοῦ" τὰ μεσονύκτια
εἶχε μεταβῆ εἰς τὴν συνάντησιν, μετὰ χαρ-
ᾶς [illegible] [illegible]. Ἀφοῦ [illegible]
τὴν [illegible], ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χωρίου, προσ-
[illegible] [illegible] τὸ πλῆθος, καὶ
[illegible] πρὸς Α. [illegible] [illegible]
δὲ διαπεραιώσας τὸ μεταξὺ Σάμου
καὶ Μ. Ἀσίας ἔφερε τὰ κατὰ τῶν
Τούρκων.

Τὰ ἐν Λιμένι Βαθέος.

Περὶ δὲ τὴν ἑσπέραν τῆς 8ης Σβρίου ἀπε-
βιβάσθη ἐξ ἰδίου κανονιοφόρου ὁ [illegible]
Αἰγινίτης, [illegible] [illegible] καὶ [illegible]
τὴν ἀποστολὴν παρὰ τοῦ Σοφούλη, δι' ἧς
[illegible] [illegible], παρεκάλει αὐτὸν ὅπως ὅτι τάχιστα
μεταβῇ εἰς [illegible], καὶ [illegible]
τὴν βοήθειαν τοῦ Στόλου πρὸς ἀπο-
μάκρυνσιν τῶν Τούρκων. Τὴν νύκτα
δὲ Σ. Αἰγινίτης προσορμισθεὶς εἰς τὴν
ἀκτὴν αὐτοῦ [illegible] [illegible] ὁ-
μόφρονας τοῦ Σοφούλη, οἵτινες, ἀνε-
κοίνωσεν [illegible] τὰ μετὰ τοῦ Σο-
φούλη διαπραγματευθέντα, [illegible] ἐκ τῶν
ὁπλιτῶν [illegible] [illegible] αὐτοῦ ἐν
τῇ πόλει. Ἔξωθεν δὲ πρὸς τοὺς ἄλλους
καὶ τὴν φιλοπατρίαν τῶν Καρλοβασιτῶν.

Μετὰ τὴν [illegible] [illegible] [illegible]

λαβών καί ὁ Πῶλος τόν λόγον, ἐπανέ-
λαβε τόν ~~ἀδελφοῦ~~ χρῶμα Σαμίων, ~~τοῦ ὁποίου~~
~~ὁποῖον~~ ὕψους δέν κατώρθωσε νά ἐνισχυθῇ. Ὡς
πρός δέ τόν Σοφρώνην, ὅστις ἐγρά-
φετο διότι ὀλίγους μόνον ἀπόχρη
ἔφερεν ἔξωθεν, εἶπεν ὅτι τόσους μό-
νον ἠδυνήθη νά εὕρῃ, ἀλλ' εἶναι
κατειργασμένοι καί θά χρησιμεύσωσιν
ὡς προσέθηκε. Ἐάν ὅμως τα ὑποκατη-
ρεῖ δέ ἐχαρακτηρίζοντο ὡς ἐπιδρο-
μαῖς διά τῶν ὁποίων ὁ Σοφρώνιος ἀπέ-
δε νά ἐπανορθώσῃ τήν φιλοδοξίαν
αὐτοῦ, ἐξαναγκάζων τόν Σαμιακόν λαόν
ἵνα εἶναι θύμα μετόχου τοῦ κινήμα-
τος. Ἐνῷ ὡς ἔχουσι τά πράγματα, φαί-
νεται ὅτι προέρχεται ἐξ αὐτοῦ τοῦ Σα-
μιακοῦ λαοῦ, ἀδιάφορον ἄν ζῶσι
ἔξωθεν μετέχουσι τούτου ἐξ ἐθνικῆς
αὐθυπαγωγῆς.

ἐν Ἰκαρίᾳ ἀφ' ὅπου αὐτοί ἀπεχώρησαν τόν
ἀγῶνα; — διά τήν Σάμον χειρότερον ἐγίνο-
ντο τά πράγματα, καί ἐφοβεῖτο ὅτι οἱ γειτο-
νες ἀδελφοί Σάμιοι ἐπαξίως τῶν προ-
γόνων αὐτῶν ἀρετῶν ἐμπνεόμενοι, τα-
χέως θά ἴδωσι τήν πατρίδα αὐτῶν ἐλευ-
θέραν. Τό γ' ἐπ' ἐμοί θεωρῶ ἐπιτυχῆ
μίαν εὐτυχῆ διότι ταύτην τήν στιγμήν
εὑρίσκομαι ἐν μέσῳ ἀδελφῶν συγκινου-
μένων ὑπό τῆς ἐνδοξοτέρας αὐτῶν
πάντες ἐπεδοκίμασαν τούς λόγους τούτους
λεχθέντας παρά ὑπουργοῦ, καί ὑπό Κυ-
ρίου, ὡς προσέθηκαν τινες.

Οἱ λόγοι πάντων ἀπέπεμπον ἐθνι-
ἐξαιρέσει δηλονότι χωρικά, τό ὁποῖον
δέ ἀπεστέλλετο εἰς Ἀθήνας παρά Σαμί-
ων. Εἶχε δέ ὡς παρέλθει τό μεσο-
νύκτιον, ὅτε ἀπεχωρίσαμεν, διά
νά συνεχίσωμεν καί αὔριον τό ταξίδιον.

— Τήν 9ην Φλεβάρη Κυριακήν — πρωΐ

ὁ φρούραρχος Μπιχονοῦ ἐτηλεφώνησεν ὅτι οἱ ὁπλῖται ἀνῆλθον εἰς ἑπτακοσίους, καὶ ὅτι ἐτάχθησαν ἱκανοὶ πρὸς φρούρησιν τῶν πρὸς τὴν Μ. Ἀσίαν παραλιῶν. Ὕστερον δὲ ἐτηλεφώνησεν, ὅτι τὰ κυριώτατα κέντρα τῆς Σάμου ἦσαν συνδεδεμένα διὰ τηλεφώνου, τὸ ὁποῖον οἱ Τοῦρκοι δὲν κατέστρεψαν.

Δι' αὐτοῦ ἐτηλεφώνησε μετ' ἐμοῦ ὁ Σοφούλης, παρακαλέσας καὶ ἀξιῶν ἵνα μεταβῶ εἰς Ἰκαρίαν, καὶ μεριμνήσω περὶ ἐφοδίων.

Οἱ τέσσαρες σύμβουλοι καὶ οἱ ἀρχηγοὶ καὶ τῶν δύο ἐν Σάμῳ κομμάτων συνελθόντες ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ, ἀπεφάσισαν ὁμοῦ ἅπαντες, καὶ τὴν συμμετοχὴν πάντων διὰ τὸν ἀγῶνα· πρὸς δὲ καὶ τὴν ἀποστολὴν ἐπιτροπείας πρὸς τὸν Σοφούλην· ταύτης δὲ
πρὸς σύσκεψιν

θὰ προεξῆρχεν ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἀντιπολιτεύσεως κ. Νικολαΐδης· παρακληθεὶς δὲ θὰ μετεῖχον καὶ ὁ ἴδιος. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐγνώσθη ὅτι θὰ κατέπλεε τὸ γαλλικὸν πολεμικὸν „Μπρουίξ" ἡ ἐπιτροπεία ἀνέβαλε.

Καὶ ὄντως περὶ τὴν δείλην ἐπληροφορήθημεν ὑπὸ τοῦ ἐν Σάμῳ ὑποπροξένου τῆς Γαλλίας Λέοντος Μισιέ, τηλεγράφημα τοῦ ἐν Σμύρνῃ Γαλλικοῦ προξενείου· τοῦτο ἤγγελλεν τὴν ἀποστολὴν τοῦ „Μπρουίξ" εἰς Σάμον πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως, ὡς ἔλεγε, προσέθετε καὶ τὰ ἑξῆς „Ἀνακοινώσατε τὴν ἐπιθυμίαν ἡμῶν πρὸς τὸν Σαμιακὸν λαὸν ὅπως ἐπανέλθῃ ἡ τάξις, καὶ ἵνα μὴ ἀπολεσθῶσι τὰ προνόμια τῆς νήσου ἐν τῇ δημιουργηθείσῃ καταστάσει."

Τὸ ἄκουσμα τῆς ἀποστολῆς πλοίου τῶν Δυνάμεων ἐνεθουσίασε τοὺς Σαμίους, καὶ τὸν Σοφούλην, εἰς ὃν ἐτηλεφωνήθη.

οἱ δὲ Σύμβουλοι ἀπέστειλαν πρὸς τὰ ὑπουργεῖα τῶν Ἐξωτερικῶν τῶν Κρατῶν προστατίδων Δυνάμεων Ἀγγλίας, Γαλλίας, καὶ Ρωσσίας, τὸ ἑξῆς τηλεγράφημα·

Πρὸς τὴν Α. Ἐξοχότητα τὸν ὑπουργὸν
τῶν Ἐξωτερικῶν (~~[illegible]~~).

«ὁ λαὸς τῆς Σάμου ἀγωνιζόμενος δίκαιον ἀγῶνα πρὸς ἀνάκτησιν τῶν προνομίων αὐτοῦ, τῶν ἠγγυημένων ὑπὸ τῆς μεγαλοφροσύνης τοῦ ἐνδόξου (Γαλλικοῦ) ἔθνους, ἀπευθύνει ἐκ νέου ἔκκλησιν εἰς τὴν εὐμενῆ παρέμβασιν τῆς Ὑμ. Ἐξοχότητος, παρακαλῶν αὐτὴν ἵνα ὑποστηρίξῃ τὰς δικαίας αὐτοῦ ἀξιώσεις. Ἡ Σάμος ἐμπιστεύεται ἑαυτὴν εἰς τὴν κραταιὰν καὶ εὐγενῆ προστασίαν τοῦ ἐνδόξου (Ἀγγλικοῦ) ἔθνους.»

— Γεωργιάδης, Κεφανίδης, Αδαμίδης, Νικολῆς

Ἡ ἔκρηξις τοῦ κινήματος
ἡ ἐπίθεσις τῶν στασιαστῶν κατὰ τῆς
Τουρκικῆς φρουρᾶς καὶ τοῦ Στρατοῦ
ἐν Λιμένι Βαθέος, καὶ ἡ ἐξέλιξις τῶν γεγονότων.

Τῇ 10ῃ Σεπτεμβρίου 1912 Δευτέρα-

περὶ ὥραν 9ην π.μ. κατέπλευσεν ἔξωθεν τοῦ «Βαθέος» τὸ Ἰταλικὸν «Πιέμον» ἐπὶ τῇ θέᾳ τούτου πολὺς κόσμος κατέλαβε τὴν παραλίαν [illegible] σιν ὑπὲρ τῆς Ἰταλίας. Ἐπιτροπεία δὲ Σαμίων ἐπιβᾶσα λέμβου ἀνῆλθεν ἐπ' αὐτοῦ, τυχοῦσα θερμῆς ὑποδοχῆς παρὰ τοῦ κυβερνήτου, εἰς ὃν ὑπέβαλε τὰς εὐχαριστίας τοῦ Σαμιακοῦ λαοῦ. ὁ κυβερνήτης ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν ἐπιτροπείαν ὅτι ἔλαβε γνῶσιν, τῆς προσκλήσεως αὐτῶν ἐξ ἀφορμῆς τοῦ πολέμου διὰ τὴν προστασίαν, ἐδήλωσε δὲ ὅτι θὰ περιορισθῇ ἔξωθεν τοῦ λιμένος μέχρι τοῦ ἄκρου "Κότσικας" ὀλιγώτερον (ΒΑ) Συνέστησε δὲ ὅπως ἐν περιπτώσει κινδύνου εἰδοποιήσωσιν αὐτὸν ἢ διὰ σημάτων ἢ διὰ πυρσῶν, ἢ δι' ἀποστελλομένων. – Ἡ ἐπιτροπεία εὐχαριστήσασα καὶ ἀπαντῶσα τὸν κυβερνήτην, παρεκάλεσεν ὅπως, ἐὰν δυνατόν, εἰσχωρήσῃ εἰς τὸν λιμένα πρὸς ἐμφοβισμὸν τῶν Τούρκων. Ἀλλ' ἐγνώσθη εἶπε καὶ τὰ ἑξῆς χαρακτηριστικὰ τῆς πολιτικῆς τῶν Δυνάμεων: "Ἡμεῖς οἱ Σάμιοι εὑρισκόμεθα εἰς ἐμπόλεμον κατάστασιν οὐ μόνον πρὸς τὴν Τουρκίαν, ἀλλὰ καὶ ἀπέναντι τῶν Συμμαχικῶν τῶν ὅλων Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων!! Ἀνεκοίνωσε δὲ προσέτι

ὅτι ἐπρόκειτο νὰ καταφύγωσιν εἰς Σάμον πλοῖα τῶν ξένων Δυνάμεων Τέλος δὲ ἐρωτηθεὶς ἐὰν οἱ Σαμιακοὶ λάβωσι ἐπικουρίαν τοῦ ἀξιώματος αὐτοῦ, ἀνήχθη εἰς τὸ πέλαγος.

Ταῦτα ἀνεκοινώθησαν τῷ Σοφούλῃ.

Ἤδη ἐν Λιμένι Βαθέος ἐπεκράτει συγκίνησις, καὶ εὐχάριστος ἡ προαίσθησις, ὡς ἐκ τῶν διαφόρων ἐπεισοδίων: Ἀφ' ἑνὸς ὅτι οἱ Τοῦρκοι καταπτοηθέντες ν' ἀποβιβασθῶσιν εἰς Σάμον, κατὰ τὴν θέσιν τοῦ "Μουχχαμαδαίμη" (Α) ἀπεκρούσθησαν ὑπὸ τῆς Σαμιακῆς φρουρᾶς· ὅτι δὲ ἐπενέβαινον αἱ Δυνάμεις ὑπὲρ τῆς Σάμου, ὡς τὸ σπουδαιότερον ὅτι ἐπέκειτο ἡ ἐπίθεσις τῶν σκαφῶν, κατὰ τῶν ἐν Λιμένι Βαθέος Τούρκων. Τοῦτο ἦτο δὲ τὸ ἀληθέστατον καὶ τὸ ἐλπιδοφορώτατον

«Εἷς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης»

Καὶ οὕτως οἱ ὁπλῖται, ὁρμηθέντες ἐκ «Μελαχρινῶν» κατέφθασαν κατὰ τὴν μεσημβρίαν εἰς τοὺς [illegible] καὶ ἀποκρήμνους τοῦ Βαθέος λόφους - ἔνθα τὸ δάσος κυπαρισσιῶν, καὶ κατέλαβον τὴν ἐπίκαιρον θέσιν «Ζέρβα» κατέναντι τοῦ λόφου «Μπαϊρακλῆ» ὃν κατεῖχον οἱ Τοῦρκοι. Οὗτοι δὲ ἀντιληφθέντες τοὺς ὁπλίτας ἤρξαντο συνεννοούμενοι διὰ σημάτων μετὰ τῶν ἄλλων Τούρκων τοῦ Ἄνω Βαθέος. Αἴφνης ὀλίγον μετὰ ἠκούσθησαν οἱ πρῶτοι πυροβολισμοὶ τῶν ὁπλιτῶν, οἵτινες βάλλοντες, προεχώρουν ἐντὸς τοῦ δάσους ἵνα ἐκδιώξωσι τοὺς Τούρκους ἢ καὶ κυκλώσωσι τούτους. Οἱ Τοῦρκοι φρουροὶ συνεχῶς καὶ ἐντόνως διὰ σημάτων ἐδήλουν τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον. Ἤδη ἤρξαντο βάλλοντες καὶ οὗτοι

τὸ θέαμα ἦτο καὶ ζωγραφικὸν ἔκπαγλον. Ἐνθουσιασμὸς δὲ μέγας καὶ συγκίνησις κατελάμβανε τοὺς πάντας. ~~τοὺς γηραιοὺς «Ἐπάνω Βαθαίους»~~ (Οἱ ἐν τῷ Διοικητηρίῳ Τοῦρκοι ἐνόησαν τὸν κίνδυνον τῶν ἐπὶ τῶν λόφων φρουρῶν, καὶ ὅτι οἱ σημαιοφόροι αὐτῶν [illegible], ἔβαλλον κατὰ τῶν σκοπευτῶν διὰ τηλεβόλου, ἀλλ' ἄνευ ἀποτελέσματος, ἐκ τῆς ἀποστάσεως καὶ τῆς ὑψηλῆς θέσεως τῶν ὁπλιτῶν. Τότε οἱ Τοῦρκοι πρὸς ἐκδίκησιν καὶ ἐκφοβισμὸν ἔβαλλον δι' ὅπλων πρὸς τὴν παραλίαν ἐπὶ τὰ [illegible], καὶ οὕτω ἠνάγκασαν τοὺς καθημένους ἐν τοῖς καφενείοις νὰ σκορπίσωσι καὶ ἀσφαλισθῶσιν εἰς τὰς οἰκίας των.

Τὰ τῆς μάχης ἐθεώρουν ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τοῦ ξενοδοχείου τῆς «Ἡγεμονίας» ἐν τῇ παραλίᾳ.

Μετ' ὀλίγον κατέφθασεν ἡ «Ρούμελη» προερχομένη ἐκ τῶν Δωδεκανήσων. Ἐν τῷ πλοίῳ συνήντησα καὶ τὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πρόξενον Ἀλ. Σαχτούρης, προερχόμενον ἐκ τῆς νήσου Κῶ, ὅπου μετέβη πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ (χήρας τοῦ ἰατροῦ Νικολαΐδου) ὁ Σαχτούρης ἠθέλησε νὰ ἐξέλθῃ ὅπως ἴδῃ τὸν συνάδελφόν αὐτοῦ Ἐλεφάντον, ὅστις ὑπολοχαγὸς ἔσπευσε διὰ τὸν αὐτὸν σκοπόν· καὶ οὕτω συναντηθέντες ἐξῆλθον ὁμοῦ. Ἀλλ' ἐπὶ τῇ θέᾳ τῶν ἐρχομένων σημαιῶν οἱ Τοῦρκοι ἤρξαντο βάλλοντες κατ' αὐτῶν καὶ κατὰ τῆς "Βούρμης" οἱ πλοίαρχοι εἶχον ἐπίσης ἐξέλθει, ἀλλὰ βλέποντες τὸ ἀδύνατον ἐπικοινωνίας δι' ξηρᾶς, ἔσπευσαν ἵνα ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸ πλοῖον, ἐπιβάντες τῆς λέμβου αὐτῶν ἥτις διετρήθη ὑπὸ τῶν τουρκικῶν σφαιρῶν. Μόλις ἀνῆλθον ἐπὶ τοῦ πλοίου διέταξαν συριγμὸν πρὸς ἀπόπλουν. Ἀλλ' ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τούτου, οἱ Τοῦρκοι ἔβαλλον πυκνότερον κατὰ τοῦ πλοίου, καὶ κατὰ παντὸς ἐξιόντος πρὸς αὐτό

Ἐκ τῶν ἐπιβατῶν τῆς "Βούρμης" εἶχον ἀποβιβασθῆ εἰς Βαθύ, οἱ δύο Σάμιοι δὲ εἰς Ρόδος. Μετὰ τούτων συναντηθεὶς ἐν τῇ πρύμνῃ, ἐπέβημεν λέμβου καὶ κατηυθύνθημεν πρὸς τὸ πλοῖον, συνοδευόμενοι ὑπὸ τουρκικῶν σφαιρῶν, αἵτινες συρίζουσαι πέριξ καὶ ἄνωθεν ἡμῶν, ἔπιπτον προσκρούουσαι [illegible] τῶν ὑδάτων. Οἱ συνεπιβάται γενόμενοι [illegible] κωπηλάται, ἐγονυπέτησαν, προτρέψαντές καὶ ἐμὲ ἵνα προφυλαχθῶ. Τέλος κατωρθώσαμεν ὅπως ἀνέλθωμεν ἐπὶ τῆς "Βούρμης" [illegible] τῆς ὁποίας ἐξηκολούθουν οἱ Τοῦρκοι βάλλοντες, αὐτῆς, ὥστε οἱ ἐπιβάται ἠναγκάσθησαν νὰ κατέλθωσιν ἐντὸς τοῦ πλοίου πρὸς ἀσφάλειαν αὐτῶν. Ἐπανελθόντος ἤδη καὶ τοῦ προξένου κ. Σαχτούρη, διετάχθη ἡ ἄρσις τῆς ἀγκύρας ἀλλὰ μετὰ πολλῆς δυσκολίας καὶ κινδύνου, διότι οἱ Τοῦρκοι ἔβαλλον καί κατά τῆς μηχανῆς τῆς ἁμάξης. Ἔβαλλον δέ ἰδία κατά τάς γεφύρας καί κατά τοῦ ἔρχου τοῦ ὑποβρυχίου ὅσον εὕρομεν ἐξακοντιζομένων σφαιρῶν – τύπου Μάουζερ – ἔχει διατρήσει τό δωμάτιον τοῦ πλοιάρχου.

Τέλος ἡ «Ρουμέλη» περί ὥραν 3 μ.μ. κατέπλευσε· εἰς τήν κεντρικήν προκυμαίαν τοῦ λιμένος, τουναντίον «ἐπιβάται» μαθηταί καί στρατιῶται ἐχόμενοι συσπειρωμένοι ἐπί τῶν βράχων, ἐστοιβαγμένα, ἅμα ἐπέστη ἡ «Ρουμέλη» πρός παραλαβήν αὐτῶν. Ὀλίγον μετά τήν ἔξοδον ἐκ τοῦ λιμένος συνηντήσαμεν τό ἐρχόμενον «Μαρούσι» καταπλέον ὁλοταχῶς πρός τόν λιμένα Βαθέος.

Προσωρμίσθημεν εἰς Καρλόβασι (ΒΔ) ὅπου τηλεφωνικῶς εἶχον ἀκούσει τήν ἐπίθεσιν τῶν ἀεροπλάνων εἰς Βαθύ· ἔκτοτε οὐδέν ἄλλο. Φαίνεται ὅτι εἶχε συμβῆ τι εἰς τό τηλέφωνον.

εὐθύς ὡς ἀπεχωρίσαμεν ἐκ τοῦ λιμένος Βαθέος ὑπέδειξα εἰς τόν πλοίαρχον ὅτι ἔπρεπε νά ὑποβάλωμεν ἔκθεσιν τῶν γεγονότων πρός τάς ἁρμοδίας Ἀρχάς. Ἀλλ' οἱ πλοίαρχοι τόσον ὁ κος Γεώργιος Μαυρουδῆς ὅσον ὁ κος Κοδικιός Κυριακάκης, ἄνθρωποι μικρᾶς παιδείας καί ἄλλως τε φιλήσυχοι ἐθεώρησαν τοῦτο ἀσύμφορον. Ὁ κος μάλιστα ὑπῆρξε τοσοῦτον ἀφελής ὥστε νά μοί εἴπῃ: τί θέλομεν νά τά βάλωμεν ἡμεῖς μέ τούς Γερμανούς, ἀφοῦ θά προσεγγίζωμεν συχνά εἰς τούς λιμένας των;! Ἀλλ' ὅτε ἀνέπτυξα εἰς αὐτόν ὅτι διά τήν προσβολήν τῆς σημαίας, ἡ Ἑλλάς θά εὕρῃ σοβαράν ἀφορμήν νά διαμαρτυρηθῇ πρός τήν Γερμανίαν, ἐπείσθη, καί μέ παρεκάλεσεν ὅπως συντάξω αὐτός τήν ἔκθεσιν. Τοῦθ' ὅπερ καί ἐγένετο.

Καί ἡ μέν Ἑλλάς διεμαρτυρήθη.

ἡ δὲ πορεία ἐσυνήθιζεν ὅτι θὰ "ἐξάπλωμα τὸ μήνυμα" δηλαδὴ θὰ περιέμενε καὶ τοῦτο, καὶ ἐπὶ λέγοντας θὰ ἔλεγε τὸ σύνηθες αὐτῷ "Πιάγκης-ὀρθοῦ"=
(σικνάης) ἀλλ᾽ ἐγένετο κατὰ λάθος. Αὐτὴ ἦν ἐπίσης τοῦ Σαμιακοῦ μηνύματος καὶ ἡ μελέτη τας ἡμέρας ὑπάρξῃ τοῦ Ἐπαναστατικοῦ πολέμου, ἔχουσαν πᾶσαν διαφορὰν ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς [illegible], καὶ οὐχὶ ἐξ ἐνέδρας καὶ κατὰ λάθος.

Περὶ ὥραν 9 μ.μ. τῆς 10ης 7βρίου ἐφθάσαμεν εἰς Ἅγιον Κήρυκον Ἰκαρίας ὅπου ἐναυλοχεῖ τὸ φρουροῦν τὴν νῆσον Ἑλληνικὸν "[illegible]". Ἐξ αὐτοῦ ἠκούσθη φωνή τις: Τὶ νέα ἐκ Σάμου; Συγχρόνως ἐστάλη καί τις ἀξιωματικός, ὅστις μαθὼν ὅτι ἐπὶ τῆς "Ῥούμελης" ἦτο ὁ πρόξενος Σχλούρης, παρεκάλεσεν αὐτὸν

ὅπως ἐπιβιβασθῇ μεταβὰς εἰς τὸ πολεμικὸν καὶ ἐξιστορήσῃ τὰ γεγονότα τῆς Σάμου, τὰ ὁποῖα ἄλλως τε ἐνδιαφέρουσι καὶ τοὺς Ἰκαρίους.

Ὁ πρόξενος διστάσας πρὸς στιγμήν, τέλος δι᾽ ἐκείνους λόγους, μετέβη καὶ [redacted] ἐξέθηκε τὰ γενόμενα ἐν Βαθεῖ. Οἱ δὲ Ἰκαριοί θερμῶς συνεχάρησαν αὐτὸν ἐπὶ τούτῳ.

Εἰς τὸν Σχλούρην, παρέδωκα ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Δραγούμην, ἢ μᾶλλον ἔκθεσιν τῶν ἐν Σάμῳ, ἣν συνεπλήρωσα κατὰ τὸν πλοῦν. Ἐν αὐτῇ ἔλεγον, μεταξὺ ἄλλων ὅτι ὁ λαὸς τῆς Σάμου ἐπαναστατεῖ, καὶ παρεκάλουν ὅπως ἐνισχυθῇ οὗτος ὑπὸ τοῦ Ἰδίου, ὅσῳ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀρμοδίων.

Κατὰ τὴν νύκτα τῆς ἐπιστροφῆς μου εἰς Πειραιᾶ συνεσκέφθημεν μετά τοῦ Μπαχαχίου ὅπως ἐν πάσῃ τρόπῳ βοηθήσωμεν τοὺς ἀδελφοὺς Σαμίους. Αἴφνης περί τὴν 2αν ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἠκούσθη κάτωθεν ἀπὸ οἰκίας φωνή

Πατρίς! Πατρίς! ὁ Μπαχαχίας ἀφοσιώθη ~~ἐπερχομένως~~ πλέον· καὶ ἔτι μᾶλλον ἐταράχθη μαθὼν ὅτι ἐκ τοῦ ἐπέκεινα γνωστοῦ καρδιακοῦ φίλου πυρσοί συνθηματικοὶ κίνδυνον δηλοῦσι. Αμέσως δὲ ἐπιβιβασθεὶς καὶ παραλαβὼν περὶ τοὺς 15 ἐπιβάτας ἐπέβησαν πλοιαρίου καὶ ἀπέπλευσαν. Συγχρόνως ἦλθεν ἤδη καὶ τὸ "Πλοιάριον" τὸ ὁποῖον κατέπλευσαν ἐν τάχει τῆς κορβέτας, πρὶν ἢ ἐπιμονήσῃ, ἔλειψε τοὺς ἐπικουρικοὺς πρόσφυγας. Καὶ οὐδὲν μικρόν ~~[illegible]~~ συνέβαινεν, ἀλλὰ ἐπὶ Σαμίων τινὲς μετέβησαν τῆς καρδίας ἐπιζητοῦντες βοήθειαν, διότι φόβος ὑπῆρχεν ὅτι θὰ ἐπιβιβασθῶσι εἰς Σάμον Τοῦρκοι ἐκ Μ. Ἀσίας.

Περὶ δὲ τὴν πρωΐαν τῆς 11ης Ἀπριλίου, ἔφθασαν τὸ Ἀρχικυβερνητικὸν πλοῖον ἐκ Σάμου ὁ κ. Μουρζινούζης ἐκ Καρλοβασίου, καὶ ἄλλοι ἐκ Μαραθοκάμπου, ζητοῦντες πολεμοφόδια καὶ ἰδίᾳ φυσίγγια. Ἐδώκαμεν ὀλίγα, καὶ ταῦτα ἐκ τῆς παρακαταθήκης. Ἀνεμένομεν ὅμως ἄλλα παρά· καὶ ταῦτα ἐπορίσθησαν τὴν νύκτα τῆς 14 πρὸς τὴν 15ην ~~ἐπὶ~~ ἐπιβιβασθέντα διὰ τῆς ἀκτῆς τοῦ ἀτμοπλοίου "Κρυστάλλια". Ἀνήρχοντο δὲ εἰς 80,000 χιλ. φυσίγγια. Ἐξ αὐτῶν ἐκρατήσαμεν μόνον τὰ 10,000, τὰ δὲ 70,000 ἀπεστείλαμεν διὰ τοῦ πλοίου εἰς Καρλόβασιον Σάμου.

Τὰ ἐν τῷ λιμένι Βαθέος

Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ κατὰ τὴν προηγουμένην ἐπελθόντες ὁπλῖται, ἐξηκολούθουν μέχρι βαθείας νυκτὸς ἐπιλεγόμενοι κατὰ τῶν τούρκων τοῦ "Παχισουάδρου" όπου το λεγόμενον "Ρεύμα της Σιγίνας" τινές των [illegible] σφαγιασθέντες, ωδηγήθησαν ύστερον εις θυσίαν προς [illegible] εκ δε των Τούρκων [illegible] ικανοί κάτοικοι [illegible] [illegible]+, έχοντες και όπλα [illegible] "Μάουζερ" ήρχοντο ότε [illegible] των Τούρκων μετεχειρίσθησαν [illegible] - Νουρ - Νουρι. Ότι εξηκριβώθη ήδη ότι οι Τούρκοι ευρεθέντες εν [illegible] θέσει, εφήρμοσαν τα συνήθη αυτοίς αίσχρα και άνανδρα μέσα, επιτεθέντες κατά γερόντων και γυναικών.

+ Οι εν [illegible] σφαγιασθέντες ή οδηγηθέντες εις θυσία είναι την 13ην περί την [illegible] [illegible]

1ος ο Γεώργιος Σ[illegible], κοινώς "Αφέντικα" [illegible] [illegible]; [illegible] σφαίρα [illegible] την [illegible].

2. ο Ξενοφών Χατζη[illegible] εις τον [illegible] αυτού [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ος 3. [illegible] υπό του ιατρού Ιάσονος [illegible] [illegible] εν [illegible].

3ος Την 14ην [illegible] ο [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] του δεξιού [illegible] προς την [illegible], χωρίς να [illegible] την [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] του [illegible], [illegible] και [illegible].

Οι δε κατοικούντες του [illegible] 10ης [illegible] τος "[illegible]" και του [illegible] "[illegible]", το οποίον [illegible] την [illegible], [illegible] χρήματα και καθώρισαν [illegible] [illegible] [illegible] περιεχόμενα πάσαν την [illegible], εντός του τουρκικού στρατώνος, όπου ηξίωσαν [illegible] περιορισθώσι οι Τούρκοι, οίτινες πρότερον είχον [illegible] την [illegible]. Εν αυτή δε όπου προεφέροντο τα [illegible] χρήματα ιδρύθησαν νοσοκομεία και [illegible]. Εν δε τω [illegible] [illegible], [illegible] Αξιωματικός εδέχετο και ήκουε παράπονα των [illegible].

Και ούτω μεν καθιέρωσαν τα [illegible] αι [illegible]. Αλλ' η Τουρκία εμμένουσα, διέταξε την αποστολήν στρατού εν Μικρά Ασία. ούτος δε διαπεράσας το στενόν της [illegible], επεχείρησεν [illegible] εις την [illegible], [illegible] και [illegible]. Τούτο μαθών ο Σοφούλης [illegible] εν [illegible], εις το [illegible] (ΝΑ

σταλθὲν ἀποβιβασθέντος τοῦ Ἀγαίου ~~[illegible]~~
διέταξε τὸ Σάμιον (4) ἵνα ἀφοπλίσῃ τοὺς
Τούρκους· Ἀφ' οὗ στρατιῶται εἶχον
ἤδη ἀποβιβασθῆ εἰς Σάμον, τὸ Ἀγαῖον
ἐβάλλετο ὑπ' αὐτῶν ἐπανειλημμένως·
ἕως οὗ ἐφόνευσαν καὶ δύο [illegible] τῶν
Τούρκων, διεσώθη, καὶ ἀκολούθως τὸ
Β. προσωρμίσθη ~~παρὰ~~ εἰς τὸν Ἅγιον Κων-
σταντῖνον, ὅπου ἀποβιβασθεὶς ὁ Σοφού-
λης ἀνήχθη εἰς Μυτιλήνην.

Οἱ δὲ ἀποβιβασθέντες Τοῦρκοι ἀπω-
θήσαντες τὰς ὀλιγαρίθμους φρουρὰς τῶν
Σαμίων, ἔφθασαν εἰς Βαθύ, καὶ ἠνώ-
θησαν μετὰ τῶν λοιπῶν. Τοῦτο μαθόντες
οἱ πολῖται ἐπεχείρησαν σφοδρὰν ἔξο-
δον καὶ διὰ [illegible] τοῦ φόνου [illegible]
ὁπότε καὶ τινὲς ἐφονεύθησαν.
Τούτου δ' ἐξηκολούθησαν τὴν νύκτα ὅλην
πυροβολοῦντες καὶ ἔφευγον οἱ μὲν τοῦ δὲ·
ἰδίᾳ δὲ οἱ Τουρκοκρῆτες· ὅπου ἠκούσθη

ἡ φωνὴ τοῦ ὁπλαρχηγοῦ Κακούλη εἰπόντος·
«Ὀρέ πατριῶται κ' ἐδῶ μᾶς ἤλθατε;!»
Ἀπέθανον δὲ καὶ τινὲς Ἀρμένιοι· οὗτοι
δὲ ψυχορραγοῦντες, εἶπον εἰς τοὺς Σαμίους
ὅτι ἐπίτηδες εἶχον μείνει μεταξὺ τῶν
Τούρκων ὅπως ἀσφαλισθῶσι τελειότερον,
καὶ ἐν καταλλήλῳ χρόνῳ αὐτομολήσωσι.

Τὴν 13. Νοεμβρ. -Πέμπτην- λίαν πρωΐ
ἔφθασαν δι' ἀκατίου εἰς Ἅγιον Κήρυκον
Σάμιοι καταδιωκόμενοι ἐκ Μαραθοκάμ-
που, κομίζοντες ἐπιστολὴν τῆς ἐπὶ τοῦ
ἀγῶνος Ἐπιτροπῆς πρὸς ἐμέ.
Διὰ ταύτης, γράφοντές μοι τῇ ἐντολῇ τοῦ
Σοφούλη, ἔλεγον ὅτι οἱ Τοῦρκοι ὄντες
ἐστρατοπεδευμένοι ἐν τῷ ἀπέναντι Μι-
κρᾶς Ἀσίας κτήματι τοῦ Σταματιάδου
(Σαμίου) κατεπειράθησαν ν' ἀποβιβα-
σθῶσιν εἰς Σάμον· διὸ παρακαλοῦν
ἵνα ἐνεργήσω ταχέως τὰ δέοντα, διότι
τὰ ἐν τῷ λιμένι Βαθέος ὁρμοῦντα Ἀγγλικὰ
καὶ Ρωσικὰ ἐδήλωσαν ὅτι θὰ τηρήσωσιν
οὐδετέραν στάσιν».

Ἀλλὰ πρὸς ἀτυχίαν τῶν Σαμίων, οἱ μὲν Γερμανοὶ εἶχον ἤδη ἀποβιβασθῆ εἰς Σάμον, τὸ δὲ ἐν Ἰκαρίᾳ ναυλοχοῦν Ἰταλικὸν εἶχεν ἀποσπασθῆ ἀπὸ τὴν τορπιλλαρχίαν, καὶ τὸ Ἰκαριακὸν "Κρατο-πεῖρα" ὑπὸ τὰ [illegible] πειρατεία!

Αὐθημερὸν δὲ μ.μ. τῆς 13ης ἐπανῆλθον ἀποσταλ-μένοι ἐκ Καρλοβασίου, μοὶ ἀνήγγειλαν ἐπιστολάς — ἔλεγαν ὁ ἔχων διὰ τοῦ Ἀγίου — περὶ τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ λαοῦ τῆς Σάμου ἢ δι' ὑπὸ τῆς ἐκλογὴν τοῦ Σοφούλη, ἀρχηγοῦντος μοι τὴν ἀποβίβασιν τῶν Γερμανῶν εἰς Σάμον, ἐζήτουν βοήθειαν καὶ προ-στασίαν παρὰ τοῦ ἐν Ἰκαρίᾳ Ἰταλικοῦ, ἄλλως, ἔγραφον, ἡ καταστροφὴ τῆς πατρίδος μας θὰ εἶναι ἄφευκτος!!

Δυστυχῶς ὅμως ἡ θέσις τῶν ἐν τῇ Σάμῳ ζητούν-των βοήθειαν, ἀλλὰ καὶ τῶν μὴ δυνα-μένων ἵνα βοηθήσωσιν αὐτούς.

Αἴφνης περὶ ὥραν 3 μ.μ. κατέπλευσεν εἰς Ἅγιον Κήρυκον Ἰταλικὸν τὸ "Ἄστο" τοῦ Συρακουσῶν. Σπεύσας ἀνῆλθον εἰς αὐτὸ καὶ ἀνεκοίνωσα εἰς τὸν κυβερνήτην τὰ ἐν Σάμῳ συμβάντα καὶ τὴν παράκλησιν τῶν Σαμίων. Ἀντὶ ἄλλης ἀπαντήσεως ἐμέμφθη τὰ ἐν Λιμένι Βαθέος πλοῖα, Ἰταλικὸν καὶ Ἀγγλικόν, τὰ ὁποῖα δὲν ἐπροσπάθησαν ἵνα κωλύσωσι τὴν ἀπόβασιν τῶν Γερμανῶν. Ἴσως, εἶπον, ἡ αἰτία αὕτη ἀνήκει εἰς ὑμᾶς! Ὁ κυβερνήτης οὕτω διαλυθεὶς μοὶ εἶπεν ὅτι θὰ διεβίβαζε ταῦτα πρὸς τὸν Ναύαρχον παρὰ τοῦ ὁποίου θὰ ἐζήτει ὁδηγίας. Εὐχαρίστως δὲ μοὶ παρεχώρησε καὶ ἀσύρματόν τινα εἰς τὸν ὁποῖον ἐπικύρωσα ταχέως τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιστολῆς τῶν Σαμίων, δηλώσας καὶ ἀπαίτησιν αὐτοῦ, καὶ τὴν ἰδιότητά μου — ὡς εἰσαγγελέως τῆς Ἰκαριακῆς Πολιτείας". Μετά τινα χρόνον ἐλήφθησαν ὁδηγίαι παρὰ τοῦ Ναυάρχου, καὶ τὸ πλοῖον ἠτοιμάσθη πρὸς ἀπόπλουν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῷ μεταξὺ εἶχον ἐξῆλθον ἀξιωματικοί τινες, ὑψώθη σῆμα προσυμφωνήσεως, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν ἐγένετο ὁρατόν, διότι οἱ ἀξιωματικοὶ περιεχώρησαν ἐνδοτέρω. ὁ κυβερνήτης διέταξε καὶ ἐβρόντησαν τηλεβόλα. Καὶ οὕτω ἐπανελθόντων τῶν ἀξιωματικῶν, τὸ πλοῖον ἐπροχώρησε πρὸς τὰ δυτικὰ τῆς Μυκάλης, χωρὶς νὰ συναντήσῃ Τούρκους· ἐπανῆλθε δὲ τὴν ἐπιοῦσαν εἰς Ἰκαρίαν.

Ἀλλ' ἤδη τὰ πράγματα ἐλάμβανον ἄλλην τροπήν, μᾶλλον εὐνοϊκὴν διὰ τὸν ἀγῶνα τῶν Σαμίων. Οὕτω, τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἤτοι τὴν 13. 7βρίου σύρθη – καθ' ἣν μέγας φόβος κατεῖχε τὴν Σάμον, ἕνεκα τῆς ἐνισχύσεως τῶν Τούρκων διὰ νέου ἀποβατικοῦ σώματος ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας, οἱ κυβερνῆται τῶν πλοίων – τουρκικοῦ ἢ Ἀγγλικοῦ, προσεκάλεσαν τὸν Σοφούλην, ὅπως διὰ ταχυπλόου ἀγγελίου, ἐπὶ τούτῳ διαγνώσεως, μετέβη ἀπὸ τὸ χωρίον "Κοκκάρι" εἰς Λιμένα Βαθέος. Διελθὼν δὲ ἐπὶ τοῦ Μαρουλί' ὅπου

ἦσαν καὶ οἱ πρόξενοι Ἀγγλίας ἢ Γαλλίας ἐγνωμάτευσε μετ' αὐτῶν τῶν καθεστώτων. Μετὰ ταῦτα, κληθεὶς καὶ ὁ Ἡγεμὼν Γρηγόριος Βεγλερῆς, ἅμα προσῆλθε μετὰ τοῦ Τουρκικοῦ χιλιάρχου.

Ἐπὶ τοῦ πλοίου συνετάχθη πρωτόκολλον, ὑπογραφὲν ὑπὸ τῶν κυβερνητῶν τῶν πλοίων ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος καὶ τοῦ Σοφούλη· διὰ τούτου συνήφθη πενθήμερος ἀνακωχή. Συμφώνως τῷ πρωτοκόλλῳ ἑκάτεροι τῶν ἀντιπάλων, θὰ ἐτήρουν τὰς οἰκείας αὐτῶν θέσεις, ἤτοι οἱ μὲν ἔνοπλοι Σάμιοι τὴν ὕπαιθρον χώραν, οἱ δὲ Τοῦρκοι τοὺς στρατῶνας καὶ προμαχῶνας αὐτῶν, καὶ τὰ ἀγήματα τῶν φρουρῶν τὴν πόλιν, ἕως ἂν ἀπαγορευθῇ ἡ ἔξοδος τῶν Τούρκων. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ καὶ οἱ Σάμιοι κάτοικοι τοῦ Ἄνω Βαθέος κατῆλθον εἰς τὸ κάτω – μακρὰν τῶν Τούρκων.

Περί δέ το μεσονύκτιον ελάβομεν επιστολήν παρά του Σοφούλη αγγέλλοντος ότι εγένετο ανακωχή τη ευμενεστάτη μεσολαβήσει των κυβερνητών των πολεμικών Αγγλίας και Γαλλίας· ότι ανεγνωρίσθη η επανάστασις επισήμως και διεθνώς, ότι η θέσις των [illegible] ήτο αρίστη και τα πάντα θα εστέφοντο υπό επιτυχίας· επί πλέον το ηθικόν των στρατιωτών ήτο ακμαιότατον. Ανέμενε δε [illegible] νέων εθελοντών εκ Πειραιώς. Άμα και Ικάριοι θα ήσαν έτοιμοι προς βοήθειαν των Σαμίων, εάν δεν έφευγον οι Τούρκοι.

Την 15, ώρα [illegible], έφθασεν εκ Πειραιώς η "Κλεοπάτρα", κομίσασα χιλιάδας φυσιγγίων, εξ ων τα ημίση απεβίβασεν εις Σάμον. Δι' αυτής μετέβησαν και οι δημοσιογράφοι Λ. [illegible] και ο Γιαννόπουλος των "Αθηνών"

Την 17ην Δευτέρα — διά του Αιγαίου διήλθεν εξ Ικαρίας ο βουλευτής Σάμου Δ. Γεωργιάδης μεταβαίνων εις Αθήνας δι' εμπιστευτικήν αποστολήν.

18η Ιουλίου. Τρίτη — Την εσπέραν υπέστρεψεν αύθωρον η "Κλεοπάτρα" φέρουσα ήδη περί τους 30 Κρήτες υπό τους οπλαρχηγούς Νικολούδη και Γιάννακου, φέρουσα δε όπλα Μάνλιχερ. Την επιούσαν μετέπλευσαν εις Σάμον. Το ναυλοχούν Ιταλικόν έρριψεν επί της Κλεοπάτρας τους ηλεκτρικούς προβολείς.

Μετ' ολίγον κατέπλευσεν εις Σάμον το "Ρούμελη" της εταιρίας ο πλοίαρχος του οποίου εκόμισεν επιστολήν παρά του εν Σάμω προξενικού πράκτορος της Ιταλίας επιμελείας προς τον κυβερνήτην του Ιταλικού. Τούτο προ του μεσονυκτίου κατέπλευσε προς την Σάμον. Ύστερον εμάθομεν ότι κατά την πρωίαν της επιούσης, εν τω λιμένι της [illegible] το Ιταλικόν τορπιλλοβόλον "Ευτέρπη" κατέστρεψε τον επί της άκρας της [illegible] Σηματογράφον.

— Την 18ην Ιουλίου, έληξε και η πενθήμερος ανακωχή. Τους [illegible] συγκινήσεις καί χαράν διά τό στράτευμα.

Ἀφ' ὅτου τό Σαμιακόν δρᾶμα ἔβαινε πρός τήν λύσιν αὐτοῦ αἰσίως. Ἐν τῷ μεταξύ ἡ πολεμική εἰργάζετο. Αἱ δέ προστάτιδες Δυνάμεις ἔλαβον ἐπίσημον ἀπόφασιν διά τήν Σάμον. Ἀλλά καί ἡ Ἑλληνική Κυβέρνησις, ἀφεῖσα πρῶτον τήν ἄγονον στάσιν, ἐπελήφθη τοῦ Σαμιακοῦ ζητήματος, ζητήσασα παρά τῆς τουρκικῆς ἱκανοποίησιν ἐντός 48 ὡρῶν διά τήν προσβολήν τῆς Ἑλληνικῆς σημαίας ἐν τῷ λιμένι Βαθέος κατά τήν 10ην 7βρίου, ὅτε οἱ Τοῦρκοι ἐπυροβόλησαν αὐτήν ὑψουμένην ἐπί τῆς "Φούργκης"

Τήν νύκτα τῆς 18ης τῇ ἐνεργείᾳ τῶν προστατίδων Δυνάμεων, διεβιβάσθη ἐκ Κωνσταντινουπόλεως παρά τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, τηλεγράφημα πρός τόν Ἡγεμόνα τῆς Σάμου καί τόν Ἀρχηγόν τοῦ στρατοῦ. Διά τούτου ἐδίδετο διαταγή ὅπως ὁ τουρκικός στρατός ἐγκαταλείψῃ τήν Σάμον

τήν Σάμον! Ὅτε τήν πρωΐαν ἐγνώσθη τό τοιοῦτο μέγας ἐνθουσιασμός κατέλαβε τούς Σαμίους, οἵτινες ἐξεδήλουν τήν ἄμετρον αὐτῶν χαράν κατασπαζόμενοι ἀλλήλους καί ἐπευφημοῦντες τόν Σοφούλη —

Οἱ Τοῦρκοι ἀπεφάσισαν μέν νά φύγωσιν, ἀλλ' ἐφοβοῦντο τούς Ἰταλούς, μετά τῶν ὁποίων ἀκόμη δέν εἶχον συνάψει εἰρήνην. Διό καί παρεκάλεσαν τόν Σοφούλη ὅπως μεσολαβήσῃ καί ἀπέλθωσιν ἀνενόχλητοι. Οἱ Ἰταλοί κατ' ἀρχάς ἠρνήθησαν, εἰπόντες ὅτι μακράν τῆς Σάμου εἶχον τό δικαίωμα νά συλλάβωσι τούς Τούρκους. Ὕστερον ὅμως ἐδήλωσαν ὅτι δέν θά ἐνοχλήσουν αὐτούς. Καί οὕτω οἱ Τοῦρκοι διεπεραιώθησαν εἰς τήν Μικράν Ἀσίαν. Τοῦτο ἐγένετο τήν 23. 7βρίου — Κυριακήν — ἡμέραν ἱστορικήν, καθ' ἥν οἱ Τοῦρκοι μετά πάροδον αἰώνων, ἐγκατέλειπον τό ἱερόν ἔδαφος τῆς γενναίας Σάμου.

Καὶ τὸ αἴσιο τοῦτο γεγονότι, ὁ Σοφούλης ἐξέδοτο τὴν ἑξῆς προκήρυξιν

Πρὸς τὸν λαὸν τῆς Σάμου.

Ἡ ἀπομάκρυνσις τῶν Ὀθωμανικῶν στρατευμάτων ὀφείλεται κυρίως εἰς τὴν εὐμένειαν τῶν προστατίδων Δυνάμεων καὶ εἰς τὴν συνετὴν καὶ φιλοδικαίαν μεσολάβησιν τῶν ἐν Σάμῳ ἀντιπροσωπευόντων αὐτῶν, προξένων καὶ κυβερνητῶν, ὀφείλεται ὅμως οὐδὲν ἧττον καὶ εἰς τὴν ὁμόνοιαν, τὸ θάρρος καὶ τὴν καρτερίαν τοῦ Σαμιακοῦ λαοῦ.

Ἀνεξάντλητος δὲ ἐκφραζομένη ἡ εὐγνωμοσύνη ἡμῶν διὰ τὴν μεγάλην εὐεργεσίαν τῶν προστατίδων Δυνάμεων, διαρκὴς ὁ ἔπαινος πρὸς τοὺς γενναίους ἐν ὅπλοις ὑπερμάχους, καὶ ἱερὰ ἡ μνήμη τῶν ἐνδόξων θυμάτων, ἅτινα διὰ τοῦ αἵματος αὐτῶν ἐπότισαν τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος.

Καὶ τώρα, λαὲ τῆς Σάμου, πλέον ἐλεύθερον καὶ πατεῖς τὸ ἔδαφος καὶ ἀναπνέεις

ἀπρόσκοπτον τὸν ἀέρα τῆς πατρίδος.

Τὴν ἐλευθερίαν μὲ τὴν ὁποίαν εἶχε συμμορφωθῇ ἡ ψυχή σου, ἐστερήθης ἐξ ἀνωτέρας βίας, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀνομημάτων τῶν πολιτικῶν ἡγετῶν σου.

Τὴν ἐλευθερίαν αὐτὴν ἀνέκτησας καὶ πάλιν διὰ τῆς ἰδίας σου δράσεως.

Ἂς χρησιμεύσῃ δὲ καὶ διὰ τὸ μέλλον ὡς ἀλησμόνητον δίδαγμα ὅτι ἡ δειλία καὶ ἡ διχόνοια δημιουργεῖ τυράννους καὶ ὅτι ἡ ὁμογνωμοσύνη καὶ τὸ θάρρος σώζει τὰς λαϊκὰς ἐλευθερίας

Ἡ ἡμέρα αὕτη εἶναι διὰ σὲ ἡμέρα ἀναστάσεως ἐκ τοῦ τάφου εἰς τὴν ζωήν, ἐκ τῆς μαράνσεως καὶ πολιτικῆς δουλείας εἰς τὴν ὁλόφωτον ἐλευθερίαν, ἐκ τῆς ἀδοξίας εἰς τὴν τιμήν.

Ἡ μεγάλη συγκίνησις, ἣν αἰσθάνεται ὁ λαὸς τῆς Σάμου, κατὰ τὸν νέον τοῦτον ἀγῶνα σου, ἐλπίζω ὅτι θὰ δώσῃ νέαν ἔξαρσιν εἰς τὰ αἰσθήματά σου καὶ τὰ φρονήματός σου, καὶ ὅτι θὰ ἀνυψώσῃ τὰς εὐγενεῖς ὁρμὰς τῆς ψυχῆς σου, καὶ θὰ τονώσῃ τὰς [illegible] ἀρετάς σου, τὰς ὁποίας συνεκάλυπτε καὶ συνέπνιγε παγερὰ δουλεία.

Ἐπὶ νέων βάσεων ὀφείλεις νὰ δημιουργήσῃς νέαν ζωήν, ζωὴν ἐντίμου καὶ [illegible] ἐργασίας, πρὸς πᾶσαν κίνησιν προόδου, ζωὴν σύμφωνον πρὸς τὰς ἀξιώσεις ἑνὸς ἀνωτέρου ἀνθρωπισμοῦ, ἀνωτέρου πολιτισμοῦ καὶ σύμφωνον πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις καὶ τὸν προορισμὸν τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς.

Χάρις εἰς τὴν ἐπέμβασιν τῶν Προστατίδων Δυνάμεων ἔληξε μὲ εὐτυχὲς ἀποτέλεσμα ἡ ἐπανάστασις [illegible] τόσον. Πρὸς τελείαν ὅμως ἱκανοποίησιν τῶν δικαίων πόθων καὶ ἀξιώσεων τοῦ Σαμιακοῦ λαοῦ, ὑπολείπεται ἔτι μέγα καὶ δυσχερὲς ἔργον, ἔργον ὅμως ἑλληνικόν, τὸ ὁποῖον θὰ ἀπαιτήσῃ τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀφοσίωσιν

τῶν Προστατίδων Δυνάμεων μετὰ ὑπερφωτισμένων σύσκεψιν τῶν ὑποδειχθησομένων ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ.

Ἂς ἀφοσιωθῇ καὶ πᾶς ὁ λαὸς εἰς τὰ ἔργα του, μὲ τὸ εὐχάριστον συναίσθημα, τὸ ὁποῖον γεννᾷ ἡ ἐκπλήρωσις ἑνὸς μεγάλου καθήκοντος πρὸς τὴν πατρίδα, καὶ μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι παρὰ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οἵτινες μὲ κίνδυνον τῆς ἰδίας ζωῆς ἐπροστάτευσαν τὰς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος, μετὰ τῆς αὐτῆς θέρμης εὐλαβείας θὰ προστατευθῶσι καὶ περιφρουρηθῶσι καὶ ἡ τάξις καὶ ἡ ἀσφάλεια τῆς χώρας.

Πανηγυρίζων καὶ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν μετὰ σύμπαντος τοῦ Σαμιακοῦ λαοῦ, καὶ χαιρετίζων ταύτην ἡμέραν ἀναφωνῶ μὲ ψυχὴν συγκεκινημένην ἀπὸ τὴν ὁσίαν ἱερὰν συγκίνησιν

Ζήτω ἡ ἐλευθερία. Ζήτω ἡ Πατρίς.

Βρύσις Σερβοῦ, 23 Σεπτεμβρίου 1912

Θεμιστοκλῆς Π. Σοφούλης

Τὰ ἐπινίκια καὶ ἐλευθέρια τῶν Σαμίων

Ἱστορικὴ ἐπέτειος ἔσται καὶ ἡ 24η Σεπτεμβρίου - Δευτέρα - καθ' ἣν οἱ Σάμιοι μεγαλοπρεπῶς καὶ χαρμοσύνως ἑώρτασαν τὰ ἐλευθέρια αὐτῶν.

Ἀπὸ πρωΐας οἱ ἀγωνισταὶ μετέβησαν εἰς τὸ χωρίον "Βλαμαρῆ" ἤ, ὅπου καὶ διημέρευσαν. Περὶ δὲ τὴν δείλην κατῆλθον εἰς Λιμένα Βαθέος, βαίνοντες ἐν παρατάξει ὑπὸ τοὺς ἤχους σαλπίγγων. ὁ Σοφούλης ἐπορεύετο ἔφιππος. ὁ κόσμος κατὰ χιλιάδας ἐξῆλθεν εἰς προϋπάντησιν.

ὁ Δήμαρχος Βαθέος ἐπέδωκε πρὸς τὸν Σοφούλην στέφανον δάφνης φέροντα τὴν ἐπιγραφήν "ἡ πατρὶς εὐγνωμονοῦσα στεφανώνει τὸν ἐλευθερωτήν της". ὁ δὲ καθηγητὴς Ἰωάν. Παννικάκης προσεφώνησε τοὺς ἀγωνιστὰς καὶ τὸν Σοφούλη ἀποκαλέσας αὐτὸν νέον Θρασύβουλον. ὁ δὲ Σοφούλης ἀπήντησε

λακωνικῶς ὡς ἑξῆς: "Ἀφοῦ σεῖς προσφωνεῖτε ὡς στρατιῶται, ἀπαντῶ καὶ ἐγὼ ὡς τοιοῦτος: "Ἀνδρίζεσθε καὶ ἀναμένετε εὐτυχεστέρας ἡμέρας""

Ἐν τάξει ἡ πορεία κατευθύνθη εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, ὅπου, ψαλείσης δοξολογίας, ἀνεπέμφθησαν εὐχαὶ ὑπὲρ τῶν προστατίδων Δυνάμεων, καὶ ὑπὲρ τῶν ἀγωνισαμένων καὶ πεσόντων. Εἶτα ὡμίλησε διὰ μακρῶν ὁ Μητροπολίτης κυρ [illegible], εἰπὼν πολλὰ τὰ παρακινητικὰ καὶ ἀνάξια ~~τῆς~~ περιστάσει, ἀντλήσας ἐκ τῆς πατρίου ἱστορίας. Εἰς ταῦτα ἀπήντησεν ὁ Σοφούλης. Κατὰ τὴν δοξολογίαν παρίσταντο καὶ ἀνώτεροι Ἄγγλοι ἀξιωματικοὶ τοῦ πολεμικοῦ.

Μετὰ τὸ πέρας ἅπαντες μετέβησαν εἰς τὰ προξενεῖα καὶ εὐχαρίστησαν κατέληξαν δὲ εἰς τὸ Πυθαγόρειον Γυμνάσιον ὅπου ἐγένετο ἐπίσημος δεξίωσις καὶ προσφωνήσεις.

Τοῦ Ἰουλίου 25ην ἡμέραν συνεκροτήθη [illegible] τοῦ Σοφούλη καὶ τῶν Βουλευτῶν [illegible] τῶν Σαμίων Συνέλευσις διὰ τὴν 30ην τρέχ. μέτοχοι πάντες οἱ πολιτευόμενοι καὶ συνειργάσθησαν ἐν ὁμονοίᾳ.

Οὕτω δὲ ἐξησφαλίσθη ἡ συνένωσις τῆς [illegible] αὐτῆς ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σοφούλη ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πατρίδος. [illegible] καὶ μακρὸν ἀπό- [illegible] πρὸς τοὺς ἐν [illegible] ἀφιχθέντας Γενικοὺς Προξένους τῶν Προστατίδων Δυνάμεων, οἵτινες συνεδριάσαντες ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ, [illegible] τοὺς Σαμίους ὅτι τὰ αἰτήματά των, εὐμενῶς γενόμενα δεκτά, ἐστάλησαν εἰς τὰς ἐν Κωνσταντινουπόλει οἰκείας πρεσβείας.

ὁ Σοφούλης [illegible] [illegible] [illegible] δι' [illegible] καὶ [illegible] τοῦ [illegible] προξενείου [illegible] [illegible] ἐν καιρῷ [illegible] διὰ τὸ [illegible] εἰς [illegible] τοῦ Νοεμβρίου – διὰ τὸ [illegible].

Οὕτως ἐξέλιπον τὰ [illegible] ἐν Σάμῳ, ὅπου αὐτοὶ τὴν στρατιωτικὴν ἀσφάλειαν τῆς νήσου ἀνέλαβον οἱ Σάμιοι.

[illegible], ἀπεχώρησαν ἐντεῦθεν καὶ οἱ ξένοι [illegible], καὶ ἰδίᾳ οἱ Κρῆτες ὁπλαρχηγοὶ Νικολούδης καὶ [illegible]· ἔπειτα δὲ καὶ ὁ τῆς [illegible] Π. Καρα[illegible]δας, διαταχθεὶς διὰ τὴν Ἰκαρίαν.

– Ὀκτώβριος τοῦ 1912

Τὴν 5ην. Ὀκτωβρίου – Παρασκευὴ – ἐκηρύχθη ὁ Ἑλληνοτουρκικὸς πόλεμος. Οἱ Σάμιοι ἐθελονταὶ [illegible] καὶ μετὰ τῶν λοιπῶν νησιωτῶν [illegible] τὴν [illegible] τοῦ Ἀρχιπελάγους.

Νοέμβριος

Τὴν 10ην τοῦ μηνὸς [illegible] – [illegible] ὁ Σοφούλης [illegible] τοῖς [illegible] ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος καὶ ἐπειδὴ δὲ προσωρινῶς [illegible] ἵνα χαιρετίσωσι τὴν ἐθνικὴν σημαίαν. Σύναξις δὲ ἀνεκήρυξε τὴν Σάμον ἐλευθέραν καὶ ἡνωμένην μετὰ τῆς Μητρὸς Ἑλλάδος! ἐν μέσῳ μεγάλου ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἀπείρων ἐπευφημιῶν. Τὴν δὲ 11ην Νοεμβρίου ἡ Συνέλευσις τῆς Σάμου προβαίνει εἰς τὸ ἑξῆς ψήφισμα

Ψηφίζει.

1ον) Κηρύττει τὴν ἕνωσιν τῆς Σάμου μετὰ τοῦ ἐλευθέρου Ἑλληνικοῦ Βασιλείου

2ον) Παρακαλεῖ τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα τῶν Ἑλλήνων Γεώργιον ἢ τὴν κυβέρνησιν τῆς Α. Μ. ὅπως ἀποδεχθῶσι τὸ ψήφισμα καὶ διατάξωσι τὰ τῆς ἐκτελέσεως

Ὁ Πρόεδρος — ὁ Μητροπολίτης
Θ. Π. Σοφούλης — Κωνσταντῖνος.

Ἡ ἐπίδοσις τοῦ ψηφίσματος ἀνετέθη εἰς πενταμελῆ ἐπιτροπείαν ἀποτελεσθεῖσαν

ἀποτελεσθεῖσαν ἐκ τῶν κκ. Ζωσίμου Σιδέρη, Σω. [illegible], Χρ. Βουτζαλίδου, Γ. Π. Γεωργιάδου, καὶ Αλ. Θ. Γεωργιάδου. Ἡ Ἐπιτροπεία μεταβᾶσα εἰς Ἀθήνας ἐπέδωκε τὸ ἑνωτικὸν ψήφισμα εἰς τὸν πρωθυπουργὸν Ἐλ. Βενιζέλον, ὅστις ἀσμένως δεχθεὶς τοῦτο παρέσχε εἰς τὴν Ἐπιτροπείαν ἐλπίδας περὶ τελικῆς ἑνώσεως.

Ἔκτοτε ἡ Σάμος ἐκυβερνᾶτο ὑπὸ προσωρινῆς διοικήσεως, ἔχουσα ὡς πρόεδρον τὸν Σοφούλην, ὅστις ἐξέδιδεν ἐγκυκλίους ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως Γεωργίου.

Ἐπῆλθεν οὕτω τὸ ἔτος 1913.

Τὴν 2αν Μαρτίου 1913 ἑλληνικὸς στόλος ἀποτελούμενος ἐκ τοῦ θωρηκτοῦ "Σπέτσαι" καὶ τῶν ἀντιτορπιλλικῶν "Νίκη καὶ Βέλος" καὶ τοῦ μεταγωγικοῦ "Θεσσαλία" καταπλεῦσαν εἰς τὸν λιμένα Βαθέος προέβη κατάληψιν τῆς Σάμου.

οἱ Σάμιοι σὺν ἀκράτῳ ἐνθουσιασμῷ ὑπεδέχθησαν τὸν ἑλληνικὸν στόλον. Ἀξιωματικὸς ἀποβιβασθεὶς ἐνεχείρισε τῷ Σοφούλῃ ἔγγραφον τοῦ ναυάρχου Π. [illegible], ὅστις ἐδήλου ὅτι ἐνεργῶν ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ ὑποναυάρχου καὶ ἀρχηγοῦ τοῦ στόλου τοῦ Αἰγαίου ~~[illegible]~~ Παύλου Κουντουριώτου, ἐγνώριζεν αὐτῷ ὅτι ἐξ ὀνόματος τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων κατελάμβανε τὴν Σάμον.

Τὸ ἑσπέρας τοῦτο ὑπὸ τὸ [illegible] τοῦ Κουντουριώτου — ἐν λιμένι [illegible] [illegible] τῇ [illegible] Μαρτίου 1913, [illegible] [illegible] ὑπὸ [illegible] ἐπικεφαλῆς τοῦ [illegible] — [illegible] [illegible] ἀπεβιβάσθη ἑλληνικὸς στρατὸς ἐκ 300 ἀνδρῶν — ἔπειτα [illegible] ἐπορεύθησαν εἰς τὸν ναόν, ὅπου ἐψάλη δοξολογία, ὁ Μητροπολίτης προσεφώνησε τὸν στρατὸν καὶ τὸν στόλον. [illegible] δὲ ὁ [illegible]. Ὁ δὲ Σοφούλης, ἐξέδωκε προκήρυξιν πρὸς τὸν Σαμιακὸν λαὸν διὰ τὸ μέγα καὶ εὐφρόσυνον γεγονός.

Οὕτω καὶ ἡ Σάμος κατώρθωσε νὰ ἀποτελέσῃ [illegible] μέρος τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου [illegible] [illegible] τῶν [illegible] αὐτῆς τέκνων.

Τέλος.

οἱ ἔχθροι [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
χθησαν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου. Ἀξιωματικοὶ
κατοχικῆς ἐνεχείρισε [illegible] [illegible]
ρον τοῦ ναυάρχου Π. [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] τοῦ [illegible]
[illegible] καὶ ἀρχηγοῦ τοῦ στόλου τοῦ Αἰγαίου
~~[illegible]~~ Παύλου Κουντουριώτου, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Α. Μ. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] — ἐν Λήμνῳ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] 1913, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
τοῦ ἐκ 300 ἀνδρῶν — [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] στόλον. [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] καὶ [illegible] [illegible]
[illegible] καὶ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

Τέλος.